

ΕΘΝΙΚΗ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

της Ελληνικής Βουλής

ΕΤΟΣ ΕΒΔΟΜΟΝ—ΦΥΛΛΙΟΝ ΕΝΝΑΤΟΝ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- ΠΕΡΙ ΒΥΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΒΥΡΩΝΙΣΜΟΥ εκ τῆς *Revue de deux Mondes*.
Ο ΑΠΗΓΧΟΝΙΣΜΕΝΟΣ ΤΗΣ ΠΙΡΟΣΙΣ [διήγημα ΑΙ. Dumas fils] μετάφρασις Σ. Μπουφίδου. [συνέχεις καὶ τέλος].
ΡΑΦΑΗΛ ΚΑΙ ΦΟΡΝΑΡΙΝΑ ὑπὸ Joseph Mery, μετάφρασις Α. Γ. Σκαλίδου. [ἔπεται τὸ τέλος].
ΜΕΛΕΤΑΙ ΕΠΙ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΤΡΑΓΙΚΩΝ, ὑπὸ Patin.—ΙΦΙΓΕΝΙΑ ΕΝ ΑΥΛΙῃ τραγωδία ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ, μετάφρασις Π. Μ. [συνέχεια].
ΜΑΡΙΝΟΣ ΦΑΛΙΕΡΟΣ [ἐκ τοῦ γερμανικοῦ] μεταφ. Α. . . .
ΔΥΣΚΟΛΟΝ ΣΥΝΟΙΚΕΣΙΟΝ ὑπὸ Moreli.
ΤΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ. ΠΟΘΕΝ ΗΡΕΑΤΟ Η ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ ΕΟΡΤΗ ὑπὸ . . .
ΗΘΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ. ΠΕΡΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ ΠΑΡΑ ΣΙΝΑΙΣ ΚΑΙ ΙΝΔΟΙΣ, μετάφρασις. ΠΟΙΗΣΕΙΣ. ΑΣΜΑ ΝΑΥΤΙΚΟΝ ὑπὸ Π. Ματαράγκα.
ΧΡΟΝΙΚΑ. Προοίμιον.—Περὶ γυναικὸς γνῶμαι.—'Ο χειμῶν ἐν Ἀθήναις.—Τὰ θέατρα Πατρῶν καὶ Σύρου.—Σύλλογος τῶν Κυριῶν ὑπὲρ τῆς γυναικείας ἐκπαιδεύσεως.—Σχολή τῶν ἀπόρων παίδων.—Πιστωτικὴ καὶ κτηματικὴ τράπεζα.—Φιλαρμονικὴ ἐταιρεία Εὐτέρπη.—'Η πολιτικὴ.
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ. ΑΤΤΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ Εἰρ. Ἀσωπίου.
ΑΙΝΙΓΜΑ Η΄.
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.—ΕΡΩΤΙΚΟΝ ΔΡΑΜΑ, μυθιστόρημα Ξαβιέρου Δὲ Μοντεπέν, μετάφρασις Α. Γ. Σκαλίδου.

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ.

Καίτοι καθυστερήσαντες τὴν ἐκδοσιν δι' ἄλλειψιν καλοῦ χάρτου, ἀναγκαζόμεθα νὰ ἐκδώσωμεν αὐτὸ μὲ λύπην μας διὰ τοῦ μόνου ὑπάρχοντος ἀθλιεστάτου. Ἀνάγκη καὶ θεοὶ πείθονται.

Μετὰ τοῦ παρόντος φυλλαδίου ἐγγίζει πρὸς τὴν λήξιν του τὸ Ζ'. ἔτος τῆς Ἑθνικῆς Βιβλιοθηκῆς. Νομίζομεν ὅτι κατὰ τὸ δυνατόν ἐξεπληρώσαμεν τὰς διὰ τοῦ προγράμματος ἡμῶν ἐπαγγελθείσας βελτιώσεις μὴ φεισθέντες οὐδὲ μόχθων οὐδ' ἐξόδων, εἰς οὐδὲν ἄλλο ἀποβλέποντες ἢ πῶς νὰ καταστήσωμεν τὸ ἡμέτερον σύγγραμμα εὐχάριστον καὶ ἐπωφελὲς συνάμα τοῖς πᾶσιν ἀνάγνωσμα.

'Ἄλλ' ἐνῶ ἡμεῖς τηροῦμεν τοσοῦτον ἀκριβῶς τὰς ἐπαγγελίας μας δυστυχῶς δὲν παρατηρεῖται ἡ αὐτὴ προθυμία καὶ ἐκ μέρους τινῶν ἐκ τῶν ἡμετέρων συνδρομητῶν περὶ τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς μικρᾶς ὑποχρεώσεώς των, ἥτοι τῆς ἐγκαίρου πληρωμῆς τῆς εὐτελοῦς αὐτῶν συνδρομῆς. Ἐπομένως ἀναγκαζόμεθα νὰ τοὺς παρακαλέσωμεν ἐάν ἐπιθυμῶσι νὰ διατελῶσι συνδρομηταὶ τοῦ ἡμετέρου περιοδικοῦ νὰ μὴ ἀναβάλωσιν ἐπὶ πλέον τὴν πληρωμὴν τῆς συνδρομῆς των, ἣν ὄφειλον νὰ προκαταβάλωσι πρὸ ἕξ ἤδη μηνῶν, ἄλλως θέλομεν ἀναγκασθῆ νὰ διακόψωμεν αὐτοῖς τὴν ἀποστολὴν τοῦ φύλλου καὶ καταδιώξωμεν δικαστικῶς, παραδίδοντες συνάμα τὰ ὀνόματα αὐτῶν εἰς τὴν δημοσιότητα.

ΕΘΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΥΠΟ

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΜΑΤΑΡΑΓΚΑ

ΕΤΟΣ ΕΒΔΟΜΟΝ. ΦΥΛΛ. Θ'.

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1872.

ΠΕΡΙ ΒΥΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΒΥΡΩΝΙΣΜΟΥ

Μία τῶν ἰδιοτροπιῶν τῆς ἡμετέρας ἐποχῆς εἶνε τὸ νὰ ζητῶμεν πανταχοῦ τὸ πάρεργον, νὰ βυθίζωμεθα εἰς αὐτὸ καὶ ἐν τέλει νὰ πνιγώμεθα. Ἡ περιέργεια ἐθανάτωσε τὸν ἐνθουσιασμόν μας προκειμένου περὶ μεγάλου ποιητοῦ ἢ μεγάλου ἀνδρὸς ἀποστρέφομεν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀπὸ τῶν ποιημάτων ἢ πράξεών του καὶ ἐνασχολούμεθα περὶ μόνου τοῦ ἰδιωτικοῦ αὐτοῦ βίου. Καταγινόμενοι εἰς τὴν ἔρευναν τῶν μυστηριωδῶν μυθῶν καὶ περισπώμενοι εἰς τὰς λεπτομερείας, εἰς τὰ ἀνέκ' ὄτα, ἀπομακρυνόμεθα ἐκείνου ὅπερ ὄφειλε νὰ ᾖ τὸ κύριον ἀντικείμενον τῆς ἡμετέρας μελέτης καὶ ὅταν χάρις εἰς τοσαῦτα ὀγκώδη ἐπίσημα ἔγγραφα ἢ εἰς τοσαύτας πληροφορίας ἀληθεῖς ἢ ψευδεῖς νομίζομεν ὅτι ἐπλησιάσαμεν περισσότερον τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους οἵτινες ὀρώμενοι ἀπὸ μόνης τῆς ἀπόψεως τῶν ἔργων των ἐφαίνοντο ἡμῖν ἡμίθεοι καὶ ἥρωες, καταντῶμεν νὰ πραγματευθῶμεν περὶ αὐτῶν ἐξ ἴσης πρὸς ἡμᾶς βαβυλίδος καὶ νὰ τοὺς κρίνωμεν κατὰ τὰς ἡμετέρας ιδέας.

Μένει νὰ μάθωμεν ἐάν πάντα τὰ διαπιστευτήρια ἐκεῖνα ἔγγραφα, τὰ ὅποια πρὸ 40 ἐτῶν ὁ ἀνεμὸς διεσχόρησεν ἐκτὸς τῶν χαρτοφυλακείων των ἐβλαψαν μάλλον

ἢ ὠφέλησαν τὴν ἀλήθειαν. Ἐρρέθη ὅτι ἡ παρεμπόδισις τῆς δημοσιεύσεως τῶν ἀλληλογραφῶν ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὴν ἀποστέρησιν τῆς φιλολογίας μιᾶς τῶν πλουσιωτέρων τῆς ἐπαρχιῶν. Ἄν ὑπάρχωσιν ἐπιστολαὶ βοηθοῦσαι ἡμᾶς εἰς τὸ νὰ εἰσδύσωμεν εἰς τὰ βάθη τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας τὰς παραδέχομαι εὐχαρίστως, ἀλλ' αἰ τοιαῦται ἐπιστολαὶ εἰσὶ σπάνιαι, ἃς τὰς παρουσιάσωσιν ἀπ' ἐναντίας πόσαι ἐφευρέσεις τῆς φαντασίας των αἵτινες εἰς οὐδὲν ἄλλο συντείνουσιν ἢ νὰ καταστήσωσι γελοίους τοὺς ἥρωας των!

Ἐγὼ τοιῦλάχιστον δὲν δύναμαι νὰ θεωρήσω ὡς μεγίστην κατάκτησιν τῆς νεωτέρας τέχνης τὸ πνεῦμα τῆς ἀπολύτου ἀδιακρίσις ὑπερ εἰσάγει ἡμᾶς εἰς τὰ μυχαίτατα τοῦ βίου ἀνδρὸς τινος ἢ γυναικὸς, ἀνοίγει ἡμῖν τὰ λογιστικὰ βιβλία ἢ τὰς θύρας τοῦ κοιμητηρίου, μᾶς καθιστᾷ ἐνημέρους πλῆθους μικρῶν τιμῶν σκανδαλωδῶν πράξεων καὶ μικρῶν ἀθλιότητων καὶ ὅπερ ἀνεῦ τινος ὠφελείας τῆς ἱστορίας, προσβάλλει τὴν ὑπόληψιν προσώπου τινος ὅπερ ὄφειλε ἡ κοινωνία νὰ θαυμάσῃ.

«Συκοφαντεῖτε» ἐάν ποτε ὑπῆρξεν ἐν τῷ κόσμῳ ἄνθρωπος εἰς ὃν ἐφαρμόζεται ἡ λέξις τοῦ Beaumarchais (1) οὗτος εἶνε ὁ ποιητὴς τοῦ *Silva Ardeleanu* καὶ *Don Zoua*. Ὁ ἥρωας οὗτος δὲν ἀνήκει οὔτε εἰς

(1) Γάλλος ποιητὴς συγγραφεὺς τῆς δύο περιφημοῦς κωμῶδιας τῶν «Κουρῆα τῆς Σιδύλης» καὶ ὁ γάμος τοῦ Φιγγάρου.

τήν μυθολογίαν οὔτε εἰς τὴν ἀρχαίαν ἱστορίαν· τοῦτο δὲ οὐδὲν ἀπεκώλυσε τὸν μῦθον νὰ τὸν περισφίξῃ καὶ ὁ μῦθος οὗτος ἀντὶ νὰ μᾶς εὖρη ἀδιαφόρους μᾶς συγκινεῖ, κινεῖ ἐπὶ τοσοῦτον τὸ ἡμέτερον ἐνδιαφέρον ὥστε νὰ μᾶς ἀποπλανήσῃ καὶ περὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ποιητοῦ καὶ περὶ τῆς φύσεως τῶν αἰσθημάτων τὰ ὅποια τὸ ἔργον του ἐπιβάλλει ἡμῖν. Τοσαῦτα ἐντυπώσεις ἐκ διαφόρων προερχόμενοι μερῶν, ἐξ ἀπομνημονευμάτων, ἐπιστολῶν, σημειώσεων καὶ ἀπορρήτων, συνετέλεσαν ν' ἀλλοιώσωσι σπουδαίως ἂν ὄχι νὰ παραμορφώσωσι τὸν τύπον εἰς τοιοῦτον βαθμὸν ὥστε ἕκαστος ἡμῶν, κατὰ τὴν γνώμην ἣν ἐσχημάτισεν, οὐδὲν ἄλλο σήμερον ἔχει νὰ πράξῃ ἢ νὰ ἐκτείνῃ τὴν χεῖρα ὅπως λάβῃ ἐπιχειρήματα ἢ ἐνστάσεις . . .

Κάτοπτρά τινα εἰσὶν οὕτω τελειμένα ὥστε νὰ ἀντανακλώσι μόνον τὸν μορφοσμὸν τῶν φυσιογνωμιῶν. Εἰς αὐτὰ τὰ λυρικά ποιήματα τοῦ Βύρωνος ὀφείλομεν νὰ ἐπανέλθωμεν σήμερον ὅπως λάβωμεν τὴν ἀληθῆ εἰκόνα του. Δὲν εἶνε πάντοτε σχεδὸν αὐτὸς οὗτος τὸ πρόσωπον ὅπερ ἀναβιβάζει ἐπὶ τῆς σκηνῆς; Οὐδεὶς προήγαγεν εἰς τοιοῦτον βαθμὸν τὴν μανίαν τῆς ὀφθαλμαπάτης καθ' ἣν ἐποχὴν δὲν ὑπάρχει ἥρωας, δὲν ὑπάρχει κορυφαῖος ἀξίος τοῦ ὀνόματος τὸ ὅποιον ἱερός τις ποιητὴς, ἀνὴρ πνευματώδης ἀπεδίωκεν εἰς τὸν Ναπολέοντα, ὑπῆρξεν ὁ κατ' ἐξοχὴν κωμωδός, ὁ πρωταγωνιστὴς ἔχων κατὰ τινα τρόπον ἐν πρόγραμμά· ζῆν ἐν γλώσει καὶ ὄψει τοῦ κόσμου ὅλου ζῶν τυχοδιωκτικὴν καὶ ῥομαντικὴν. Ἐπομένως τί τὸ ἀξίον ἐκπλήξεως ἐὰν τὸ δημόσιον ἀερίγλη εἰς τὰς ὑποθέσεις του καὶ ἐνεκὰ τῆς ἐπικρατούσης συγχύσεως ἐξήχθησαν καὶ ἐκυκλοφόρησαν συμπεράσματα κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἀληθῆ; Ἡ καλλιτέρα ἐξέλεξις ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει εἶε ν' ἀναδράμωμεν εἰς τὰ συγγράμματά του. Ἐν αὐτοῖς εἰκονίζει ἑαυτὸν ὅτε φιλαρέσκως, ὅτε ἐν ἀγνοίᾳ του, καὶ πάντοτε ὡς τεχνίτης. Δὲν δύναμαι νὰ μὴ ὁμολογήσω ὅτι αἱ ὑπομνηματισταὶ καὶ αἱ τῶν ἀεχδότων ἐφημερίδες κατέστρεψαν τὸν Βύρωνα . . .

Πᾶσα γραμμὴ τοῦ Βύρωνος ἔχει ἄμεσον ἢ ἔμμεσον πρὸς αὐτὸν σχέσιν. Ἡ διαλέγεταὶ ὁ Κάιν μετὰ τοῦ Ἐωσφόρου ἢ ὁ Κορ-

ράδος ἐπερειδόμενος ἐπὶ τοῦ ζήφους του ὑπέρκειται τοῦ ἀπαισίου βράχου ὅπου ἀνυψοῦται ὁ πύργος τῆς Μεδόρας, εἶνε πάντοτε αὐτὸς, ὁ μέλας ἱππότης, οὐ γνωρίζομεν τὸ σχῆμα καὶ τὴν στάσιν καὶ ὅστις ζωγραφεῖται εἰς τὴν ἡλικίαν τῶν δεκαεννέα του ἐτῶν, ἔχων γυμνὴν τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ στῆθος ἀνοικτὸν ἐπὶ οὐρανοῦ διασχιζομένου ὑπὸ ἡφαιστειῶν ἐκλάμψων. Ἡ ἐποχὴ τῶν τριγμῶν τῶν ὀδόντων καὶ τῶν ταρταρείων ἡδονῶν εἶνε μακρὰν ἡμῶν ὅπως εὐχαριστηθῶμεν εἰς τοιαῦτα πρόσωπα δὲν ἀρκεῖ τὸ ἀπλοῦν ποιητικὸν αἰσθημα, ἀνάγκη ν' ἀνέλθωμεν ἐν μέσῳ τῆς περιόδου τῶν, νὰ συνδέσωμεν μετ' αὐτῶν εἰδὸς τι ἠθικῆς συγγενείας καὶ νὰ περιορίσωμεν αὐτὰ ἐντὸς στιγμῶν τινῶν. Ὁ Βύρων ὀφείλει τὴν μεγαλοφυΐαν του εἰς ἐκτάκτους περιστάσεις· δὲν δύναται νὰ κινήσῃ τὸ ἡμέτερον ἐνδιαφέρον ἢ μόνον ὅταν ψάλλῃ ἑαυτὸν ὑπὸ πάσας τὰς μορφὰς καὶ πάντας τοὺς τόνους· τὸ ὄν δὲ τοῦτο ὅπερ παρέχει εἰς τὴν ἔμπνευσίν του τοσοῦτον μεγάλα στοιχεῖα εἶνε ἰδιαιτερόν τι ὄν. Διεγείρει τοῦ κόσμου τὴν ἀπέχθειαν ἐνεκὰ τῆς χωλότητός του, τῆς κακῶς κεκτημένης ὁμοτιμίας του (pairie) τῶν ἀταξιῶν του καὶ τοῦ διαζυγίου του· ἀλλ' ἡ ποιητικὴ φανείτω ἀνωτέρα καὶ ὁ σκληρὸς ἀτομισμὸς λαθέτω ἀν' ῥωπινώτερα αἰσθήματα.

Α'.

Ἐὰν ἐπρόκειτο ν' ἀποδείξωμεν ὅτι δὲν ὑπάρχει ἐπὶ τῆς γῆς οὔτε τύχη, οὔτε τυφλαὶ δυνάμεις καὶ ὅτι ἡ εἰμαρμένη ὑπάρχει ἐν σπέρματι ἐν τῷ κόλπῳ τῆς ἡμετέρας ὑπάρξεως, τότε ἡ βιογραφία τοῦ Λόρδου Βύρωνος θὰ ἦτο τὸ ὠραιότερον τῶν θεμάτων.

Ἐγεννήθη τῇ 10/22 Ἰανουαρίου 1788 ἐν Λονδίῳ ἐκ πατρὸς ἀκηδοῦς, ἀπερισκέπτου καὶ μητρὸς παραφόρου. Μικρὸν μετὰ τὴν γέννησίν του οἱ γονεῖς του χωρίζονται· ὁ δὲ Βύρων μένει μετὰ τῆς μητρὸς του. Εἰς τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς του ἦν τριετῆς φύσις συνάμα δειλὴ, ὑποπτος καὶ ἀλαζὼν, φύσις τέκνου ἐκ τῶν θωπειῶν κατεστραμμένου, ὅπερ ἡ μήτηρ του ὅτε μὲν καταπληροῖ θωπειῶν καὶ ὅτε κακῶς πρὸς αὐτὸ φέρεται, καταγελωσά ἐν τῇ ὀργῇ τῆς

τὴν χωλότητα τοῦ τέκνου τῆς· ἡ ἀλαζονεία, καὶ μωρὰ ματαιότης ἦσαν τὰ τρωτὰ αὐτοῦ μέρη. Προσβαλλόμενος ἐσκέπτετο νὰ ἐκδικηθῆ καὶ ἡ φυσικὴ αὐτοῦ ἀσθένεια ὑπῆρξεν ἡ πρώτη αἰτία ἣτις παρεκίνησεν αὐτὸν ν' ἀμφιβάλλῃ περὶ τῆς θείας Προνοίας. Ἀνατροφή ἰσχυρὰ καὶ ἀνδρική, ἐργασία σκληρὰ καὶ παρατεταμένη, ἡ πάλῃ πρὸς συντήρησιν του ἴσως ἠθέλον τὸν ἀποσπάσῃ τῆς ἀκατακλύστου θεωρίας τῶν κατὰ τὸ ἡμισυ ἀληθῶν καὶ κατὰ ἡμισυ ἰδανικῶν συμφορῶν του. Τῇ 7/19 Μαΐου 1798 ὁ θεὸς του ἀποθνήσκει καὶ ἰδοὺ ὁ Γεώργιος Γόρδων ὁμότιμος τῆς Ἀγγλίας καὶ Ἄρχων τοῦ Newstead-Abbey «δὲν βλέπετε μεταβολὴν τινα εἰς ἐμὲ;» λέγει εἰς τὴν μητέρα του τρέχων νὰ τῇ ἀναγγεῖλῃ τὴν εἰδήσιν. Ἐφώντι ὁ δεκαετής παῖς εἶχε μεταβληθῆ. Ἦτο Λόρδος! Παρέρχεται γενεὰ ἡ τῶν Βυρώνων! Ἀπὸ τοῦ δου Βερρίκου ὅστις ἐδώρησατο αὐτοῖς μέγα μέρος ἐν τῇ διανομῇ τῶν κληρικῶν κτημάτων, ἀπὸ τοῦ Καρόλου Α' ὅστις ἀπένευμεν αὐτοῖς τὸν τίτλον τοῦ ὁμοτίμου ἢ μᾶλλον ἀπὸ Γουλιέλμου τοῦ Κατακτητοῦ ὅστις τοὺς ἔφερε μετ' αὐτοῦ ἐκ τῆς Νορμανδίας, πληροῦσι τὰ χρονικά διὰ τῶν ἀπεχέστερων εἰκόνων τυχοδιωκταί, ἄσωτοι, ἐξώλεις καὶ προώλεις. Περετρήθη ὅτι οἰκογένειαι τινες πρὶν ἢ ἐκλείψωσι συνοψίζονται οὕτως εἰπεῖν, εἰς ἕνα τῶν ἀπογόνων των, τέρμα τῆς μακρᾶς αὐτῶν ἐνεργείας, ἀντίτυπον μέγιστον καὶ περιφνημον ἐν ᾧ ἀποθησαυρίζονται τὰ ἐλαττώματα καὶ αἱ ἀρεταὶ ὀλοκλήρου δυναστείας καὶ ὅπερ ὑπὸ τὴν φυσικὴν καὶ ἠθικὴν ἐποψὴν ἀνακεφαλαιοῖ καὶ ἐρυθμίζει τὸν τύπον χάριν τῶν μεταγενεστέρων. Ὁ Βύρων ὑπῆρξε τὸ χαρακτηριστικὸν τοῦτο προῖον μακρᾶς σειρᾶς γενεῶν· εἰς αὐτὸν ἐνδυναμοῦται τὸ ἐπαναστατικὸν πνεῦμα φυλῆς ἐκνόμης ἐπὶ αἰῶνας διαβιωσάσης καὶ οὐ ἔδωκεν εἰς τὸν κόσμον τελευταίαν οὕτως εἰπεῖν ἐλδοσιν ἀναθεωρηθείσαν καὶ ἐπιδιορθωθείσαν συμφώνως πρὸς τὸν κώδικα ἐποχῆς ὑψηλοῦ πολιτισμοῦ καὶ καλῆς συντροφίας.

Ὁ ἄμεσος προκατόχος τοῦ νέου κυρίου ἵνα μὴ διαψεύσῃ τὴν καταγωγὴν του ἐφώνησεν ἐν μονομαχίᾳ τὸν ἀγροτικὸν του γείτονα καὶ φίλον του. Ἐξῆ μόνος εἰς τὸ

Newstead-Abbey γέρων μεμψύμοιρος, καὶ μελαγχολικός· ἠκατάπτωσις τῆς ἐπαύλειος ἐφάνετο μεθιῶσα αἰτῶ, τὰ ἐρείπια τῆς ἐσυμψώνου πρὸς τὰς διαθέσεις καὶ τὸν χαρακτῆρά του. Οἱ χωρικοὶ τὸν ἐφοβοῦντο καὶ ἐμίσηον· οὗτος δὲ φυσικῶς οὐδένα ἠγάπα· ἢ μᾶλλον εἶχεν εὐχάριστον ἐνασχόλησιν νὰ βασανίζῃ τὸν υἱὸν του. Κατέστρεψε χάριν διασκεδάσεως τὰς γαίους του, κατεργάζετο εἰς ἕκτασιν γιλιᾶδων μυριομέτρων τὰ δάση του ὅπως ἐλαττώσῃ τὴν ἀξίαν τῆς κληρονομίας του· ἀλλ' ἀποθαλόντος πρὸ αὐτοῦ τοῦ υἱοῦ του τὸ μοχθηρὸν μίσος ἀπέβαλεν ἀντικείμενον. Τὸν ἀνεψιὸν του ἐκάλει διὰ μόσου τοῦ ὀνόματος τοῦ χωλοῦ. Ἀλλ' ὁ χωλὸς οὗτος κατέστη ὁ κύριος τῆς περιουσίας του καὶ ὁμότιμος τῆς Ἀγγλίας.

Ἡ ὁμοτιμία! Ἐπ' αὐτῆς ἰδίως ἐπερείδατο ἡ μεγίστη του ἀλαζονεία. Κατὰ βῆθος δὲν ἐξετίμα ἢ τὸν βαθμὸν μόνον καὶ τίτλον. Ὁ Βύρων οὐδέποτε ἠγάπησε τὸν λαὸν οὔτε ὑπὸ τὴν ἀληθῶς ἠθικὴν ἐποψὴν, οὔτε ὑπὸ πολιτικὴν. Οἱ στίχοι του ἀπευθύνονται εἰς τὰς ἀνεπτυγμένας τάξεις καὶ ἡ μεγαλοφυΐα του καὶ τοῖς οὖσα εἰς ἐτιφραγμὸς χωρίζων αὐτὸν ἀπὸ τοῦ κοινοῦ τῶν ἀνθρώπων ἔχει ἥττονα ἀξίαν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του ἢ ὁ τίτλος τοῦ Λόρδου. Οἱ πόθοι του, αἱ κλίσεις του εἴλωρον αὐτὸν πρὸς τοὺς βασιλεῖς τοῦ συρμού. Ἐβραντάζετο νὰ γίνῃ ὡς ὁ βασιλικὸς διάδοχος ὁ τελειότατος τῶν εὐγενῶν (gentlemen) τῆς Εὐρώπης» καὶ ἐπροτίμα τὴν δούξαν τοῦ Σίρ Ροβέρτου Lovelace πάντων τῶν σφεφάνων τοῦ Τάσσου καὶ Καμοένς. Μαθητεύων εἰργάζετο ὀλίγον, ἀνεγίνωσκε πολὺ, καταγινώσκεις ἰδίως εἰς τὰς γενικὰς γλώσσας καὶ λαλῶν περὶ διαφόρων πραγμάτων μετὰ ζέσεως, εὐθυμίας καὶ ἀφθονίας. Οἱ καθηγηταὶ του, ἀδικηφορῶντες εἰς τὰ ποιητικά του δοκίμια προέλεγον ὅτι θέλει καταστῆ μέγας ῥήτωρ.

Εἰς τὸ γυμνάσιον τοῦ Harrow, ὡς καὶ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Κανταβρυγίας ἡ μεγαλοφυΐα του ἀποκαλύπτεται διὰ μυρίων ἰδιοτροπιῶν· τείνει ἰδίως εἰς τὴν ἐκκεντριότητα. Ὁ χαρακτῆρ του, τὸ πνεῦμά του ἀντίκεινται εἰς τὴν τάξιν. Βραδύτερον εἰς Newstead-Abbey ἀνατρέφει ἄρκτους, συναναστρέφεται μετὰ λύκων,

καὶ εὐχαριστεῖται νὰ πίνῃ τὴν νύκτα με-
ταξὺ φίλων τὸν παλαιὸν βοργονδικὸν οἶ-
νον ἐξ ἀνθρωπίνου κρανίου ἐν εἶδει κυπέ-
λου κατεσκευασμένου.

Ἐὰν ἐπεχείρουν νὰ διηγηθῶ τὰς ἐρωτι-
τικὰς τύχας τοῦ νέου Λόρδου ἤθελον προσ-
βάλλει αὐτὴν τὴν ποίησιν τοῦ Δὸν Ζουάν.
Ἐν τούτοις ἐπεισοδιὸν τι ἔχει τὸ ἰδιαίτε-
ρόν του ἐνδιαφέρον, ἥτοι ἡ συνάντησις τοῦ
Βύρωνος μετὰ τῆς Μαρίας Duff κορασίου,
δι' ἧς οὗτος ἠσθάνθη σφοδρὸν ἔρωτα εἰς
ἡλικίαν ἐννέα ἐτῶν. Ἀ' Εὐχάτως ἐσυλ-
λογίσθη τὴν Μαρίαν Duff, ἔγραφε μετὰ
δεκαεπτὰ ἔτη. Πρᾶγμα ἀληθῶς περιεργον
νὰ ἀγαπήσω τοσοῦτον περιπαθῶς τὸ μι-
κρὸν ἐκεῖνο κοράσιον ἐν ἡλικίᾳ καθ' ἣν δὲν
ἠδύναμην νὰ ἐννοήσω οὔτε τὸν ἔρωτα οὔτε
κἀν τὴν σημασίαν τῆς λέξεως ταύτης! Ἡ
μήτηρ μου ἐγλεῦάζε συνήθως τὸ αἰσθημά
μου τοῦτο καὶ μετὰ τινα ἔτη, ὅτε ἤμην
δεκαεξέτης, με λέγει ὅπως ἀπροσδοκῆτως:
Βύρων ἔχω ἐπιστολὴν ἐξ Ἐδιμβούργου. Ἡ
Μαρία Duff ἐνυμφεύθη! Τίς ὑπῆρξεν ἡ ἀ-
πάντησίς μου; Ἀγνοῶ τί ἠσθάνομην τὴν
στιγμὴν ἐκείνην. Ἀλλ' ἔπεσα σχεδὸν λει-
πόθυμος. Ἀληθῶς περιεργος ἡ ἱστορία τοῦ
δεσμοῦ τούτου. Κατὰ τὴν πρώτην ταύ-
την ἐποχὴν τῆς ζωῆς δὲν εἴμεθα ἡ μικρὰ
ἀληθῶς παιδία. Μετὰ τὸ συμβᾶν τοῦτο
ὑπὲρ τὰς πενήκοντα φορὰς ἠράσθη καὶ
ὅμως ἐνθυμοῦμαι ἐκάστην λέξιν ἣν μετ' ἐ-
κείνης ἀντήλλαξα, τὴν βλέπω ἔτι, ἀ α-
καλῶ τοὺς χαρακτῆράς της, τὴν ταραχὴν
μου, τὰς ἀγρυπνίας μου καὶ πῶς ἐβασά-
νιζον τὴν θαλαμηπόλον τῆς μητρός μου
νὰ τῇ ᾄδῃ ἐξ ὀνόματός μου ὑπὲρ ἐν τέλει
ἐπραξεν ὅπως ἠσυχάσῃ ἀνακαλῶ τοὺς
περιπάτους μας καὶ τὴν εὐτυχίαν τοῦ νὰ
κάθηναι παρ' αὐτῇ ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν
παιδίων τῆς οἰκίας τοῦ Ἀβερδίνου, ἐνῶ ἡ
μικροτέρα αὐτῆς ἀδελφὴ Ἑλένη ἐπαιξε
τὴν κοῦκλαν καὶ μᾶς παρετῆρει παίζοντας
ὡς ἐρωμένους. Βεβαίως οὐδεμία κακὴ σκέ-
ψις διῆλθε τὸν νοῦν μου οὔτε κατόπιν
μετὰ πᾶλλα ἔτη καὶ ὅμως τὸ διὰ τὸ κο-
ράσιον ἐκεῖνο πάθος μου ὑπῆρξε τοιοῦτον
ὥστε ἀμφιβάλλω ἐὰν ἀληθῶς ἠγάπησα
μετὰ ταῦτα.» Ὁ συγγραφεὺς τῆς Νεό-
τητος τοῦ Λόρδου Βύρωνος ἀναφέρει
διάφορα περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου πε-
ρίφηρα παραδείγματα τὸν Δάντην, Ἀλ-

φιέρην, Κανόβαν, Γκαίτ καὶ Σατωβριάν,
οἵτινες αἶδον ἐπίσης πλανώμενα ἐν τοῖς
ὄνειροπολήμασι τῆς παιδικῆς αὐτῶν ἡλικίας
τὰς αἰθερίας ἐκεῖνας εἰκόνας, αἵτινες ἐμελ-
λόν ποτε νὰ ὀνομασθῶσι Βεατρίκη, Μαρ-
γαρίτα, Βελλεδά καὶ Κυροδόκη.

Τὸ ἀληθές εἶνε ὅτι τὰ πρόωγα ταῦτα αἰ-
σθητάματα εἶνε ὅτι συνηθέστερον ἐν τῷ κό-
σμῳ. Ἐκαστος ἡμῶν δύναται εὐκόλως νὰ
διηγηθῇ τοιοῦτόν τι ἀνέκδοτον. . . . Θεω-
ροῦμεν ἄτοπον ν' ἀναφέρεται ἐν τοιαύτῃ
περιστάσει τὸ ὄνομα τοῦ Δάντου. Τί κοινὸν
δύναται νὰ ὑπάρχῃ μεταξὺ αἰσθητάματος
ὅπερ αὐτὸ καθ'αυτὸ πληροῖ ἅπαντα τὸν
βίον τοῦ μεγάλου Φλωρεντίνου, μεταξὺ
τοῦ ἔρωτος ἐκεῖνου τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρα-
νοῦ τοῦ ὄντος συγχρόνως πάθους καὶ συμ-
βολισμοῦ, ὀνείρου καὶ πραγματικότητος,
αἰθέρος καὶ φλογός ὅπερ εἰσέτι μένει τὸ
μόνον νῆμα τῆς Ἀριάδνης ἵνα μᾶς ὀδη-
γήσῃ διὰ μέσου τῶν σκοτεινῶν λαβυρίν-
θων τῆς θείας Κωμωδίας, τί κοινὸν λέγο-
μεν δύναται νὰ ὑπάρχῃ μεταξὺ τοιοῦτου
ὑψηλοῦ ἀληθῶς αἰσθητάματος καὶ ἐρωτικῶν
παραφορῶν ἀνθρώπου ὅστις πενήκοντα
κατόπιν ἠσθάνθη ἔρωτος; Ὅτε τὸ ἔαρ τοῦ
1274 ἡ ἀξιέραστος θυγάτηρ τοῦ Φόλκου-
Περτινάρη ἐνεφανίσθη εἰς τὸν Δάντην οὗ-
τος εἶχεν ἀληθῶς ἡλικίαν ἐννέα ἐτῶν. Τὴν
εἶδε διελθοῦσαν καὶ τὴν ἠγάπησε σφοδρό-
τατα καὶ ζῶσαν καὶ μετὰ θάνατον, διότι
δὲν πρέπει πάντοτε νὰ θεωρήσωμεν ὑπὸ
συμβολικὴν ἐποψίν τὴν θελκτικὴν Βεατρί-
κην. Πρὶν ἢ κατὰ τὴν ἡ σὺλληψιν τῶν
θειῶν πραγμάτων, ἦτον ἀπλῆ, εὐφυῆς
καὶ ὠραία νεάνις.

Ὁ Δάντης ἐφορεῖτο ὑπὸ ἄλλων αἰ-
σθημάτων, καὶ οὐδέποτε ἐλησμόνησε τὴν
Βεατρίκην. Τί ὅμως εἶνε ἡ ἀνάμνησις τῆς
Μαρίας Duff διὰ τὸν Βύρωνα; Ἐν περι-
πλέον ὄνομα ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν ἐρω-
μένων του. Ἡ σημείωσις τοῦ Δὸν Ζουάν
περιέχει χίλια τρία ὀνόματα, ὁ εὐγενῆς
λόρδος ἀναφέρει πενήκοντα καὶ ἐξακο-
λουεῖ ν' ἀποκαλῆται θῦμα τοῦ ἔρωτος.
Πάντες οἱ μεγαλοφυεῖς ἠγάπησαν τὰς
γυναῖκας καὶ πάντες ἠπατήθησαν ἐπίοιο
ὄγκον ἀληθοῦς θλίψεως περιέχουσιν τὰ
ἐν θαυμασίαις στροφαῖς γεγραμμένα μαρ-
τυρολόγια ταῦτα; Ἀκούσωμεν τὸν μέ-
γαν ποιητὴν οὗ ἡ καρδία πλημμυρεῖ

καὶ θέλομεν πιστεύσει πρᾶγμα ἀληθῶς
παράλογον καὶ τερατώδες, ὅτι φύσις
τοιαύτης τάξεως δι' ἑμὸν ἀληθῶς ἠ-
γάπησεν ἐν τῷ βίῳ ἥτοι θυγάτηρον ὀκτα-
ετῆς καὶ τὸν κῆνα Boatswain. «Ποῖσις
καὶ ἀλήθεια» λέγουσι τὰ ἀπομνημονεύ-
ματα τοῦ Γκαίτ· ἀλλ' ἐνταῦθα δυστυχῶς
μᾶλλον δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ποίησις καὶ
ματαιότης. Θῦμα! πῶς ἄλλο πῶς ἐν
προέρχεται τὸ κακὸν ἢ ἐκ μόνης τῆς ἀβύσ-
σου ἢ ἐνασμενιζόμεθα ἀνοίγοντες μετὰ
τοῦ κόσμου καὶ ἡμῶν; . . .

Ἡ ἀνήσυχος, ἀγρία καὶ ματαιόφρων
καρδία τῆς Μαρίας Chaworth ἦς ἠράσθη
μόνον διότι ἠγάπα ἄλλον κατώρθωσέ ποτε
νὰ τὸν παιδαγωγῆσῃ καὶ τὸν καταστήσῃ
σταθερόν; Ὑπερβαίνουσα κατὰ τινα ἔτη τὸν
Βύρωνα ἡ νεᾶ ἰς δὲν ἐπερίμενε νὰ τὸν γνω-
ρίσῃ ὅπως διαθέσῃ τὰ αἰσθητάματά του.
Ἐν τούτοις δὲν ἀπέριψε τὸ σέβας τοῦ
νέου γωλοῦ καὶ ἀφέλις νὰ θεραπεύηται
ὑπ' αὐτοῦ μετὰ τῆς ἀξιολατρεύτου καὶ
δυσπίστου γυναικείας εὐγενείας ἣτις οὐ-
δεμίαν παραμελεῖ διασκέδασιν. Τοὺς ἐρω-
τάς του μετὰ τῆς Μαρίας Chaworth ἐψα-
λεν ὁ Βύρων ἐν τῷ ποιήματί του τῷ ἐ-
πιγραφόμενῳ «Ὁνειρῶν.» Ἐπεριφέροντο
ὁμοῦ. «Ἐδίδεν αὐτῷ συνεντεύξεις, τῷ προ-
σέφερε τὴν εἰκόνα της, ἀναμνήσεις κατόπιν
πικρὰ καὶ θερμὰ ἄς λαμπροὶ καθιέρωσαν
στίχοι. Ἐν τέλει αὐτῇ μὲν ἐνυμφεύθη,
ὁ δὲ Βύρων εἰσῆλθεν εἰς τὴν Βουλὴν τῶν
ὀμοτίμων. Ὁ λαμπρότερος κόσμος τὸν
ἐτίμα καὶ ἐθαύμαζεν. Οὗτος δ' ἤρξατο
παίζων ἐν αὐτῷ τὸ πρόσωπον τοῦ νέου
Ἀλκιβιάδου. Τὸ πρόσωπόν του ἦτο ὡ-
ραιότατον· ὁ ἄγγελος καὶ ὁ διάβολος
συνήθουν ἐν αὐτῷ τὴν ἐκφρασίαν τῶν καὶ
πρὸς συμπλήρωσιν τῆς τελειότητος τῆς
εἰκόνας προσετίθεντο ἐκκεντρικότητές τι-
νες κατὰ τὸν ἱματισμόν· λόγου χάριν ὁ
τρόπος καθ' ὃν ἔδενε τὸ περιλαίμιόν του,
ὅστις παρ' ἡμῖν ἀπετέλεσε σχολὴν ὡς αἰ
θαυμάσιαι στροφὰι τοῦ εὐγενοῦς Λόρ-
δου.

Κατὰ τὸ 1807 ἐφάνησαν αἱ πρῶται
τοῦ ποιήσεως Ὁραὶ ἀγροῦ (Hours of
idleness) ὧν μόνος ὁ πρόλογος ἐμφάνει
τὴν χρονολογίαν. Ἐν τῇ ἐπιτετηθευμένῃ
μετριοφροσύνῃ ὑποκρύπτεται μεγίστη ἀλα-
ζονεία, ἣτις χαρακτηρίζει τὸ εἶδος τοῦτο

τῆς φιλολογίας. «Ἀποβλέπων εἰς τὸ μέ-
λλον τῆς θέσεώς μου καὶ εἰς τὰς μελλούσας
προσπαθείς οἵτινες θέλουσι μοὶ ἐπιβληθῆ
θεωρῶ σχεδὸν ἀπίθανον νὰ παρουσιασθῶ
ἐκ δευτέρου εἰς τὸ δημόσιον». Κατὰ τὸν
αὐτὸν τρόπον ἐκφράζεται καὶ ὁ Σατωβριάν.

Τὸ θῆεν εἰς τὰς μούσας καὶ χάριτας εἶνε
μία ἐκ τῶν ἀδυναμιῶν εἰς ἃς δύναται τις
νὰ ὑποκύβῃ ἄπαξ κατὰ τύχην καὶ αἵτινες
πρέπει νὰ ὦσι τοσοῦτον βραχύτεραι καθ' ὅ-
σον ἀποβλέποι τὰ συμπερόντα τοῦ κρά-
τους, εἰς ἃ τοιοῦτου χαρακτῆρος ἄνθρωποι
εἰσὶν ἀποκλειστικῶς ὑπὸ τῆς φύσεως προω-
ρισμένοι.

Ἡ δύνατό τις νὰ ὑποθέσῃ ὅτι εἰς τὰ
ὑψηλὰ εἰς ἃ τις μετρωρίζεται τῆς κριτικῆς
τὰ βέλη δὲν θὰ ἠδύναντο νὰ τὸν φθά-
σωσι καὶ ὅμως συμβαίνει τὸ ἐναντίον. Οἱ
ζηροὶ καὶ ἄμουσοι λώλοισι εἰσὶν φοβερὰ ὀξύ-
χολοι. Ἀληθῶς εἰπεῖν ὁ τρόπος καθ' ὃν ἡ
ἐπιτετηθευμένη τοῦ Ἐδιμβούργου ὑποδέ-
χεται τὰ ἄλλα; μέτρια ποιητικὰ ταῦτα
δοκίμια ἤθελον ἐρεθίσαι τὸν ἥττον οἰημα-
τιαν. Ἀπόθησε τὴν προσβολὴν ἀπαντή-
σας ὑπερηφάνως δι' ὑβριστικωτάτης σατύ-
ρας: αἱ Βάρδοι Ἄγγλοι καὶ οἱ κριτικῶν
Σκώτοι ἦτοι διὰ βέλους ἐξ ἐλείνων τὰ ὀποῖα
ὁ Ἀπόλλων φυλάττει ἐν τῇ φρενέτρᾳ του
κατὰ τὸν ἐχθρῶν αὐτοῦ. Εἰς αὐτὴν δια-
κρίνει τις ὅλην τὴν Βυρῶνον ἐμπνευσίν·
ὑπερήφανον, πικρὰν, προκλητικὴν, ὑπερ-
φρονα, δυσπίστως ἔχουσαν πρὸς τοὺς ἀν-
θρώπους καὶ καταφρονοῦσαν τῶν θεῶν. Ὁ
Βύρων ὡς ὁ Ἰουδαῖος ἀγαπᾷ τὴν ὑπερ-
βολὴν καὶ ἐνῶ πλήττει σκληρὰ δὲν προ-
σέχει κατὰ τίνος πίπτουν τὰ κτυπήματα
τῆς βλάβου του. Τὴν ἀρχὴν ταύτην δια-
δέχεται μικρὰ ἀνάπαυλα καθ' ἣν ἡ τρι-
κυμιώδης αὐτῆ ὑπαρξίς συγκεντροῦται εἰς
New-st ad, ὅπου ζῆ ἐν μικρᾷ μετὰ τῆς
μητρός του συμπνοῖα μέχρι τῆς ἡμέρας
καθ' ἣν ἡ ἀνία, ἡ ἀπείθεια, ἡ συναίσθησις
τῶν ιδιοτροπιῶν του παράγουσιν ἐν αὐτῷ
τῆ ἀνίατον μελαγχολίαν ἣτις διαμένει
εἰς τοὺς μετὰγενεστέτους ὡς τὸ συμπαθη-
τικώτερον τῶν προσόντων του. «Ἐνταῦθα
ἀναπαύονται τὰ λείψανα ὄντος ὠραίου ἀνευ
ματαιότητος, ἀγαθοῦ καὶ θαρραλέου, ὅπερ
πεπρωκισμένον διὰ πασῶν τῶν παρ' ἄν-
θρώπων ἀρετῶν οὐδεμίαν ἔσχε τῶν ἀνθρω-
πίνων ἀδυναμιῶν.» Καὶ τὸ ἐγκώμιον τοῦτο

ὑπερ ἡδύνατό τις νὰ ἐλάβῃ ὡς ματαίαν κολακείαν ἀναγινώσκων ἐπὶ τοῦ τάφου ὁμοειδοῦς ἡμῖν ἀτόμου εἶνε ταπεινὸν δειγμα εὐγνωμοσύνης εἰς τὴν μνήμην τοῦ κυνός του **Boatswain!** Ἡ ἰδιοτροπία αὕτη ἐξηγεῖ κάλλιον παντὸς ὑπομνήματος τὴν ἠθικὴν κατάστασιν τοῦ Βύρωνος. Τύφωσις, πικρία, ἀγανάκτησις, καὶ μισανθρωπία ἐνεκα τῆς εὐχαριστήσεως ἣν οἱ ἄνθρωποι αἰσθάνονται εἰσερχόμενοι ἐν τῷ βίῳ παρακολουθεῖ τὸν δαιμόνιον τοῦτον ἄνδρα εἰς πάσα· τὰς πράξεις καὶ τὰ ἔργα του. Οἱ Ἀλκιβιάδαι ἀποτυγχάνοντες μεταβάλλονται εἰς Τίμωνας.

(Ἐπιταὶ συνέχεια).

Π. Μ.

Ο ΑΠΗΓΧΟΝΙΣΜΕΝΟΣ ΤΗΣ ΠΙΡΟΣΗΣ

(Alexandre Dumas fils).

(Συνέχεια καὶ τέλος).

Οἱ φύλακες ἀνηγγείλαν τῷ ἄρχοντι τὸ συμβάν, ἀλλ' οὗτος δὲν ἠθέλησε νὰ τὸ πιστεύσῃ καὶ ἐσπευσε νὰ βεβαιωθῇ ὁ ἴδιος περὶ τῆς ἀληθείας. Ἦτο δὲ τοσοῦτω ἰσχυρὸς ὥστε εἶχε πεποιθῆσιν ὅτι ὁ κατὰδικος, ἐὰν ὄχι διὰ τοὺς ἄλλους, ἀλλὰ δι' αὐτὸν ἤθελεν ἀνευρεθῆ εἰς τὴν θέσιν του. Ἀλλ' εἶδε καὶ οὗτος ὅ,τι εἶχον ἰδεῖ καὶ οἱ ἄλλοι.

Τί ἐγένετο ὁ νεκρὸς; διότι ὁ κατάδικος εἶχεν ἀποθάνει τὴν προτεραίαν ἐνώπιον ὁλοκλήρου τοῦ χωρίου. Ἐτερός τις κλέπτης ἐπωφελήθει τῆς νυκτὸς ἐκλεψε τὴν κλύπτουσαν τὸ πτώμα πανοπλίαν;

Πιθανόν: Ἀλλὰ κλέπτων τὴν πανοπλίαν ἤθελεν ἐγκαταλίπει τὸ πτώμα ὅπερ τῷ ἦτο ἄχρηστον.

Οἱ φίλοι ἢ οἱ συγγενεῖς τοῦ θανόντος ἠθέλησαν νὰ τὸν ἐνταφιάσωσι χριστιανικῶς;

Οὐδὲν τὸ ἀδύνατον ἐὰν ὁ κατάδικος εἶχε φίλους ἢ συγγενεῖς. Ἀλλ' ἄνθρωποι τοσοῦτω χριστιανικὰ ἀισθήματα ἔχοντες, ἐὰν ἐλάβανον τὸ πτώμα βεβαίως ἤθελον ἐγκαταλείπει τὴν πανοπλίαν.

Κατ' οὐδένα λοιπὸν τρόπον ἦτο τοῦτο πιστευτόν. Ἀλλὰ τί λοιπὸν ἔπρεπε νὰ πιστεύσῃ;

Ὁ Ἄρχων τῆς Πιρόσης κατεθλίβετο διὰ τὴν ἀπώλειαν τῆς πανοπλίας του. Ὑπεσχέθη ἀμοιβὴν δέκα χρυσῶν σκούδων εἰς τὸν παραδόσοντα τὸν ἀπαγχονισθέντα ἐνδεδυμένον ὡς ὅτε ἀπέθανεν: Ἀλλ' οὐδεὶς ἐπαρουσιάσθη.

Ἡρεύνησαν εἰς τὰς οἰκίας· ἀλλ' εἰς μᾶτην, οὐδὲν εὔρον. Τότε προσεκάλεσαν σφόν τινὰ ἐκ τῆς πόλεως Ῥένης καὶ τῷ ἐπρότειναν τὴν ἀκόλουθον ἐρώτησιν.

— Τί δύναται νὰ πράξῃ ὁ ἐν ἀγγλὸν ἀποθανὼν ὅπως ἐλευθερωθῇ τοῦ σχοινοῦ ὅπερ τὸν κρατεῖ ἐκ τοῦ λαιμοῦ μετέωρον;

Ὁ σοφὸς ἐζήτησεν ὀκτὼ ἡμερῶν προθεσμίαν διὰ νὰ σκεφθῇ μετὰ τὸ πέρασ τῶν ὁποίων ἀπεκρίθη:

— Οὐδέν.

Τότε τῷ ἐπρότειναν τὴν δευτέραν ταύτην ἐρώτησιν — Κλέπτης μὴ δυνήθεις νὰ κλέψῃ ζῶν καὶ καταδικασθεὶς εἰς θάνατον ἐπὶ κλοπῇ δύναται μετὰ τὸν θάνατόν του νὰ κλέψῃ;

Ὁ σοφὸς ἀπεκρίνατο: Μάλιστα.

Τῷ ἐζήτησαν τὸν λόγον, ἀλλ' ἀπεκρίνατο ὅτι δὲν γνωρίζει τίποτε περὶ αὐτοῦ.

Ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἦτο ὁ σοφώτατος τῆς ἐποχῆς του.

Μετὰ τοῦτο τὸν ἀπέπεμψαν ἀρκεσθέντες νὰ πιστεύσωσι, διότι ἦτο ἡ ἐποχὴ τῶν μαγικῶν, ὅτι ὁ κλέπτης ἦτο μάγος.

Ἡρξάντο λοιπὸν νὰ ψάλλωσι λειτανείας πρὸς ἐξιλασμόν τοῦ κακοῦ πνεύματος ὅπερ ἀναμνηρίστως ἔμελλε νὰ ἐκδικηθῇ τὸν ἄρχοντα ὅστις διέταξε τὸν θάνατόν του, καὶ τοῦς ἐλθόντας νὰ τὸ ἴδωσιν ἀποθνήσκον:

Εἰς μὴν παρήλθεν εἰς ὄλωσ ἀνωφελεῖς ἐρεύνας.

Ἡ ἀγγλὸν εὐρίσκετο πάντοτε εἰς τὴν θέσιν τῆς ταπεινῆς περιλύπος καὶ περιφρονουμένης. Οὐδέποτε ἀγγλὸν διέπραξε τοσαύτην κατάχρησιν ἐμπιστοσύνης.

Ὁ δὲ Ἄρχων τῆς Πιρόσης ἐξηκολούθει ζητῶν τὴν πανοπλίαν αὐτοῦ παρ' ἀνθρώπων, θεοῦ καὶ διαβόλου.

Εἰς μᾶτην.

Ἐπὶ τέλος ὁ Ἄρχων ἐλησμόνησε σχεδὸν τὸ παράδοξον τοῦτο συμβάν καὶ τὸ ἀποτελεσμα αὐτοῦ ἦτοι τὴν ἀπώλειαν τῆς πανοπλίας του, ὅτε πρῶτα τινὰ ἐγειρό-

μενος ἤκουσε μέγαν ἐόρυσον ἐν τῇ πλατείᾳ εἰς ἣν εἶχε γίνεαι ἡ ἐκτέλεσις:

Ἦτοιμάζετο νὰ ἐρωτήσῃ περὶ τοῦ συμβαινόντος ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον ὁ ἐφημέριος αὐτοῦ.

— Ἐξοχώτατε, τῷ εἶπεν, ἤξεύρετε τί συμβαίνει;

— Ὅχι· ἀλλὰ πρόκειται νὰ ἐρωτήσω.

— Δύναμαι ἐγὼ νὰ σᾶς τὸ εἶπω.

— Τί εἶναι λοιπόν;

— Θάυμα τοῦ Θεοῦ.

— Ἀληθῶς;

— Ὁ ἀπαγχονισθεὶς . . .

— Ἔ! λοιπόν;

— Εἶναι ἐκεῖ.

— Ποῦ;

— Εἰς τὴν ἀγγλὸν.

— Κρεμασμένος;

— Μάλιστα, ἐξοχώτατε.

— Μὲ τὴν πανοπλίαν του;

— Μὲ τὴν πανοπλίαν Σας.

— Βέβαια διότι ἦτο ἰδική μου. Εἶναι ἀποθαμμένος;

— Ἐν-ελέστατα. Ἀλλά . . .

— Ἀλλὰ τί;

— Ἐφόρει πτεριστήρας ὅταν τὸν ἀπηγγόνισαν;

— Ὅχι.

— Λοιπὸν, ἐξοχώτατε, τώρα φορεῖ, καὶ ἡ περικεφαλαία ἀντὶ νὰ ἦναι εἰς τὴν κεφαλὴν, εἶναι ἐστημένη εἰς τὴν ἄκρην τῆς ἀγγλόνης:

— Ὑπάγωμεν νὰ τὸ ἴδωμεν, Κύριε ἐφημέριε, ὑπάγωμεν τυχῶς, εἶπεν ὁ Ἄρχων.

Καὶ ἔτρεξε πρὸς τὴν πλατείαν ἣτις ἐβρίθε περιέργων:

Ὁ λαιμὸς τοῦ κατὰδικου ἦτο ἐντὸς τοῦ βρόχου τῆς ἀγγλόνης, τὸ σῶμα ἀκέραιον εἰς τὴν ἄκρην τοῦ λαιμοῦ καὶ ἡ πανοπλία εὐρίσκετο ἐπὶ τοῦ σώματος.

— Εἶναι τερατώδες, εἶναι θαυμάσιον, ἐκραζε τὸ πλῆθος.

— Μετενόησε, ἔλεγεν εἷς, καὶ ἐλθὼν ἐκρεμάσθη μόνος του.

— Ἦτο πάντοτε ἐδῶ, ἔλεγεν ἄλλος, μόνον ἡμεῖ, δὲν τὸν ἐβλέπομεν.

— Ἀλλὰ διὰ τί φορεῖ πτεριστήρας, ἠρώτησε τρίτος τις;

— Χωρὶς ἄλλο, διότι ἐρχεται ἀπὸ μακρὰν καὶ ἤθελε νὰ ἐλθῇ ἐγρήγορα.

— Ἐγὼ ἤξεύρω μόνον ὅτι εἶτε ἀπὸ μακρὰν εἶτε ἀπὸ πλησίον δὲν θὰ ἐγχευάζομην πτεριστήρας, διότι δὲν θὰ ἐπέστρεφα.

Καὶ οὕτως ἐγένεον καὶ παρετήρουν τὸν ἄσχημον μορρασμὸν τοῦ νεκροῦ.

Ὡς πρὸς δὲ τὸν Ἄρχοντα τῆς Πιρόσης, οὗτος οὐδὲν ἄλλο ἐσκέπτετο ἢ πῶς νὰ βεβαιωθῇ περὶ τοῦ θανάτου τοῦ κλέπτου καὶ ἀναλάβῃ τὴν πανοπλίαν του. Ὅθεν διέταξε νὰ καταβιάσῃσι τὸ πτώμα, ἐκδύσωσιν αὐτὸ καὶ τὸ κρεμάσωσιν ἐκ νέου.

Ἐγένετο κατὰ τὴν διαταγὴν του. Τὸ πτώμα ἐκρεμάσθη ἐκ νέου καὶ οἱ κόρακες ἐπετέθησαν κατ' αὐτοῦ οὕτως ὥστε μετὰ δύο ἡμέρας ὡμοιάζε πρὸς ῥάκος· μετὰ παρέλευσιν δὲ δέκα πέντε ἡμερῶν πρὸς οὐδὲν ὡμοιάζεν ἢ ἂν ὡμοιάζε πρὸς τι, ὡμοιάζε πρὸς ἐκείνας τὰς ἰχθυογραφίας τῶν ἰδανικῶν ἀπαγχονισμένων οὐς χαράττομεν ὅταν εἴμεθα εἰς τὸ σχολεῖον ἐπὶ τῆς πρώτης σελίδος τῶν βιβλίων μας καὶ κάτωθεν τῶν ὁποίων γράφομεν τὸ τραγελαφικὸν τοῦτο Λατινογαλλικὸν τετραστίχον

Asp ce Pierrot pendu

Qui hunc librum n' a pas rendu

Si hunc librum reddidisset

Pierrot pendu non fuisset (!)

Ἀλλ' ἐν τούτοις τί ἐπραξεν ὁ κατὰδικος κατὰ τὸν μῆνα τῆς ἀπουσίας του; Πῶς ἠδυστήθη νὰ φύγῃ; καὶ πῶς φεγγὼν ν' ἀπαγχονισθῇ ἐκ νέου;

Ἰδοὺ αἱ τρεῖς περὶ τούτου ἐξηγήσεις ἃς μᾶς ἔδωκαν.

Γόης τις τῆς σχολῆς τοῦ Μερλίνου ἔλεγεν ὅτι ἐὰν κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ θανάτου του ὁ κατὰδικος ἔσχε τὴν θέλησιν νὰ γίνῃ ἀφανὴς καὶ κατώρθωσεν ὥστε τὸ πτώμα του ν' ἀπορροφηθῇ ἐν τῇ θελήσει του, ἐπειδὴ ἡ θέλησις εἶναι αὐλὸς, ἀόρατος καὶ μὴ ὑποκειμένη εἰς ἀφῆν, τὸ δὲ σῶμα ἀπερροφήθη ἐν αὐτῇ, κατέστη καὶ τοῦτο αὐλὸν, ἀόρατον καὶ μὴ ὑποκείμενον εἰς τὴν ἀφῆν. Ἐὰν δ' ἐπανῆλθε μετὰ τὴν παρέλευσιν τοῦ μηνός, σημαίνει ὅτι κατὰ τὴν κρισμωτάτην ἐκείνην στιγμὴν, ἡ θέ-

(? Ἰδὲ τὸν Πέτρον κρεμασμένον, διότι τὸ βιβλίον τοῦ δὲν ἀπιδῶκεν, ἐὰν ὁ Πέτρος ἤθελεν ἀποδώσει τὸ βιβλίον τοῦτο, δὲν θὰ ἦτο κρεμασμένος.)

λυσίς του ταραχθείσα ὑπὸ τοῦ φόβου δὲν ἔσχε τὴν ἀπαιτουμένην δύναμιν πρὸς αἰωνίαν ἀπορρόφησιν.

Ἴσως ἡ ἐξήγησις αὕτη δὲν εἶναι ὀρθή, ἀλλ' ὅπως δῆποτε εἶναι μία ἐξήγησις.

Οἱ θεολόγοι ἐβεβαίουν ὅτι ὁ κατάδικος κατώρθωσε μὲν νὰ φύγῃ, ἀλλ' ἀκολουθούμενος ὑπὸ τῶν τύψεων τοῦ συνειδότος καὶ σπεύδων νὰ ἐξιλεώσῃ τὸν Θεόν, δὲν ἠδυνήθη νὰ ὑποφέρῃ τὴν ζῶν πλειότερον τοῦ μηνός. Πλήρης δὲ μετανοίας ἐπανήλθεν, ὅπως μόνος ὑποστῇ τὴν τιμωρίαν ἣν ἐξέφυγε τὸ πρῶτον.

Ἡ ἐξήγησις αὕτη ἴσως δὲν εἶναι ἀληθής, ἀλλ' ὅπως δῆποτε εἶναι χριστιανική καὶ ἡμεῖς ὡς χριστιανοὶ ὀφείλομεν νὰ μὴ τὴν ἀπορρίψωμεν.

Τελευταῖον δὲ διηγοῦντο τὰ ἐπόμενα. Οἱ γνωστοὶ δηλαδὴ ἡμῖν χωρικοὶ ἐπανερχόμενοι τὸ ἑσπέρας εἰς τὴν οἰκίαν των καὶ διερχόμενοι πλησίον τῆς ἀγγόνης ἤκουσαν οἰμωγὰς, ῥογχασμούς, καὶ εἰδὸς τι προσευχῆς. Ποιήσαντες τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ ἠρώτησαν τίς ἦτο, ἀλλ' οὐδεὶς ἀπεκρίθη· ἐν τούτοις οἱ θρηνοὶ ἐξηκολούθουν καὶ εφάνετο ὅτι προήρχοτο ἐκ τοῦ ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν των πτώματος. Τότε ἔλαβον τὴν κλίμακα ἣν ὁ δῆμιος εἶχεν ἐγκαταλίπει, τὴν ἐστήριξαν ἐπὶ τοῦ βραχίονος τῆς ἀγγόνης καὶ ἀναβὰς ὁ υἱὸς μέχρι τοῦ καταδίκου, εἶπεν εἰς αὐτὸν — Σὺ θρηνεῖς τοιοῦτοτρόπως, δυστυχὴ ἄνθρωπε;

Ὁ κατάδικος συλλέξας ἀπάσας αὐτοῦ τὰς δυνάμεις εἶπεν.

— Ναί.

— Ζῆς λοιπὸν ἀκόμη;

— Ναί.

— Μετανοεῖς διὰ τὸ ἐγκλημα.

— Ναί.

— Αἶ λοιπὸν ἐγὼ θὰ σὲ ἐλευθερώσω, καὶ ἐπειδὴ τὸ εὐαγγέλιον διατάσσει νὰ βοηθῶμεν τοὺς πάσχοντας, σὺ δὲ πάσχεις, θὰ σὲ βοηθήσω καὶ θὰ σοὶ ἀποδώσω τὴν ζῶν διὰ νὰ σὲ ἐπαναφέρω εἰς τὴν εὐθείαν ὁδόν. Ὁ Θεὸς προτιμᾷ ψυχὴν μετανοοῦσαν ἀπὸ σώμα τιμωρούμενον,

Ὁ πατὴρ καὶ ὁ υἱὸς κατελόντες τὸν ἐπιθάνατον ἐνόησαν τὸ αἷτιον δι' ὃ εἰσέτι ἔζη. Τὸ σχοινίον δηλονότι ἀντὶ νὰ σφίγγῃ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, ἐσφιγγε τὴν ἀρχὴν τῆς περικεφαλαίας εἰς τρόπον ὥστε

οὗτος ἠωρεῖτο χωρὶς νὰ πνίγῃται στηρίζων δὲ καὶ τὴν κεφαλὴν του ἐνδὸν τοῦ κράνου, κατώρθου ν' ἀναπνέῃ καὶ οὕτω νὰ ζῆσθαι μέχρι τῆς παρόδου τῶν δύο χωρικῶν.

Οὗτοι ἀπελευθερώσαντες αὐτὸν τὸν ἔφεραν οἴκαδε ὅπου τὸν ἐνεπιστεύθησαν εἰς τὰς φροντίδας τῆς μητρὸς καὶ τῆς κόρης.

Ἄλλ' ὁ κλέψας θὰ κλέψῃ.

Δύο τινα εὐρίσκοντο πρὸς κλοπὴν παρὰ τῷ χωρικῷ, ὁ ἵππος του καὶ ἡ νεαρά θυγάτηρ του, ξανθὴ δεκαοκταέτις παρθένος· (διότι τὰ χρήματα ἅτινα εἶχε κομίσει δὲν ἦσαν ἰδικά του).

Ὁ πρῶτον κατάδικος λοιπὸν ἀπεφάσισε νὰ κλέψῃ ἀμφοτέρω, διότι ἐπεθύμει τὸν ἵππον καὶ ἠγάσθη τῆς κόρης.

Ὅθεν ἑσπέραν τινα ἐπιστρέψας τὸν ἵππον καὶ φορέσας πτερινιστήρας ἠθέλησε ν' ἀπαγάγῃ τὴν νεανίδα ἐν ᾧ ἐκοιμάτο· Ἄλλ' αὕτη ἐξύπνησε καὶ ἐζήτησε βοήθειαν· πατὴρ τε καὶ υἱὸς ἔτρεξαν παρευθύς. Ὁ κλέπτης ἠθέλησε νὰ φύγῃ ἀλλ' ἦτο πολὺ ἄργα.

Ἡ νεανὶς διηγῆθη τὴν ἀπόπειραν πρὸς τὸν πατέρα αὐτῆς καὶ ἀδελφόν, οἵτινες βλέποντες ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ περιμένωσι μετάνοιαν παρὰ τοιοῦτου ἀνθρώπου, ἀπεφάσισαν νὰ τὸν τιμωρήσωσιν, ἀλλὰ κάλλιον τοῦ ἀρχοντος τῆς Πιρόσης. Ὅθεν τὴν αὐτὴν ἑσπέραν ἀναβιβάσαντες τὸν κλέπτην ἐπὶ τοῦ ἵππου ὃν αὐτὸς εἶχεν ἐπισάξει, τὸν ὠδήγησαν εἰς τὴν πλατείαν καὶ τὸν ἐκρέμασαν ἐνθα καὶ πρότερον εἶχε κρεμασθῆ, ἀφ' οὗ προηγουμένως ἀπέθηκαν τὴν περικεφαλαίαν παρὰ τὴν ἀγγόνην διὰ νὰ ᾧσι βέβαιοι ὅτι δὲν ἠθελεν ἐκφύγει καὶ πάλιν. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐπέστρεψαν οἴκαδε.

Αὕτη εἶναι ἡ τρίτη ἐξήγησις. Ἄγνωσθ' ἀπὸ τὴν φρονῶ ὅτι αὕτη εἶ· ε ἡ πιθανωτέρα καὶ ὅτι θὰ πράξῃτε ἄριστα καὶ ἡμεῖς προτιμῶντες, ὡς ἐγὼ, ταύτην τῶν δύο ἄλλων.

Καθόσον δ' ἀφορᾷ τὸν ἀρχοντα τῆς Πιρόσης οὗτος ἔχων ἤδη φυλακτὸν, ἀνεχώρησεν ἀσμένως διὰ τὸν πόλεμον ἐνθα ἐφορεύθη πρῶτος.

ΣΩΤΗΡΙΟΣ ΜΠΟΥΦΙΑΝΣ.

ΡΑΦΑΗΛ ΚΑΙ ΦΟΡΝΑΡΙΝΑ

Ἰπὸ

M E R Y

[Συνέχεια· ἴδε φυλλ. Ζ'.]

—

IB'.

Ἡ ζηλότυπος γυνή.

Ἄς ἀφήσωμεν πρὸς στιγμὴν τὴν φορναρίναν καὶ τὸν Ῥαφαήλ, καὶ τὴν κυρὰ Λουκίαν, καὶ τὴν ὁδὸν τῶν Κομβολογιοπωλῶν καὶ τὴν τοῦ Βουρνέφ, καὶ ἄς ἐνασχοληθῶμεν περὶ τῆς γυναικὸς ἐκείνης ἣν συμβουλευοῦσιν ὅλοι οἱ δαίμονες τῆς ζηλοτυπίας.

Ὁ Ἀντώνιος Βανόζης παρήτησεν ὅλως διόλου τὰς μονήρεις ἔξεις του. Σύντροφος ἀχώριστος τοῦ Παύλου, τοῦ Ἰακώβου καὶ τῶν φίλων του, ἐπινοεῖ καθ' ἡμέραν νέον σχέδιον διασκεδάσεως καὶ ἡδονῆς. Καὶ τὸ ἀργύριον πλεονάζει ὡς ἐκ μαγείας εἰς τὰ θυλάκια τῶν νεανιῶν διὰ νὰ καλύπτωνται ὅλα αὐτὰ τὰ τρελὰ ἔξοδα τῶν ἐρωτῶν καὶ τῶν διασκεδάσεων. Οἱ ἔμποροι ἔρχονται εἰς τὰ ταπεινά ξενοδοχεῖα των νὰ τοὺς περιμένωσι πρὶν ἐγερθῶσι διὰ νὰ ἐπιτύχωσι παρ' αὐτῶν σχεδιογραφίας, ἀγαλλμάτια, εἰκόνας εὐχερεῖς. Ἡ ἡμέρα μόλις ἀρκεῖ πρὸς ἐργασίαν· ἀλλὰ καταγίνονται μετὰ ζέσεως, διότι ἡ νύξ εἶναι προωρισμένη διὰ τὰς διασκεδάσεις.

Ὁ Ἀντώνιος καὶ ὁ Παῦλος σπανιώτατα ἐμφανίζονται εἰς τὰ ἐργοστάσια τοῦ Ῥαφαήλ· ὁ Παῦλος ἐργάζεται διὰ τοὺς ἐμπόρους οἵτινες δὲν φιλονεικοῦσι περὶ τῆς ἀξίας· ὁ Ἀντώνιος δὲν ἐργάζεται. Ἀναλαμβάνουσα τὰ ἐνδύματα τοῦ φύλου της, κοσμουμένη δι' ὄλων τῶν χαρίτων της καὶ τῆς ἀνδρικής καλλονῆς της ἐπισκέπτεται συνεχῶς τὴν ὁδὸν τῶν Κομβολογιοπωλῶν. Εἶχε συνδέσει σχέσεις μετὰ τῆς μητρὸς Λουκίας καὶ ὠφελουμένη ἐπιδεξίως ἐκ τῆς φρικώδους καταστάσεως εἰς ἣν εὐρίσκεται ἡ δυστυχὴς γυνή, ἐγένετο φίλη στε· ἡ τῆς μητρὸς τῆς Φορναρίνας.

Εἰς αὐτὴν διηγεῖται ἡ μητέρα Λουκία

τὰ βάσανά της· εἰς αὐτὴν ἐμπιστεύεται τὰς θλίψεις της, παρ' αὐτῆς περιμένει παρηγορίας τὰς ὁποίας τῇ ἐπιδαφιλεύει ὑποκριτικῶς ἡ Βανόζα. Εἶπε τὰ πάντα εἰς τὴν γυναικα ἐκείνην, καὶ τὸν ἀρχαῖον ἔρωτά της, καὶ πῶς ὁ Ῥαφαήλ συνήντησε τὴν Στέλλαν ἐπὶ τῆς θύρας τοῦ φορναρίου, καὶ ὅλην τὴν ταραχὴν ἣν ὁ ἔρωσ ἐκείνος ἐπέφερον εἰς τὴν οἰκίαν της.

Ἡ Ἀντωνία ἠδυνήθη νὰ ἐλκύσῃ ἐπιδεξίως ὅλην τὴν ἐμπιστοσύνην τῆς μητρὸς Λουκίας, καὶ διὰ τῶν πληροφοριῶν τὰς ὁποίας τῇ ἔδωκεν κατώρθωσεν ἡ πολυμήχανος γυνὴ νὰ προετοιμάσῃ τὰ σχέδια τῆς ζηλοτύπου ἐκδικήσεώς της.

Ἐξερχομένη τῆς ὁδοῦ τῶν Κομβολογιοπωλῶν ἡ Βανόζα τρέχει εἰς τὴν μικρὰν τῆς οἰκίαν τὴν πρὸ τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Λατρᾶν κειμένην. Ἐν ῥίπτῃ ὀφθαλμοῦ μεταμορφοῦται ἐκ νέου· ῥίπτει τὰ γυναικεία ἐνδύματα καὶ φορεῖ πάλιν μετὰ σπουδῆς τὰ ἀνδρικά διὰ νὰ μεταβῇ πρῶτη εἰς τὰ ξενοδοχεῖα τοῦ Τιβέρους, ὅπου οἱ συνήθεις νυκτερινοὶ σύντροφοὶ της δὲν θὰ βροχδύνωσι νὰ τὴν εὐρωσι.

Καὶ ἐν μέσῳ τῆς τοσοῦτον πολυταράχου ἐμείνης ζωῆς δὲν λησμονεῖ ποτὲ, μήτε πλησίον τῆς μητρὸς Λουκίας, μήτε πλησίον τῶν συντρόφων της, μήτε ὅταν προσποιῆται ὅτι συμμερίζεται τὰς θλίψεις διὰ τὰς ὁποίας χαίρει ἐν τῷ βάθει τῆς καρδίας της, μήτε ὅταν φαίνεται παρασυρμένη ἀπὸ τὴν ἡδονὴν αὐτοσχεδιασθείσης διασκεδάσεως, τὸν παραγνωρισθέντα ἔρωτά της τὸν ὁποῖον ὠρκίσθη νὰ ικανοποιήσῃ μὲ πάντα τρόπον. Ἐσχημάτισε διπλοῦν σχέδιον καὶ πλησιάζει ἡ ὥρα τῆς ἐκτελέσεως αὐτοῦ!

Παραποιῶσα μετὰ σπανίας ἐπιδεξιότητος τὸ γράψιμον ἐνός ἐκ τῶν ἰσχυρῶν ἐκείνων φίλων τοὺς ὁποίους ὁ Ῥαφαήλ εἶχεν εἰς ὅλας τὰς ἰταλικὰς πόλεις, ἔστειλεν εἰς τὸν ζωγράφον ἐπιστολὴν ἣτις τὴν συνίστα θερμῶς εἰς τὴν γραφίδα του. Ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη τὴν παρίστα ὡς εὐγενῆ ἐνετὴν κυρίαν ἣτις ἐγκατέλιπε τὰ πάντα διὰ νὰ ἀπολαύσῃ τὴν εἰκόνα της ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ Σανζίου. Εἰς τινὰς λέξεις τὰς ὁποίας παρένευρεν εἰς τὰς τελευταίας γραμμάς ὁ φίλος ὑπεδεικνυεν ὅτι ἡ εὐγνωμο-

σύνη τῆς εὐγενούς κυρίας θὰ ἦτο ἀπεριόριστος.

Εἰς τὴν ἐπιστολὴν ἐκείνην προσηρτήθη γραμματίον γραφῆς ὄλως γυναικείας, καὶ τὸ γραμματίον τοῦτο ἰκέτευε τὸν μέγαν καλλιτέχνην νὰ ὑποκλέψῃ στιγμὰς τινὰς ἐκ τῶν ἀπείρων ἀσχολιῶν του καὶ νὰ ἐνδώσῃ εἰς τὴν πρόσκλησιν τῆς κυρίας Φιούμας, ἥτις τὸν περιέμενεν εἰς τὴν ἐν τῇ Ἀντωνίῃ πλατεῖα κατοικίαν της, κατὰ τὴν ἡμέραν καὶ ὥραν ἃς ἤθελεν εὐαρεστηθῆ νὰ ἐκλέξῃ ὁ Ῥαφαήλ καὶ νὰ ὑποδείξῃ αὐτὸς ὁ ἴδιος. Ὁ Ῥαφαήλ δὲν ἠδύνατο νὰ ἀρνηθῆ.

Οὐδέποτε, ἀπὸ τῶν ἡμερῶν καθ' ἃς ἡ Ῥώμη εἶδεν εἰσερχομένην εἰς τὰ τεῖχη της τὴν διάσημον Ἰσπανίδα ἑταίραν ἥτις ἐθελξε τὸν Ἀλέξανδρον Βοργιαν, οὐδέποτε μεγαλοπρεπέστερα κατοικία προητοιμάσθη ἐπὶ τῶν ὄχθων τοῦ Τιβέρεως διὰ νὰ ὑποδεχθῆ γυναῖκα. Διαπειράσα τὸν χρυσὸν μετὰ βασιλικῆς μεγαλοπρεπείας, ἡ Ἀντωνία Βανόζα προητοίμασεν ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν τὸ ἐν τῇ Ἀντωνίῃ πλατεῖα μέγαρον της διὰ τὴν ἐπίσκεψιν τὴν ὁποίαν περιέμενε...

Ἐν μέσῳ ὄλης ἐκείνης τῆς πολυτεχνείας ἡ Βανόζα ἔλαμπε διὰ τῆς θαυμασίας καλλονῆς της. Ἀφαιρέσατε τὴν Φορναρίαν ἐκ τῆς Ῥώμης καὶ οὐδεμία ἄλλη θὰ ἠδύνατο νὰ διαφιλονεικῆσῃ τὴν καρδίαν τοῦ μεγάλου καλλιτέχνη τὸν ὁποῖον ἠγάπα.

Ὡς εἶχε προῖδει, ὁ Ῥαφαήλ ἐδέχθη εὐμενῶς τὸν κομιστὴν τῆς ἐπιστολῆς τοῦ φίλου καὶ τοῦ γραμματίου τῆς κυρίας Φιούμας. Ὑπεσχέθη ὅτι εὐχαριστικῶς θὰ ἔδραττε τὴν πρώτην στιγμὴν τῆς ἀνεσεῶς του διὰ νὰ ἐπισκεφθῆ τὴν εὐγενῆ Ἐνετὴν καὶ προσέθηκεν ὅτι ἡ στιγμή αὕτη δὲν θὰ ἐβράδυνε.

Παραφερθεῖσα ὑπὸ χαρᾶς εἰς τὴν εἶδῃσιν αὐτήν, ἡ Βανόζα ἐνόμισεν ἤδη ἑαυτὴν ἀπὸ τοῦδε θριαμβεύουσαν καὶ λησμονοῦσα τὴν καθημερινὴν ἐπίσκεψιν της εἰς τὴν ὄδον τῶν Κομβολογιοπωλῶν καὶ τοὺς νυκτερινοὺς συντρόφους της, ἐκλείσθη εἰς τὸ αὐτοσχεδιασθὲν ἀνάκτορόν της καὶ διήνυσεν τὸν χρόνον δοκιμάζουσα τοὺς στολισμοὺς καὶ τὰ τιμαλφῆ ὅσα ἠδύνατο νὰ ἀναδείξωσιν ἐτι μᾶλλον τὴν καλλονὴν της.

Μετὰ δύο ἡμέρας ὁ Ῥαφαήλ ἐνεφανίσθη εἰς τὴν Ἀντωνίῃν πλατεῖαν.

Πρέπει νὰ ἦναι τις γυνὴ καὶ νὰ ἐγνώρισεν ὅλα τὰ βάσανα ἔρωτος μὴ συμμεριζομένου διὰ νὰ ἐννοήσῃ τί διέτρεξεν ἐν τῇ ψυχῇ τῆς Ἀντωνίας Βανόζας ὅτε τῇ ἀνηγγέλθη ἡ ἐπίσκεψις ἐκείνη.

Μὲ ὄλους τοὺς ἐσπευσμένους παλμοὺς τῆς καρδίας της ἔδραμεν εἰς προὔπαντησιν τοῦ Ῥαφαήλ καὶ λαμβάνουσα τὰς χεῖράς του μετ' ὄλως ἰταλικῆς ἐλευθερίας τὰς ἐφίλησε παραφόρως. Ἡ συγκίνησις της τοσοῦτον ἦτο ἰσχυρὰ ὥστε τὸ στόμα της δὲν ἠδύνατο νὰ ἀρθρώσῃ οὔτε λέξιν· ἀλλὰ προπορευομένη ὠδήγησε τὸν Ῥαφαήλ διὰ μακρῶν στοῶν καὶ πολυτελῶν αἰθουσῶν εἰς ἀπόμερον ὀμιλητήριον ὅπου τὰ πάντα ἐφαίνοντο διατεθέντα διὰ νὰ θέλξωσι τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ νὰ ἀρέσωσιν εἰς τὸ πνεῦμα.

Ἐπὶ τῶν τραπεζῶν καὶ τῶν ἀνακλιντρῶν ὑπῆρχον βιβλία, σχεδιογραφήματα καὶ λευκώματα· ἐπὶ τῶν τοίχων, εἰκόνες διασῆμων διδασκάλων, καὶ ὡσεὶ διὰ νὰ ἀρέσῃ εἰδικῶς εἰς τὸν Ῥαφαήλ, ἀκριβῶς τῶν διδασκάλων τοὺς ὁποῖους ἠγάπα. Μανδολίνον, ἀμελῶς ἐγκαταλελειμμένον εἰς γωνίαν τινὰ καὶ μὲ χορδὰς παρενευρισμένας, συνεπλήρουν τὴν διασκευὴν τοῦ φιλαρέσκου ὡς ἡ γυνὴ ἥτις τὸ κατώκει ὀμιλητηρίου ἐκείνου, καὶ ἐμαρτύρει ὅτι οὐδεμία τῶν ὡραίων τεχνῶν ἦτο ἄγνωστος εἰς τὴν Ἐνετὴν ἐκείνην ἥτις βεβαίως δὲν ἐψάλλε πλέον τὰ ναυτικά ᾄσματα τῆς πατρίδος της ἀφότου ἤκουσε τοὺς χριστιανικοὺς ἤχους τῆς Παλαιστρίνης.

Πάν ὅ,τι ἔβλεπεν ὁ Ῥαφαήλ, ἡ ὑποδοχὴ ἥτις τῷ ἐγένετο ἐν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ ὅπου ἦλθε χαριζόμενος εἰς τὸν φίλον του καὶ ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ ζωγραφίσῃ εἰκόνα γυναικός, τὸν ἐξέπληττεν, αὐτὸν, εἰθισμένον εἰς ὅλα τὰ μεγάλα πράγματα καὶ τὸν ὁποῖον τίποτε δὲν ἔπρεπε νὰ ἐκπλήττη. Τὰ βλέμματά του μετέβαινον ἀλληλοδιαδόχως ἐκ τῆς Βανόζας, τῆς ὁποίας ὁ ὀφθαλμὸς ἐπλεεῖν ἐντὸς ὑγρᾶς φλογός, πρὸς τὰ μεγάλα δένδρα τὰ ὁποῖα ἐφαίνοντο προσκαλοῦντα εἰς περίπατον.

Ἀόριστος φόβος εἰσῆρχετο εἰς τὴν καρδίαν του, ὡς ἐὰν ἐφοβεῖτο τὴν προσέγγισιν μεγάλου κινδύνου. Βεβαίως ἠγάπα πολὺ τὴν Φορναρίαν ὥστε νὰ φοβῆθῃ τι ἐκ

μέρους τῆς γυναικὸς ἐκείνης ἥτις ἤρχετο ἐκ Βενετίας ὀπλισμένη διὰ παντὸς δελεάσματος. Ἀλλ' ἀόριστως οἱ μελαγχρῖνοι ἐκείνοι χαρακτῆρες, οἱ μέλανες ἐκείνοι ὀφθαλμοὶ οἵτινες ἐφαίνοντο ἀκολουθοῦντες καὶ διαπερῶντες αὐτὸν διαμπᾶξ διὰ τῶν μαγνητικῶν βλεμμάτων των, ἡ ἀφθονος ἐκείνη ἐβένινη κόμη ἥτις ἐπιπτε κατὰ κυματίζοντας καὶ μεταξώδεις βοστρύχους ἐπὶ ὤμων χιονωδῶν, ὅλα ταῦτα τῷ ἀνεμίμνησκον γυνίκα τὴν ὁποίαν εἶχεν ἰδεῖν ποὺ καὶ τῷ μετέδιδον αἴσθημα ὀδυνηρὸν τὸ ὁποῖον δὲν ἠδύνατο νὰ προσδιορίσῃ.

Συνελθοῦσα ἐκ τῆς πρώτης συγκινήσεώς της, ἡ Βανόζα ἐβρίθθη συνεχῶς ἐπὶ τῶν προσεφλαγιῶν τοῦ ἀνακλιτηρίου, καὶ δεικνύουσα πλησίον της καθέδραν εἰς τὸν Ῥαφαήλ, τῷ εἶπε μετὰ φωνῆς τὴν ὁποίαν προσεπάθει νὰ καταστήσῃ σταθερὰν ἐνταυτῷ καὶ θωπευτικὴν!

— Ποιὸν σὰς ἠώχλησα, κύριε Ῥαφαήλ. Ἀλλὰ τί νὰ γινῆ; ὅταν δὲν ἔχη τις τὴν εὐτυχίαν νὰ ζῆ διαρκῶς εἰς Ῥώμην, πρέπει νὰ σπεύδῃ ἐὰν θέλῃ νὰ ἔχη ἔργον ἐκ τοῦ θεοῦ χρωστῆρός σας.

Ὁ ἤχος τῆς φωνῆς ταύτης ἐκορύφωσε τὴν τραχὴν τοῦ καλλιτέχνη, διότι ἀνεγνώριζε καὶ τῆ φωνὴν ὡς εἶχεν ἀναγνώρισει τοὺς χαρακτῆρας. Συνῆλθεν ἐν τούτοις εἰς ἑαυτὸν καὶ μετὰ φιλοφροσύνης τὴν ὁποίαν καὶ εὐπατρίδης θὰ ἐφρόνει.

— Ἡ αἴτησις σας, ἀπεκρίθη, ὑποστηριζομένη διὰ τῆς παρακλήσεως φίλου, οὐδόλως ὑπῆρξεν ὀχληρὰ, κυρία. Ἐννοῶ ἄλλως τὴν ἐπιθυμίαν σας νὰ ἰδῆτε ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτερον ἀρχομένην τὴν εἰκόνα σας. Ἐἴμαι καταβεβαρημένος ὑπὸ ἐργασιῶν κατ' αὐτὴν τὴν στιγμὴν. Ὁ Ἅγιος ἡμῶν Πατὴρ, αἱ ἐκκλησίαι τῆς Ῥώμης, οἱ καρδινάλιοι, οἱ μεγάλοι ἄρχοντες, φίλοι καὶ προστάται τῶν τεχνῶν, δὲν μὲ ἀφίνουσιν οὔτε μίαν στιγμὴν ἀναψυχῆς. Ἐγὼ ὁ ἴδιος εἴμαι ἠναγκασμένος νὰ ἐργάζωμαι ταχέως. Θέλετε νὰ ἀρχίσωμεν τῆ εἰκόνα σας σήμερον;

— Ὅταν θέλετε, ἄρχων Ῥαφαήλ.

— Ὁφελήθητε λοιπὸν ἐκ τῆς εὐκαιρίας ταύτης. Ἴσως δὲν παρουσιασθῆ ἄλλοτε.

— Θέλετε νὰ ἀρχίσετε τὸ ἔργον σας ἀμέσως;

— Ἦλθα διὰ νὰ τεθῶ εἰς τὰς διατα-

γὰς σας, κυρία, καὶ ἐξαρτῶμαι ἐντελῶς ἐκ τῆς καλῆς σας θελήσεως.

— Πρέπει νὰ ἀλλάξω ἐνδυμασίαν, ἡ θέλετε νὰ ζωγραφισθῶ οὕτω;

— Ἡ ἐνδυμασία αὕτη σὰς ἀρμύζει θαυμάσια καὶ δὲν βλέπω διατὶ νὰ τὴν ἀλλάξετε.

— Λοιπὸν μένω μὲ αὐτήν. Ὅτι τοποθετηθῶ οὕτω κατὰ πρόσωπον καὶ οἱ ὀφθαλμοί μου θὰ βλέπωσι τοὺς ὀφθαλμοὺς σας.

Ὁ Ῥαφαήλ δὲν τὴν ἤκουε πλέον. Πανίον ἦτο ἔτοιμον ἐπὶ ὀκρίβαντος. Ἐπλησίασεν εἰς αὐτό· αἱ χεῖρές του εἶχον δράξει τὸ ἀθάμιον καὶ τοὺς χρωστῆρας καὶ μετ' ἀκριβείας καὶ ταχύτητος τῶν ὁποίων αὐτὸς μόνος κατεῖχε τὸ μυστήριον, ἐσχεδιογράφησε διὰ μιᾶς καὶ μόνης περιστροφῆς τὸ ἰσοπέδον καὶ καθαρὸν ἐκείνο πρόσωπον τὸ ὁποῖον ἐμελλε νὰ καταστήσῃ ἀθάνατον.

Ὡς ὄλοι οἱ μεγαλοφυεῖς καλλιτέχναι, ἀπαξ ἀρχίσαντος τοῦ ἔργου, ὁ Ῥαφαήλ ἐλησμόνει τὰ περὶ αὐτὸν συμβαινόντα. Κατεγρόμενος ὑπὸ τοῦ πυρός τῆς ζωγραφικῆς, δὲν ἔζη εἰμὴ δι' αὐτῆς καὶ οὐδόλως ἐπρόσεχεν εἰς τὰ ποταπὰ πάθη τὰ ὁποῖα ἐμυκῶντο περὶ αὐτόν. Δὲν εἶδε λοιπὸν τὰ πύρινα βλέμματα μὲ τὰ ὁποῖα τὸν ἐκάλυπτεν ἡ Βανόζα ἐνῶ, ὑπὸ τὴν στερεὰν χεῖρά του, τὸ πανίον ἐκαλύπτετο ὑπὸ χρωμάτων ἅτινα ἐφαίνοντο ζῶντα καὶ πάλλοντα ὡς τὸ πρότυπον τῶν ὁποίων ἦσαν ἀπεικόνισμα. Οὐ μόνον τούτῳ ἀλλὰ καὶ τὴν φλόγα τῶν μεγάλων ἐκείνων ὀφθαλμῶν ἐδραττεν ὁ καλλιτέχνης διὰ τῆς ἀκρας τοῦ χρωστῆρός του καὶ τὴν μετέδιδεν εἰς τοὺς χαρακτῆρας τῆς Ἐνετῆς.

Μετὰ δῖωρον τοιαύτην πυρετώδη ἐργασίαν, ὁ Ῥαφαήλ ἐσταμάτισε κεκοπιαικῶς. Ἡ κατάκοπος χεὶρ του δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ κρατῆ τὸν χρωστῆρα. Ὅταν παρετήρησε τὸ ἔργον του, ὁ αὐτὸς ἀόριστος τρόμος ὅστις τὸν εἶχε καταλάβει πρὸ ὀλίγου, τὸν κατέλαβεν ἐκ νέου, καὶ αἰφνιδίως ὠχρότης ἐκάλυψε τὰς παρειάς του, ὡς ἐὰν ἐμελλε νὰ λειποθυμήσῃ.

Ἡ Βανόζα ἔδραμε πρὸς αὐτόν, καὶ λαμβάνουσα τὰς χεῖράς του τὸν ἐκάθισεν ἐπὶ ἀνακλιτηρίου. Ὁ Ῥαφαήλ τὴν παρετήρησε μὲ ὄμμα ἰκετευτικόν, καὶ τὴν παρεκάλεσε νὰ τῷ δώσῃ ποτήριον ὕδατος.

Ἡ Βανόζα ἐδραμεν ἡ ἴδια, καὶ ἐνόσω ἦτο ἐκτός, ὁ Ῥαφαήλ ἐψιθύριζε μεταξὺ τῶν ὀδόντων του.

— Τὴν γυναῖκα ταύτην, ποῦ τὴν εἶδον; τί μὲ θέλει;

Καὶ τὸ τεταραγμένον πνεῦμά του ἐζήτησε εἰς μάτην· δὲν ἠδύνατο νὰ εὔρη ἀπόκρισιν εἰς τὰς ἐρωτήσεις ταύτας.

Ἡ Βανόζα ἐπανήλθε μετ' ὀλίγον κρατούσα εἰς τὰς χεῖράς της δίσκον ἀργυροῦν. Ἐπὶ τοῦ δίσκου τούτου εὕρισκοντο ποτήρια χρυστάλλινα καὶ φιάλαι πλήρεις οἴνου τοῦ Βεζουβίου ἐκ τοῦ καλουμένου *Δάκρυα τοῦ Χριστοῦ*.

— Τὸ καθαρὸν ὕδωρ θὰ σᾶς ἐβλαπτεν, ἄρχων Ῥαφαήλ, εἶπεν ἡ Βανόζα μετὰ φωνῆς σειρήνος. Ὀλίγαι σταγόνες τῶν Δακρύων τοῦ Χριστοῦ θὰ σᾶς ἀιαζωογονήσωσι. Πολὺ πῦρ ἐθέσατε εἰς τὸ ἔργον σας.

Καὶ ἐνοῦσα τὴν πράξιν μὲ τὸν λόγον ἐπαρουσίασεν εἰς τὸν Ῥαφαήλ χρυστάλλινον ποτήριον ἐκ τοῦ γενναίου ἐκείνου οἴνου ὅστις, ὡς λέγουσιν οἱ Ἴταλοὶ, εἶναι ἰκανὸς νὰ ἀναστήσῃ νεκρὸν. Ὁ καλλιτέχνης ἐβρέξε τὰ χεῖλη του καὶ τὰ χρώματα ἐπανήλθον εἰς τὰς παρειάς του.

Ἡ Βανόζα ἀποθέτουσα τὸν δίσκον ἐπὶ τραπεζίου ἐστάθη πρὸ τῆς εἰκόνης της, καὶ ἐν τῷ θαυμασμῷ της ἔλεγεν, ὡς νὰ μὴ τὴν ἤκουεν ὁ ζωγράφος·

— Θεέ μου! ποσον θὰ ᾔηαι εὐτυχῆς ἡ γυνὴ ἥτις ἀγαπᾶται ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου τούτου!

Μίαν μόνον ἀγαπῶ, κυρία! ἀπεκρίθη πλησιάζων ὁ Ῥαφαήλ μετ' ἐξάψεως, καὶ ἡ γυνὴ αὕτη δὲν εἶναι ἐκ τοῦ κόσμου τούτου!

— Ἄ! δὲν ἐφρόνουν ὅτι ἤκούατε τοὺς λόγους μου. Ἀλλὰ μήπως εἰσθε, ὡς λέγουσιν οἱ Ἴταλοὶ, ἄνευ ἔρωτος;

— Δὲν θὰ ἤμην ζωγράφος ἐὰν ἤμην ἄνευ ἔρωτος. Ὅχι, κυρία, ἀγαπῶ νέαν κόρην τὴν ὁποίαν ὁ οὐρανὸς ἐπλασεν ἐπίτηδες δι' ἐμέ. Εἶναι ἄστρον θεῖον ἀποσπασθὲν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· εἶναι ἡ γυνὴ τὴν ὁποίαν ἐπὶ μακρὸν χρόνον ὠνειροπόλησα καὶ τὴν ὁποίαν δὲν ἠδύναμην νὰ εὔρω ἐπὶ τοῦ ἰταλικοῦ ἐδάφους· εἶναι ἡ ξανθὴ γυνὴ τὴν ὁποίαν ἐχρειαζόμην διὰ νὰ ζωγραφίσω τὴν Ψυχὴν, τὴν Ἑλένην, τὴν Γαλάτειαν, ὅλας τὰς διασήμους θεότητας τῶν ἀρχαίων χρόνων.

— Βλέπει τις ὅτι ἀγαπᾶτε τὸ ξανθὸν χρῶμα. Βεβαίως οἱ Γερμανοὶ πρέπει νὰ ἀγαπῶσι τὴν μέλαιναν κόμην.

— Ἦ, κυρία, τί μὲ μέλει διὰ τοὺς Γερμανοὺς; ἐγὼ εἶχον ἀνάγκην κόμης χρυσοῦς, παρειῶν πορφυρῶν καὶ ὀφθαλμῶν κυανῶν ὡς τὸ χρῶμα τῆς θαλάσσης ἢ τοῦ στερεώματος. Ἴδου τί μοι ἔδωκεν ἡ Στέλλα. Καὶ τί θὰ εἶπητε ἐὰν ἠκούετε ὅτι ἀφοῦ ἐπὶ τὸσαῦτα ἔτη τὴν ἐζήτησα, τὴν εὔρον κατὰ τύχην! Εὐχαριστῶ τὸν Θεὸν διὰ τοῦτο καθ' ἡμέραν.

— Καὶ τώρα ὅλαι αἱ ἄλλαι γυναῖκες σᾶς εἶναι ἀδιάφοροι; Αἱ Παναγαῖαι σας καὶ αἱ Νύμφαι σας θὰ ἔχωσιν εἰς τὸ ἐξῆς μαλλία ξανθὰ;

— Τις ἠξέυρει, κυρία, ἐὰν εἰς τὸ ἐξῆς δὲν ἀναμίσξω ἐξ ἐναντίας τὰς μελαγχρινὰς μὲ τὰς ξανθὰς διὰ νὰ κάμω ἀντίθεσιν!

— Ὡ! παρατηρήσατε, ἄρχων Ῥαφαήλ, εἶπεν ἡ Βανόζα δεικνύουσα τὴν εἰκονογραφίαν τοῦ ζωγράφου, τί κρῖμα θὰ ᾔηαι ἐὰν, ἐπειδὴ δὲν εἶμαι ξανθὴ, μοι ἠρνείσθε τὴν εἰκόνα μου.

Ὁ Ῥαφαήλ, ἀκολουθῶν τὸν δάκτυλον τῆς Βανόζας, συνήντησε τοὺς ὕγρους ὀφθαλμούς οἵτινες ἐφαίνοντο ὅτι τὸν κατεβίβρωσκον διὰ τοῦ βλέμματος. Ὁ ἔρωσ τοὺς ἐφώτιζεν οὕτω· ὁ ἔρωσ ἐν ὅλῃ αὐτοῦ τῇ ἀδαμάστῳ μανίᾳ. Ἡ Βανόζα ἐπανελάβε.

— Λοιπὸν, Ῥαφαήλ, ὅλος ὁ ἔρωσ σας εἰς τὸ ἐξῆς εἶναι διὰ τὴν ξανθὴν ταύτην νεάνίδα. Ὅλοι ὅσοι σᾶς ἀγαπῶσιν ἐν τῇ Ἰταλίᾳ, πρέπει νὰ ταπεινωθῶσιν ἐνώπιόν της, νὰ ἐγκαρτερήσωσι καὶ νὰ πάσχωσι σιωπηλῶς. Πρὸς αὐτὴν μόνην καὶ ἀποκλειστικῶς ὅλη ἡ καρδία, ὅλον τὸ πάθος, ὅλαι αἱ ἐκστάσεις τοῦ θεοῦ τούτου ζωγράφου. Ὅχι, ἄρχων Ῥαφαήλ, τοῦτο εἶναι ἀδύνατον.

— Ὡ θεέ μου, κυρία, μὲ τρομάζετε.

— Ἀκούσατε, Ῥαφαήλ. Ἐὰν γυνὴ νέα καὶ ὠραία, ἐγκαταλείπουσα τὰ πάντα δι' ὑμᾶς, οἰκογένειαν, συγγενεῖς, φίλους, πλούτη, ἤρχετο ἰκετεύουσα νὰ ριφθῆ εἰς τὰ γόνατά σας καὶ νὰ σᾶς εἶπη: Ῥαφαήλ, σᾶς ἀγαπῶ μὲ ὅλον τὸν ἔρωτα τὸν ὁποῖον δύναιται νὰ αἰσθανθῆ καρδία γυναικός· Ῥαφαήλ, οἰκτεῖρατέ με! εἰπέτε τί θὰ ἐπράττετε;

— Θὰ ἀνήγειρον τὴν ἰκετίδα, καὶ διὰ γλυκυτάτης φωνῆς θὰ τῇ ἔλεγον ὅτι ἡ καρδιά μου ἀνήκει εἰς τὴν Στέλλα, ὅτι ἡ ζωὴ μου εἶναι ἰδική της, καὶ ὅτι εἰς τὸ ἐξῆς δὲν δύναμαι νὰ τὴν διαθέσω.

— Ἴδου τί θὰ ἐπράττετε ὡς λέγετε· ἀλλ' ὄχι, δὲν θὰ εἶχετε τὸ θάρρος.

— Πιστεῦσατε εἰς τὸν λόγον μου, κυρία, θὰ ἐπράττον καθὼς σᾶς λέγω.

— Ὅχι, ἄρχων Ῥαφαήλ, ὄχι, δὲν σᾶς πιστεῖω.

— Ἀλλὰ διατί ἐπιμένετε εἰς αὐτὴν τὴν ὁμιλίαν;

— Ἴδου, Ῥαφαήλ, πρέπει νὰ σᾶς τὸ εἶπω τέλος, πρέπει νὰ ὁμιλήσω· ἐγὼ εἶμαι ἐκείνη ἡ γυνὴ καὶ ρίπτομαι εἰς τὰ γόνατά σας. Τὰ πάντα ἐγκατέλιπον διὰ νὰ σᾶς ἰδῶ. Ἀναγνωρίσατέ με τώρα, εἶμαι ὁ μαθητὴς σας Ἀντώνιος Βανόζης. Εἶχα μάλιστα ἀπορρίψει τὰ ἐνδύματα τοῦ φύλου μου διὰ νὰ εἶμαι ὁ μᾶλλον ταπεινὸς καὶ ὁ μᾶλλον ἀδιάλειπτος εἰς τὰ μαθήματά σας. Ἐν βλέμμα σας, μία λέξις σας, μὲ ἐβύβριζον εἰς ἀνεκλαλήτους ἐκστάσεις. Καὶ τώρα εἰπέτε, ἐπειδὴ ἀγαπᾶτε τὴν φορναρίαν πρέπει νὰ στερηθῶ ὅλην αὐτὴν τὴν εὐδομονίαν, πρέπει νὰ ζήσω ἄνευ περηγορίας;

Ταῦτα λέγουσα εἶχε δράξει τὴν χεῖρα τοῦ Ῥαφαήλ καὶ ἐθλίβεν αὐτὴν βίαιως ἐπὶ τῆς καρδίας της.

Ἀλλ' ὁ Ῥαφαήλ δὲν τὴν ἤκουε πλέον· εἶχεν ἀναγνωρίσει τὴν γυναῖκα ἣν συνήντησεν εἰς τὴν οἰκίαν τῆς μητρὸς Λουκίας, καὶ χωρὶς νὰ προσθέσῃ ἄλλην λέξιν, χωρὶς νὰ τὴν ἰδῆ, ὤρμησεν ἐκτός τοῦ μεγάρου ἐκείνου ὡς μανιώδης καὶ ἐδραμεν ἀπνευστὶ μέχρι τῆς ἐν τῇ ὁδῷ Βουρνέφ οἰκίας.

Ἡ Ἀντωνία Βανόζα εἶχε λειποθυμήσει ἐνώπιον εἰκόνης ἥτις ἐπέπρωτο νὰ μὴ τελειώσῃ ποτέ.

ΙΓ΄.

Ἡ ἑορτὴ τοῦ Βακάνου.

Πιστρέψας εἰς τὴν οἰκίαν του ὁ Ῥαφαήλ ἐκλείσθη εἰς τὸ ἐργοστάσιόν του καὶ προσηλώσας τοὺς ὀφθαλμούς του ἐπὶ τῆς εἰκόνης τῆς φορναρίνας, τῆς σχεδιασθείσης κατὰ τὴν πρῶτην ἰδέαν τῶν ἐρώτων του,

ἔμεινεν ἐπὶ πολλὰς ὥρας βεβυθισμένος εἰς ἄφρονον θεωρίαν.

Δὲν ἀνένηψεν ἐκ τῆς ὠνειροπολήσεως ἐκείνης εἰμὴ ὅταν ἡ Στέλλα, καταβαινουσα κατὰ τὴν συνειθισμένην της ὥραν ἐκ τῶν ἀνωτέρω οἰκημάτων, ἀνήγειρε τὸ παραπέτασμα τὸ διαχωρίζον τὸ ἐργοστάσιον ἐκ τῶν ἄλλων μερῶν τῆς οἰκίας. Εἰς τὸν θρόον τῆς μεταξωτῆς ἐσθλότης της ὁ Ῥαφαήλ ἤγειρε τὴν κεφαλὴν καὶ βλέπων ἐνώπιόν του τὸ μαγευτικὸν πρότυπον τὸ ὁποῖον ἐπὶ τοσοῦτον εἶχεν ὠνειροπολήσει, ὤρμησε πρὸς τὴν νέαν κόρην, καὶ θλίβων αὐτὴν περιπαθῶς ἐπὶ τῆς καρδίας του, τὴν ἐκάλυψε διὰ φλογερῶν φιλημάτων.

Εἰθισμένη ἦδη εἰς τὰς τρυφερότητας τοῦ καλλιτέχνου, ἡ Στέλλα οὐδὲν ἄλλο εἶδεν εἰς τὰς περιπτώξεις ἐκείνας εἰμὴ τὴν συνήθη ἐκφρασιν τοῦ ἔρωτός του. Ἐν τῇ ἀγνοίᾳ της ἐκάθησεν ἐπὶ τῶν γονάτων τοῦ φιλάτου της καὶ οἱ κυανοὶ ὀφθαλμοὶ της κατωπρίσθησαν ἐπὶ μακρὸν ἐντὸς τῶν τρυφερῶν βλεμμάτων του.

Ἡ καλλονὴ καὶ ἡ χάρις τῆς Στέλλας εἶχον αὐξηθῆ ἀφότου ἀπῆκε τὴν ὁδὸν τῶν κομβολογισπωλῶν. Ὁ ἔρωσ ἔχει ἀκτινοβολίας αἵτινες τελειοποιούσι τὴν καλλονὴν τῆς γυναικὸς καὶ ὀπλίζουσι τὸ μέτωπόν της δι' ἡγεμονικοῦ δαλεασμοῦ. Περιπαθῶς ἐρωμένη τοῦ μεγάλου καλλιτέχνου ὅστις τὴν ἐλάτρευεν, ἡ φορναρίνα εἶχε προσλάβει ἐπὶ τῶν παρειῶν, ἐπὶ τῶν χειλέων, εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, εἰς τὴν χάριν τῆς στάσεως καὶ τῶν κινήματων της, τὴν θαυμασίαν ἐκείνην ἀκτινοβολίαν ἥτις ζητεῖ τὸν ἔρωτα κατὰ πᾶσαν ὥραν καὶ ὡς νέα ἱερεῖα ἐγκαθίσταται πιστὴ φρουρὸς τοῦ ἱεροῦ πυλῶν. Ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν πλησίον τῆς Στέλλας κῦξανεν ὁ ἔρωσ τοῦ Ῥαφαήλ, καὶ ἡ ἱστορία τοῦ ἔρωτος ἐκείνου καθίστατο γνωστὴ εἰς τὰς ἐπερχομένας γενεὰς διὰ νέων ἀριστουργημάτων.

Διότι παροτρυνόμενος ὑπὸ τῆς Στέλλας ἥτις ἠγάπα μετ' ἴσης ζήσεως καὶ τὸν ἄνδρα καὶ τὸν καλλιτέχνην, ὁ Ῥαφαήλ ἐπανελάβε τὴν πρὸς τὸ ἐργάζεσθαι κλίσιν.

Ἐν τούτοις ἡ ἑορτὴ τοῦ Βακάνου ἐπλησίαζεν. Εἰς τὰς Ῥωμαϊκὰς ἐξοχὰς, ἡ ἑορτὴ χωρίου, εἴτε καλεῖται τοῦτο Σουβιάκο, εἴτε Στόρτα, εἴτε Γενσάνο, εἴτε Τιβολι, εἶναι ἡ ὑποχρεωτικὴ συνέντευξις παντὸς ἀγα-

πῶντος τὴν χαρὰν καὶ τὰς ἡδονάς. Ὁλὴ ἢ τοῦ Βακάνου τοσοῦτω μᾶλλον εὐχαρίστως ὅσω τὸν χειμῶνα εἶχε διαδεχθῆ τὸ ἔαρ κεκοσμημένον διὰ τῆς ἀρτιφυοῦς γλόης του καὶ ὄλων τῶν ἀνθέων του.

Ἡ Βενόζα ἐβλεπε καὶ αὐτὴ μετὰ χαρᾶς πλησιάζουσιν τὴν ἑορτὴν τοῦ Βακάνου. Ὡς οἱ ἄλλοι θὰ μετέβαινε καὶ αὐτὴ νὰ ἀναμιχθῆ εἰς τοὺς χοροὺς καὶ νὰ ἀναπνεύσῃ τοὺς πρώτους ζεφύρους τῶν μυροβόλων πεδιάδων. Ἄλλ' ἡ ἡμέρα ἐκείνη ἦτο δι' αὐτὴν χρονολογία πρὸ πολλοῦ ἀπορασιθεῖσα, καθόσον ἐμελλε νὰ μεταβῆ εἰς τὴν ἑορτὴν ἔχουσα τὴν σταθερὰν ἰδέαν τῆς ἐκδικήσεως ἣν ἔτρεφεν ἀπὸ τῆς ἡμέρας καθ' ἣν εἶχε περιφρονηθῆ ὑπὸ τοῦ Ῥαφαήλ, ἐκδικήσεως ἀμειλικτου καὶ ἣν ἐμελλε νὰ πλήξῃ δύο καρδίας συγχρόνως, τὴν τοῦ καλλιτέχου καὶ τὴν τῆς Φορναρίνας.

Μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἐγκατέλιπε τὸ ἐν τῇ Ἀντωνίῃ πλατεία μέγαρον τῆς καὶ ἐπροσποιήθη κατεσπυσμένη ἀναχώρησιν διὰ τὴν Βενετίαν ὅπως ἐξαπατήσῃ τὸν Ῥαφαήλ ἐν περιπτώσει καθ' ἣν οὗτος ἤρχετο νὰ ζητήσῃ πληροφορίας. Ἐλείθη λοιπὸν ριστικῶς ἐντὸς τῆς μικρᾶς οἰκίας τῆς, πλησίον τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Λατρᾶν. Κατὰ τὴν τελευταίαν ἐπίσκεψίν τῆς ἐν τῇ ὁδῷ τῶν Κομβολογιοπωλῶν ἐνηγκαλίσθη μετὰ διαχύσεως τὴν κυρὰ Λουκιᾶν ἀναγγείλασα εἰς αὐτὴν τὴν προσεχῆ ἀναχώρησίν τῆς, καὶ ἀπεχωρίσθη ἀπ' αὐτῆς κλαίουσα, ὅχι ὅμως καὶ χωρὶς νὰ χύσῃ εἰς τὸ ποτήριόν τῆς σταγόνας τινὰς ἐκ τοῦ ὑγροῦ ἐκείνου τὸ ὅποιον οἱ Βοργίαι εἶχον καταστήσει διάσημον εἰς ὅλην τὴν Ἰταλίαν.

Τὰ γυναικεῖα ἐνδύματα εἶχον ἐντελῶς ἐγκαταλειφθῆ. Ἡ Βανόζα δὲν ὑπάρχει πλέον καὶ ὁ Ἀντώνιος Βανόζης, προφασίζόμενος ἀπουσίαν ἕνεκα ἐργασίας, διέρχεται τὸ ἥμισυ τῶν ἡμερῶν του εἰς τὸ ἐργοστάσιον τοῦ Παύλου τὸν ὅποιον βοηθεῖ, καὶ τὴν νύκτα τρέχει εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τὰς δισκοιτάσεις μετὰ τῶν νέων του συντρόφων. Οὐδέποτε, ὑπὸ τὰ ἐξωτερικὰ ἐκείνα φαινόμενα τῆς παραλυσίας, θὰ ὑπώπτευε τις στυγνὴν ζηλοτυπίαν γυναικὸς ἥς ἡ ἐκδίκησις δὲν θ' ἀνεχαιτιζέτο παρ' οὐδενὸς ἐμποδίου.

Ἦλθεν ἡ ἡμέρα τῆς ἑορτῆς. Ὁ ἥλιος ἐφάνη εὖνους πρὸς τοὺς Ῥωμαίους. Κατα-

πλημμυρίζει διὰ θερμῶν ἀκτίνων ὅλην τὴν πεδιάδα ζωογονῶν τὰ ἔαρινά ἐκείνα ἄνθη ἅτινα τὸ πρῶτον μόνον βλέμμα του περιμέρουσι διὰ νὰ ἀνοίξωσιν ἐν μέσῳ τῶν χλοαζόντων λειμῶνων. Ὁ οὐρανὸς εἶναι ὄλος κυανοῦς διαυγῆς ἑλαφρὰ καὶ χαλαρὰ αὔρα πνέει μόλις διὰ τῶν γεννωμένων φύλλων τῶν δένδρων. Ἡ ἡμέρα προεμπνύετο μεγαλοπρεπῆς.

Διὰ τοῦτο ὅλη ἡ πόλις ἦτο εἰς κίνησιν. Ἄμα τῇ πρωίᾳ, ὄλοι αἱ ὁδοὶ αἱ ἀγούσαι εἰς Βακάνον βρῖθουσιν ἀμαξῶν, ἰππέων, ἐλαφρῶν ἀμαξίων διευθυνομένων εἰς τὸ χωρίον ὅπου ἐτελεῖτο ἡ ἑορτή. Ἡ Ῥώμη, καθὼς εἰς τὰς παλαιὰς ἡμέρας τῶν μεγάλων ἑορτῶν, ἐξεκένωσεν ὄλον τὸν πληθυσμὸν τῆς ἐπὶ τῆς λειωφύρου, καὶ εἰ τῶν γειτονικῶν ἐξοχῶν νέοι καὶ νέαι τρέχουσι ψάλλοντες εἰς τὸ χωρίον ὅπου τοὺς προσκαλεῖ εἰς τὸν χορὸν καὶ τὴν δισκοιδάσιον. Οὐδὲν ζωγραφικώτερον τῶν ζωηρῶν ἐκείνων ἐνδυμασιῶν καὶ τῶν διαφόρων ἀκτινοβόλων χρωμάτων.

Αἱ μελαγχριναὶ κόρραι τῆς Στόρτας, τοῦ Γενσάνου, τοῦ Τίβουλι λατρεύουσι τὸ καταπύρφυρον χρῶμα τὸ ὅποιον ἐπὶ τοῦ στήθοδεσμου των καὶ τοῦ περιτραχιλιδίου των ἀντανακλᾷ τοὺς μακροὺς πλοκάμους τῶν μελανῶν ὡς ἡ πτέρυξ τοῦ κόρακος μαλλίων των. Οἱ τῆς πόλεως δὲν ὑποχωροῦσι κατὰ τοῦτο εἰς τοὺς χωρικοὺς. Ὁ συρμὸς τῆς ἡμέρας δὲν τοὺς ἠνάγκασεν ἀκόμη νὰ ἐνδύωνται ὄλοι ὁμοιομόρφως μελανὰ, καὶ ἀπερίγραπτος εἶναι ἡ πλουσιότης καὶ ἡ ποικιλία τῶν ἐνδυμασιῶν τὰς ὁποίας εἶχον παραδεχθῆ διὰ τὴν ἀγροτικὴν ἐκείνην ἑορτὴν. Τὰ ἀτταλικὰ ὑφάσματα καὶ τὰ ἀνάκροκα, ὁ χρυσοὺς καὶ ἡ μέταξα εἰσὶν ἐρριμμένα ἐν ἀφρονίᾳ ἐπὶ τῶν ὤμων, καὶ τὰ τρίχαπτα δὲν χρησιμεύουσιν εἰς ἄλλο εἰμὴ νὰ ἀναδεικνύωσιν ἐτι μᾶλλον ὅλην ἐκείνην τὴν λάμπιν τοῦ στολισμοῦ.

Ἐκτὸς τούτου ἅμα τῇ πρωίᾳ ἡ χαρὰ τῆς ἑορτῆς εἶναι ἐν ἀρμονίᾳ μετὰ τὰς μεγαλοπρεπεῖς ἐκείνας τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῶν Ῥωμαϊκῶν ἐνδυμασιῶν. Ἡ φαιδρότης λαμπρὴ ἐφ' ὄλων τῶν προσώπων, ὁ γέλως ἐπανθεῖ ἐφ' ὄλων τῶν χειλέων, καὶ αἱ φαιδραὶ ὁμιλίαι ἅς πάντοτε ἀνέγεται ἡ ἰταλικὴ ἐρωτοτροπία ταχέως διαδίδονται με-

ταξὺ τῶν νέων καὶ τῶν νεανίδων οἵτινες πρῶτον ἤδη συναυτῶνται ἐν τῷ χωρῷ ἐκείνῳ. Οἱ ἀνῶνες ἀντηχοῦσι πανταχόθεν ὑπὸ λέξεων σφριγασῶν καὶ εὐθύμων, καὶ ὁ ῤιφοκίνδυνος χωρικός δὲν φοβείται νὰ ἀπευθύνῃ ἐρωτικὸν ἄσμα πρὸς τὴν ἐρυμμένην καρδιναλίου.

Ὑπὸ σκιάδα ῥοδοδαφνῶν καὶ αἰγοκλημάτων ἐπανευρίσκομεν τὸν Παῦλον, τὸν Ἀντώνιον Βανόζην, τὸν Ἰάκωβον καὶ τοὺς συνήθεις συντρόφους των. Ὁ Ἰάκωβος ἐχόρευσε τὴν νεαν καλταρέλλαν τὴν ὁποίαν εἶχε προετοιμάσει διὰ τὴν ἑορτὴν ταύτην μετ' ἀνγκούστου ἐπιτυχίας, καὶ νὰ χωρική ἐκ τοῦ Σουβιάκου ὑπεσχέθη νὰ τὴν χρεύσῃ μετ' αὐτοῦ ὅταν ἤθελε νὰ τὴν ἐπαναλάβῃ. Πολῖται καὶ χωρικοὶ ἐχειροκρότησαν μετὰ παραφορῶν μανιάδους ἐνθουσιασμοῦ τὸν νεαρὸν καλλιτέχνην.

Ὁ Παῦλος καὶ ὄλοι οἱ σύντροφοὶ του εἶναι εὐτυχεῖς διὰ τὸν θρίαμβον τοῦ φίλου των ὄλοι τὸν εἶχον συνοδεύσει εἰς τὸν χορὸν καὶ ἔδωκαν πρῶτοι τὸ σύνθημα τῶν χειροκροτήσεων ὅσον ἀφορᾷ τὸν Ἀντώνιον Βανόζην, οὐδέποτε φαιδρότερα διάχυσις ἠκτινοβόλησεν ἐπὶ τοῦ μελαγχρινοῦ προσώπου του. Θὰ ἐλεγέ τις ὅτι ἡ ἑορτὴ τοῦ Βακάνου δὲν ἐδίδετο εἰμὴ δι' αὐτὸν μόνον εἶναι εὐγλωττος καὶ πλήρης εὐφυΐας συνοδευμένης μετὰ θελκτικῶν μειδιαμάτων.

— Καὶ ἡ ἱστορία σου τῆς Βενετίας; τὸν ἐρωτᾷ αἴφνης ὁ Ἰάκωβος· πότε θὰ μάθωμεν τὸ τέλος τῆς;

— Μετ' ὀλίγον, ἀποκρίνεται ὁ Ἀντώνιος· Σὰς τὴν ὑπόσχομαι πρὶν ἔλθῃ ἡ ἐσπέρα. Ἐλάβον τὴν πρωίαν ταύτην ἐπιστολήν ἐκ Βενετίας τὴν ὁποίαν ὕστερον θὰ ἀναγνώσω. Ἄς ὠφελήσωμεν ἐκ τῆς στιγμῆς καὶ ἄς διασκεδάσωμεν.

— Εἶθε νὰ τηρήσῃς τὸν λόγον σου, Ἀντώνιε, ἀπεκρίθη εἰς τῶν συνεταίρων, καὶ νὰ μᾶς φυλάξῃς καλὴν ἱστορίαν διὰ νὰ τελειώσῃ καλῶς ἡ ἡμέρα αὕτη.

Καὶ ἡ ἑορτὴ πέραξ τῶν νεαρῶν καλλιτεχνῶν καθίστατο κατὰ πᾶσαν στιγμὴν θορυβωδεστέρη καὶ ζωηρότερη. Ἐκίστην ἡμερῆν προσήρχοντο νεήλυδες οἵτινες ἀνεβάζον ῥέσως τὴν εὐθυμίαν των εἰς τὴν ἡλιότεραν διαπασῶν, ἐζήτουν νὰ κερδίσωσι τὸν ἀπολεσθέντα χρόνον, καὶ συνεδαύλιζον οὕτως ἀδιακίπως μετὰ νέας ζέ-

σεως τὴν πυρὰν ἐκείνην τῆς παραφορᾶς καὶ τῆς τέρψεως.

Ἐὰν ὁ Ἰάκωβος καὶ οἱ φίλοι του ἦσαν ὀλιγώτερον ἀπασχολημένοι ὑπὸ τῶν διασκοιδάσεων των, τὰ παρετήρουν ὅτι ἐκ διαλειμμάτων ὀχληρὸς χωρικός περιεφέρετο περὶ τὴν σκιάδα εἰς ἣν εἶχον ἀποσυρθῆ. Ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ἐψάλλε καὶ ἐγέλα, ἐστρέφετο περὶ τοὺς εὐθύμους ἐταίρους μέχρις οὗ συνήτησε τὸ βλέμμα τοῦ Ἀντωνίου. Οὕτως, ἀαγνωρίσας βεβαίως αὐτὸν, ἐκαμνεν ἐλαφρὸν σμρῆιον διὰ τῆς κεφαλῆς καὶ ὁ χωρικός ἀπευακρύνετο διὰ νὰ ἐπανέλθῃ μετὰ τινος στιγμᾶς. Τὰ σημεῖα ἐκείνα ἦσαν πάντοτε τὰ αὐτὰ. Καλίστατο προφανές ὅτι ὁ Ἀντώνιος καὶ ὁ χωρικός εἶχον συνενόησιν καὶ ὅτι μετὰ αὐτῶν ὑπῆρχε κρύφιον σχέδιον τοῦ ὁποίου ἡ ὠρα ἐβράδυνε τὴν ἐκτέλεσιν.

Ἐν τούτοις εἰς μόνος ἄνθρωπος ἐλείπεν ἀπὸ τὴν ἑορτὴν ἐκείνην, καὶ πολλοὶ ὀφθαλμοὶ συνειθισμένοι νὰ τὸν βλέπωσι, τὸν ἐζήτουν μετ' ἀγωνίας εἰς τὸ πλῆθος.

Ὁ Ῥαφαήλ ἠγάπα περιπατῶς τὰς δημόδιαις ἐκείνας συναθροίσεις, καὶ οἰκιδῆποτε καὶ ἂν ἦσαν αἱ ἀσχυλίαι του, οἰκιδῆποτε καὶ ἂν ἦσαν τὰ καθήκοντα τὰ ὁποία ἀπῆτουν τὴν παρουσίαν του ἀλλαχοῦ, οὐδέποτε παρέλιπε νὰ παρευρεθῆ εἰς τὰς γροτικὰς ταύτας ἑορτὰς καὶ πάντοτε μετέβαινεν ἐκ τῶν πρώτων. Ἐν τούτοις εἶχεν ἐμφανισθῆ εἰς τὰς σκιάδας τοῦ Βακάνου.

Οἱ προσφιλεῖς μαθηταὶ του, οἵτινες ὄλοι εἶχον ἔλθει διὰ νὰ ἀποτελέσωσι τὴν συνοδίαν τοῦ διδασκάλου, ἠρώτων ἀλλήλους μετ' ἀνηυχίας τὴν αἰτίαν τῆς βραδύτητος ταύτης καὶ οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ τὴν ἐξηγήσῃ. Ἦδη ἡ φλογερὰ μεσημέρια κατεπλημμύρει διὰ τῶν πυρῶν ὅλην τὴν πεδιάδα, ἐπεζητεῖτο ἡ ὀροσερὰ σκιά, καὶ ὁ Ῥαφαήλ δὲν ἤρχετο.

Αἴφνης ἐν μέσῳ τῶν χωρικῶν ἀστραπτόντων ὑπὸ ἐρυθρῶν καὶ πρασίνων ἐνδυμάτων ἐφάνη ὁ μέγας ζωγράφος μετὰ τῆς ὠραίας καὶ αὐστηρᾶς ἐκ μαύρου βελούδου ἐνδυμασίας του, ἐνδυμασίς τὴν ὁποίαν ἀπεθανάτισεν ὁ χρωστήρ του. Εἰς τὸν βραχιονά του ἐστηρίζετο ἀκτινοβόλος μετὰ θαυμαστῆς νωγελείας ἡ ὠραιότερα κόρη τῶν Ῥωμαϊκῶν κρατῶν, ἡ θεία Φορναρίνα.

Ἰδόντες τὸν προσέδραμον πανταχόθεν

οί άπειροι μαθηταί οΐτινες εύχναζον άκόμη ή εύχναζον άλλοτε εις τό έργοστάσιόν του, και περιεκυκλώθη ώς βασιλεύς. Πρὸ αὐτοῦ ὄλαι αἱ κεφαλαί άπεκαλύπτοντο και έκλινον μετὰ σεβασμοῦ. Οἱ εύγενεῖς άρχοντες προθυμοποιούμενοι προσήρχοντο νά θλίψωσι τὰς χεῖρας αἴτινες πκρήγον τὰ άριστουργήματα τῶν πινακοθηκῶν των· οἱ γέροντες, Ῥωμαῖοι ἦσαν ύπερήφανοι διά τόν άνδρα εκείνον ὅστις εἶχεν άναστήσει τήν άρχαίαν δόξαν, και αἱ νεάνιδε; παρετήρουν μετὰ ζηλοτύπου θαυμασμοῦ εκείνην ἣτις εἶχε κατακτήσει τόν έρωτά του.

Ἰπερηφανευομένη διά τόν θρίαμβον τοῦ έραστοῦ της ή Στέλλα έφαινετο μυριάκις περικαλλεστέρα. Ὁ ἥλιος παίζων επί της χρυσῆς κόμης της τῆ έδιδεν άνταυγείας άμαυράς αἴτινες άντηνακλῶντο επί τοῦ πορφυροῦ τῶν παρεῖων της και τοῦ βελουκάνου τῶν ὀφθαλμῶν της. Οὐδέποτε τελειότερον ὠσιδές πρόσωπον έγλυψαν οἱ γλύπται τῶν Ἀθηνῶν και τῆς Κορίνθου· και ὄλοι, εις τήν θέαν τοῦ ζῶντος εκείνου θαυμασίου, έγγύς ἦσαν νά λησμονήσωσι τὰς Παναγίας τὰς ὁποίας ὁ Ῥαφαήλ εἶχεν ἤδη κειράσει εις τοίχους τῶν εκκλησιῶν και τῶν μοναστηρίων.

Πρῶτος Ἰούλιος ὁ Ῥωμανός έβάλιζε πλησιον τοῦ διδασκάλου. Τόν ὠδήγει εις στοργγύλον τι μέρος μεμονωμένον ὅπου διά τῶν φροντιδῶν του εἶχε προετοιμασθῆ τό γεῦμα της έορτῆς. Εἰς τοιαύτας ἡμέρας ὁ Ῥαφαήλ προσεκάλει ὄλους τοὺς μαθητάς του, άρχαίους και νέους, εις τήν τράπεζάν του.

Καθ' ἦν στιγμήν ὁ Ῥαφαήλ και ή Φορναρίνα έμελλον νά εισέλθωσι, τολμηρός τις χωρικός τοῦς έπλησίασε και μετ' έλευθερίας συγχορηγημένης κατ' εκείνας τὰς έορτασίμους ἡμέρας προσέφερον εις τήν Στέλλαν άνθοδέσμην εξ ἰῶν τὰ ὁποία θά ένόμιζε τις ὅτι πρὸ ὀλίγου εκόπησαν. Ἡ άμεριμνος παιδίσκη, χάρουσα διότι ελάμβανε τὰ πρῶτα εκείνα έαρινά άνθη, έμελλε νά ὀσφρανθῆ τό μεθυστικόν άρωμά των, ὅταν δεύτερος χωρικός ὁρμῶν αἰφνιδίως πρὸς αὐτήν τὰ απέσπασε βιαίως εκ τῶν χειρῶν της και πατῶν αὐτά ὑπὸ τοὺς πόδας του,

— Ὁ Θεοδδαῖος μοι εκλεψε τήν άνθοδέσμην ταύτην, εἶπε πρὸς τήν Στέλλαν μειδιῶν· αὐτήν ἤθελα νά σου προσφέρω.

Κακόν παιγνίδιον έπαιξε με έμέ ὁ Θεοδδαῖος και θά τόν εύρω διά νά εκδικηθῶ.

Εἰπὼν τὰς λέξεις ταύτας προσέφερε δεύτεραν άνθοδέσμην, και ή Στέλλα έμελλε νά τήν λάβῃ ὅταν ὁ Ῥαφαήλ άποτεινόμενος πρὸς τόν χωρικόν,

— Φίλε, τῷ εἶπε, ἠδύνασο κάλλιστα νά προσφέρῃς τήν άνθοδέσμην σου χωρὶς νά καταπατήσης ὑπὸ τοῦς πόδας σου τήν τοῦ συντρόφου σου.

— Ἀ! άρχον ζωγράφε, τί τὰ θέλετε; ή ὀργή . . .

— Σέ ὠθήσε νά πράξης άνοησίαν, φίλε μου. Διὰ τί νά κακοποιηθῆς αὐτά τὰ άν η;

— Συγχορηγήσατέ με, άρχον Ῥαφαήλ. Γνωρίζω τήν κυρίαν Στέλλαν νηπιόθεν. Κατώκησα δέκα έτη εις τήν ὁδόν τῶν Κομβολογιοπωλῶν. Και ὑμᾶς επίσης, αὐθέτα, σᾶς γνωρίζω πρὸ πολλοῦ, και τό εἶχον διά χαράν μου νά προσφέρω σήμερον αὐτά τὰ ἴα εις τήν Στέλλαν σας, ὅταν ὁ Θεοδδαῖος, ὁ άθλιος . . . Ἀ! ἰδοῦ αὐτός περιφερόμενος έδῶ.

Και ὁ άνθρωπος εκείνος ὤρμησε πρὸς καταδίωξιν τοῦ άλλου χωρικοῦ, ενῶ ὁ Ῥαφαήλ, ή Φορναρίνα και οἱ φίλοι των εισήρχοντο εις τό στοργγύλον οἰκοδόμημα.

Οἱ μεγαλοφυεῖς άνδρες έχουσι ὄλοι και πάντοτε άγνωστους τινάς φίλους οἵτινες άγρυπνοῦσιν ἐπ' αὐτῶν και εργάζονται μετ' αὐτῶν δραστηρίως, άν και εν τῆ σκιά, ὅπως άπομακρύνωσιν ἀπὸ τὰ βήματα των ὄλας τὰς ενέδρας. Ὁ μοναχὸς Πέτρος ἦτο διά τόν Ῥαφαήλ εις εκ τῶν τοιούτων φίλων. Ἠγάπα τόν καλλιτέχνην μετ' αγάπης ἦν μόνη ή μεγαλοφυία εμπνέει, ὅταν αγαπᾶ τις τό έργον ὅσον και τόν άνθρωπον. Διά σπανίας συζῶντος περιστάσεων, ὁ Πέτρος εἶχε μάθει ὄλας τὰς ραδιουργίας και ὄλας τὰς μεταμορφώσεις της Βανόζας, και ἀπ' εκείνης της στιγμῆς εἶχεν άποφασίσει νά μείνῃ άγρυπνος φρουρός τοῦ Ῥαφαήλ και της έρωμένης του.

Αὐτὸς λοιπὸν απέσπασεν ἀπὸ τὰς χεῖρας της Στέλλας τήν δηλητηριασμένην άνθοδέσμην τήν ὁποίαν εκράτει.

(Ἐπειτα τό τέλος).

Α. Γ. ΣΚΑΛΙΑΝΣ.

ΜΕΛΕΤΑΙ

ΕΠΙ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΤΡΑΓΙΚΩΝ

(ὑπὸ Μ. Ρατίν)

ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ ΕΝ ΑΥΛΙΔΙ

(Συνέχεια· ἴδε φυλλάδιον Ζ').

Ὅσοι τῶν άναγνωστῶν μου διατηροῦσιν εις τήν μνήμην των τήν πρώτην σκηνήν τοῦ Ῥακίνα γινώσκουσι τήν τοῦ Εὐριπίδου. Ἀλλ' άν ή πορεία ἦνε ή αὐτῆ ὑπάρχουσιν ὅμως διαφοραί τινες εις τὰ καθέκαστα και τόν τόνον τοῦ διαλόγου, εξ ὧν καταφαίνεται εὐθύς εξ άρχῆς ή μεταξὺ τῶν δύο ποιητῶν διαφορὰ περὶ ἧς έμνήσθην άνωτέρω.

Ὁ Ἀγαμέμνων εξέρχεται τετραγαμνός της σκηνῆς του μετὰ τινος γέροντος δούλου του· ανακαλύπτει αὐτῷ τό θορυβούν αὐτὸν τρομερὸν μυστικόν ενῶ ὁ στρατός του άναπαύεται. Οἱ Θεοὶ ζητοῦσι παρὰ τῶν Ἑλλήνων καθειργμένων εν τῷ λιμένι ένεκα της σιγῆς τῶν άνέμων τό αίμα της Ἰφιγενείας. Ὁ Ἀγαμέμνων ὑπεσχέθη αὐτό ενδούς εις τὰς έπιμόνους παρακλήσεις τοῦ Μενελάου και ή κόρη του, ἦν προσεκάλεσεν ἵνα δῆθεν νυμφεύσῃ αὐτήν μετὰ τοῦ Ἀχιλλέως φθάνει μετ' ὀλίγον. Ἀλλ' ή πατρική στοργή και ὁ οἶκτος ὑπερισχύει, ανακαλεῖ τήν πρότεραν του διαταγήν και δι' επιστολῆς ἦν εμπιστεύεται εις τόν γέροντα και ἦς πρὸς μείζονα ασφάλειαν καθιστᾶ αὐτῷ γνωστόν τό περιεχόμενον (1) παραγγέλλει τήν σύζυγόν του Κλυταιμνήστραν νά κρατήσῃ παρ' αὐτῆ τήν Ἰφιγένειαν.

Ἰδοῦ ή βάσις τῶν δύο σκηνῶν με μόνην τήν διαφορὰν ὅτι εις τήν τοῦ Ῥακίνα τὰ συμβάντα ἄτινα προηγήθησαν εἰς τινὰ τῶν μελλόντων γενέσθαι, ἄτινα κρίτικῆ πολλάκις λίαν άνωφελῶς συνε-

(1) Ἡς ή Ἰφιγένεια εις τὸν Πυλάδην εν τῆ εν Γαύροις Ἰφιγενεία στιχ. 743.

ζήτησεν, εξηγοῦνται και προετοιμάζονται τεχνικώτερον.

Ὁ Εὐριπίδης ὅμως έχει έτερα πλεονεκτήματα ἀλήθειαν άρετῆς ἣτις επισκιαζει σχεδόν τήν εξησίαν κομψότητα και άρμονικὴν μεγαλοπρέπειαν τοῦ Ῥακίνα. Παρὰ τῷ Ῥακίνα ὁ δούλος ὁμιλεῖ ὡς ὁ κύριός του και τοῦτο διότι δεν εἶνε δούλος ἀλλὰ τις τῶν εξ άπορρήτων· παρὰ τῷ Εὐριπίδῃ ἄλλως έχει τό πρᾶγμα· ὁ γέρον οὗτος, εις ὃν καταφεύγει εν τῆ άμηχανίᾳ του ὁ Ἀγαμέμνων, έχει ἴδιον χαρακτήρα, και ἴδιαν γλώσσαν· τό ενδεδέστερον της κοινωνικῆς θέσεώς του καταφαίνεται εκ τῶν λόγων του.

Πρόσωποι κενόν ὡς ὁ Ἀρκάς παρὰ τῷ Ῥακίνα δύναται νά εἶπῃ μεγαλοπρεπῶς

Ἀλλ' ἅπαντ' άνεμοι, στρατός και Ποσει· [δῶν κοιμῶνται.

Ἀλλ' ὁ Ἀρκάς τοῦ Ἑλληνικοῦ δράματος εγκαταλείπει εις τόν Ἀγαμέμνονα τὰς μεγάλας ταύτας εἰκόνας, και τό ὕψος τοῦ λόγου· ὁ Ἀγαμέμνων κράζει·

Οὐκουν φθόγγος γ' αὐτ' ὀρνίθων
οὔτε θαλάσσης· σιγαί δ' άνέμων
τόν δε κατ' Εὐρίπιδον έχουσιν. (1)

Ἰπάρχει μεταξύ τῶν δύο Ἑλληνικῶν προσώπων σχέσις μεγαλειτέρα, μάλλον οικογενειακή, μάλλον οὕτως εἶπειν ὑπηρετική. Ἦτοι εις μὲν τό εν ὁ ζῆλος και ή άφοσίωσις, εις δὲ τό έτερον αγαθότης συγκταβατική, ἣτις προσεγγίζει ἀλλήλους. Ὁ Ἀγαμέμνων τοῦ Ῥακίνα φυλάττει δι' έαυτὸν τήν λυπηρὰν ταύτην σκέψιν, ἦν εκφράζει διά τῶν ὠραίων τούτων στιχῶν·

Κυδαίμων ὅστις εύχαριστούμενος εις τήν ταπεινήν του τύχην, έλεύθερος τοῦ ἀλαζόνος ζυγοῦ εις ὃν ὑπόκειμαι ζῆ εν τῆ εύτελεῖ θέσει εις ἦν εκρυψαν αὐτὸν οἱ Θεοί.

Ὁ Ἀγαμέμνων τοῦ Εὐριπίδου άποτεινει τήν σκέψιν ταύτην εις εκείνον εξ οὗ ἠδύνατο νά τήν εμπνευσθῆ.

Ζηλῶ σὲ, γέρον,
Ζηλῶ δ' άνδρῶν ὁ. ακίνδυνον
βίον εξεπέρασ' άγνώς, άκλεις·
Τοὺς δ' εν τιμαῖς ἤσπον έπαινω (2).

(1) Στιχ. 10—12. «Αν άκούεται οὔτε τό ἄσμα τῶν πτηνῶν οὔτε ὁ κρότος της θαλάσσης· σιγῶσι δὲ επί τοῦ Εὐρίπιδου οἱ άνεμοι.»

(2) Στιχ. 17—20. «Σὲ ζηλεύω, γέρον, ζηλεύω

Ἡ πρὸς τὸν Ἀγαμέμνονα ἀφοσίωσις τοῦ Ἄρκα ὑπαγορεύει αὐτῷ τὰς μετὰ σεβασμοῦ ταύτας λέξεις·

Ὅποια δυστυχήματα ἐκτιθέμενα ἐν τῇ ἐπιστολῇ ταύτῃ σοὶ ἀποσπῶσι, βασιλεῦ, τὰ δάκρυα;

Τί ἀνά γε σοὶ γράφουσιν· Ρυθόκητον νὰ μὲ πληροπορήσῃς.

Ὁ γέρον δούλος κέκτηται τὸ δικαίωμα νὰ ἐκτανθῇ ἐπὶ πτόον καὶ νὰ ἐκλιπαρήσῃ ἐπιμολώτερον·

αὐτὸ δὲ λαμπτήρος φάος ἀμπετάσας δέλτον τε γράφεις τήνδ' ἦν πρὸ χειρῶν ἐτ' βασιλεύεις, καὶ ταῦτα πάλιν γράμματα συγχέεις καὶ σφραγίζεις λύεις τ' ὀπίσω ῥίπτεις τε πέδῳ πύκην, θαλερὸν κατὰ δάκρυ χέων, καὶ τῶν ἀπόρων οὐδενὸς ἐνδεῖς μὴ οὐ μαίνεσθαι. Τί πονεῖς, τί τονεῖς; Τί νέον, τί νέον περὶ σοί, βασιλεῦ; φέρε κύνωτον μῦθον εἰς ἡμᾶς· πρὸς δ' ἀνδρ' ἀγαθὸν πιστόν τε φράσεις. »(1)

Τέλος ὅτε ὁ Ἀγαμέμνων ἐν τῷ Γαλλικῷ δράματι ἐγγχειρίζεται εἰς τὸν Ἄρκα τὴν ἐπιστολὴν ἐξ ἧς ἤρτηται ἡ ζωὴ τῆς θυγατρὸς του τῷ λέγει μετὰ τῆς βραχυλογίας ἣν ἀπαιτεῖ ἢ συνήθεια τοῦ ἡμετέρου θεάτρου·

Ἀλλὰ μὴ ἀπομακρύνεσαι· λάβε ἓνα πι- [στὸν ὁδηγόν.

Ἐν τῷ Ἑλληνικῷ δράματι ὁ Ἀγαμέμνων προσθέτει πολλὰς συστάσεις·

Ἀγαμέμνων

Ἄλλ' ἴθ' ἐρίσσω σὺν πόδα, γίγρ μὴδὲν ὑπέκνων.

ἐκ τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων ὅστις διῆλθε τὸν βίον ἐκίνδυνον, ἄγνωστος, ἀδόξος· ἀλλ' ὀλιγώτερον ζηλεύω τοὺς κατέχοντας τὰ ἀξιώματα». Τὸ χωρίον τοῦτο ὑπαινίττεται ὁ Κικέρων εἰς τὰ Τουσκουλανικά III, 24.

(1) Στίχ. 34 καὶ ἐπ. «Ἀλλὰ σὺ ἀνάψας τὸ φῶς τοῦ λύχνου γράφεις τὴν δέλτον ταύτην ἣν ἐτι βασιλεύεις ἐν χειρὶ καὶ ἐξελίψεις ἐκ νέου τὰ αὐτὰ γράμματα (ἦτοι ὅσα ἐγραψας) καὶ σφραγίζεις αὐτὴν καὶ ἀποσφραγίζεις καὶ ῥίπτεις κατὰ γῆς χέων θερμὰ δάκρυα καὶ οὐδεμιᾶς ρερεῖσαι τῶν ἀμηχανιῶν ἐκείνων αἵτινες σαλεύουσι τὸ λογικόν. Τί πάσχεις, τί πάσχεις; τί νέον συμβαίνει, τί νέον εἰς σὲ βασιλεῦ; γνωστοποιήσον μοι αὐτό· θὰ ἰμὶ ἤσῃς πρὸς ἀνδρὰ ἀγαθὸν καὶ πιστόν.»

Πρεσβύτες

Σπεύδω, βασιλεῦ.

Ἀγαμέμνων

Μὴ νυν μὴτ' ἀλώσεις ἔζου κρίνας, μὴτ' ὑπὸν θελχθῆς.

Πρεσβύτες

Εὐρημα ὀρέει.

Ἀγαμέμνων

Πάντη δὲ, πόρον σχιστὸν ἀμείδιον, λεῦσσε, φυλάσσω μὴ τίς σε λάθῃ τροχάλοιον ὄχοις παραμειψαμένη, παιῶνα κομίζουσ' ἐνθ' ἄπῃνη Δαναῶν πρὸς ναῦς.

Πρεσβύτες

Ἔσται τάδε.

Ἀγαμέμνων

Κλήθρων δ' ἐξόρμα.

Ἦν γάρ νιν πομπαῖς ἀντήσης, πάλιν ἐξόρμα, σείε χαλινούς, Ἐπὶ Κυκλώπων ἰεῖς θυμέλας·

Ἰο. Λευκαίνει

τόδε φῶς ἦδη λάμπουσ' ἦδ' οὐ πῦρ τε τεθρίππων ἴων Ἀελ' οὐ . . . (1)

Προῆλθον εἰς τὰς λεπτομερείας ταύτας ὅπως ἀντιπαραβάλλω πρὸς τὴν ἀπαράμιλλον τελειότητα τῆς γλώσσης τοῦ Ρακίνα, τὴν ἀπλουστεράν, ἀφελεστεράν καὶ φυσικωτέραν ἐκφρασιν τοῦ Εὐριπίδου· ὅπως ἀποδέξω τίνι τρόπῳ ἢ νεωτέρῳ τέχνῃ συντομεύει καὶ καλλύνει ὅ,τι ἐν τοῖς ἀρχαίοις συγγράμμασιν ἐκχέεται ἀφελῶς καὶ ἀτημελήτως. Ἐν τούτοις μὴ λησμονώμεν

(1) Στίχ. 137 καὶ ἐπ. «Ἄγαμ. Ἄλλ' ὑπαγε ταχύων τὸ βῆμα σοὶ οὐδέλωσ ἐνδίδων εἰς τὸ γῆρας. — Πρεσβ. Σπεύδω, βασιλεῦ! — Ἄγαμ. Μὴ κἀθίσης οὔτε παρὰ τὰς σκιαζόμενας (ὑπὸ τῶν ἱερῶν δαῶν) κρήνας, οὔτε ν' ἀπολαύσης τὸ θέλητρον τοῦ ὑπνου. — Πρεσβ. Λίγε αἰσιωτέρους λόγους. — Ἄγαμ. Ὅταν φθάσης εἰς τι μέρος ὅπου ἡ ἔδρα διατέμνεται παρατήρησον πανταχοῦ, προσέχων μὴ ὄχημά τι συρόμενον ὑπὸ ταχείων τροχῶν διαφύγη τὸ βλέμμα σου καὶ ὀδηγήσῃ ἐνταῦθα τὴν κόρην μου εἰς τὰ πλοῖα τῶν Ἑλλήνων. — Πρεσβ. Θὰ γίνωσι ταῦτα. — Ἄγαμ. Ἀναχώρησον λοιπὸν ἀμέσως . . . Ἐάν τὴν ἀπαντήσης μετὰ τῆς συνοδείας τῆς στραφύον αὐτὴν εἰς τὰ ὀπίσω, διεύθυνε τοὺς ἵππους πρὸς τὴν ὑπὸ τῶν Κυκλώπων ἐκτισμένην πόλιν . . . Ἰπαγε· ἡ λάμπουσα ἦδη ἦδ' οὐ καὶ τὸ πῦρ τοῦ ἄρματος τοῦ ἡλίου καθιστῶσιν ὄχρον τὸ φῶς τῆς λυχνίας.»

ὅτι μετὰ τῆς εὐστροφίας ταύτης τοῦ λόγου, μετὰ τῆς οἰκιακῆς ταύτης ἐκφράσεως, ἐνοῦνται χάρις, καλλιπέπεια καὶ ἀρμολογία ἣν δὲν τηρεῖ ἡ ἀσθενὴς ἡμῶν μετάφρασις (1).

Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Πρεσβύτου καὶ τὴν εἰς τὴν σκηνὴν του εἰσοδὸν τοῦ Ἀγαμέμνονος εἰσέρχεται ὁ χορός. Ὑπῆρχε τότε συνήθεια αὐστηρῶς τηρουμένη νὰ μὴν εἰσάγῃσιν αὐτὸν ἢ μετὰ τὰς σκηνὰς αἵτινες ἐχρησίμευον πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς ὑποθέσεως. Ἀποτελεῖται δ' ἐκ γυναικῶν πλησιοχώρου τινος πόλεως, τῆς Χαλκίδος, προσελθουσῶν εἰς τὸ Ἑλληνικὸν στρατόπεδον χάριν περιεργείας. Ἦν δ' ὅ,τι ἐν αὐτῷ εἶδον, ἐκθέτουσι διὰ περιγραφῆς ἀναμνηστικῶς τὴν περιφημὸν ἀπκρίθμην τῆς Ἰλιίδος (2) ἢ ἡ ἐνταῦθα, παρ' Εὐριπίδῃ, φαίνεται καθαρὰ μίμησις. Τοιοῦτον κόσμημα ἀρμόζει εἰς τὴν ὑπόθεσιν ἣν ἐξάγει καὶ μεγεθύνει. Ἐν μέσῳ δὲ τῶν εἰκόνων τούτων ἐπιφυλάττεται ἀξιόλογος θέσις τῷ Ἀγγίλλῃ· ὃν μετ' ὀλίγον θέλομεν ἴδει μετὰξὺ τῶν προσώπων τοῦ δράματος (3).

(1) Λέγει τοῦτο, διότι ἐν γαλλικῇ μεταφράσει ἀναφέρει τὰ διάφορα τοῦ Εὐριπίδου χωρία. Τοῦτ' αὐτὸ δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν καὶ ἡμεῖς κατὰ τὴν παρούσαν περίστασιν διὰ τὴν παρ' ἡμῶν μετάφρασιν τῶν στίχων τοῦ Ρακίνα. Σ. Μ.

(2) Πολλοὶ τῶν κριτικῶν ἐθεώρησαν ὡς ὑποβολιμαῖον τὸ ἀπὸ τῶν στίχ. 225—291 μέρος τοῦ χοροῦ, ὅπερ διὰ τοῦτο ὑπὸ πάντων τῶν ἐκδοτῶν ἐγκλείεται ἐντὸς εἰσαγωγικῶν. Θεωροῦσιν δ' αὐτὸ ὡς ὑποβολιμαῖον· διότι τὸ εὐρίσκουσιν εἰς πολλὰ μέρη ἀντιφάσκον πρὸς τὰς ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου καθιερωμένας παραδόσεις καὶ θεωροῦσιν ἕνεκα τοῦ μήκους, τῆς μονοτονίας, τῆς ξηρότητος καὶ τῆς ἐν αὐτῷ μικρᾶς δραματικῆς πιθανότητος ὅτι δὲν συμφωνεῖ πρὸς τὴν ζωρότητα, τὸ θέλητρον καὶ τὴν συμμετρίαν τῶν προηγουμένων αὐτοῦ λυρικῶν στίχων. Ὁρα περὶ τούτου Hartung τόμ. II. σελ. 520 καὶ ἐπ. Enripid. restituit.

(3) Οἱ στίχ. 355 καὶ ἐπόμενοι ἰθεωρήθησαν παρά τινων ὡς γραφέντες κατὰ τινῶν φιλοδοξῶν ἡς ἐπαχῆς τοῦ Εὐριπίδου ὡς ἡ ῥαδιουργος ἀνικανότης ὑπῆρχε λίαν ὀλεθρία εἰς τὴν πολιτείαν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ Ἡελοποννησιακοῦ πολέμου. Τινὲς ὑπέθεσαν ὅτι ὁ Εὐριπίδης εἶχεν ἰδίως ὑπ' ὄψιν τὸν θ. ασὺν σφετερισμὸν, τὴν ἀδείξιον διοίκησιν, τὴν ταχίαν καὶ αἰσχροῦν πτώσιν τῶν τετρακοσίων. Καὶ ταῦτα μὲν ὁ Κύρ. Patin. Ἐπειδὴ δὲ δυστυχῶς παρ' ἡμῖν οἱ τοιοῦτοι χαρακτῆρες, οὗς ὑπαινίττεται ὁ

Ἐξείρνης ὁ ποιητὴς ἐπαναφέρει ἐπὶ τῆς σκηνῆς τὸν γηραιὸν δούλον, φιλοεικούντα πρὸς τὸν Μενέλαον, ὅστις τῷ ἀποσπᾷ μετὰ τῆς ἐπιστολῆς τὸ σπουδαῖον μυστικόν, ὅπερ αὐτὴ περιέχει.

φιλόσοφος ποιητὴς εἶνε οἱ συνήθως τὴν τύχην τοῦ ἔθνους διέποντες ἐνοίσκωμεν ἀναγκαῖον ν' ἀναφέρωμεν τοὺς στίχους τούτους βεβηῶς οὐχὶ πρὸς ἐλεγχον τῆς ῥαδιουργοῦ ἀνικανότητος, ἀλλὰ πρὸς ἰκανοποίησιν τῆς περιεργείας τῶν ἡμετέρων ἀναγνωστῶν. «Πλείστοι ὄσοι ἀνεργόμενοι εἰς τὴν ἐξουσίαν περιπίπτουσιν εἰς τοῦτο. Καταβάλλουσι ἀπείρου προσπάθειας ὅπως καταλάβωσι τὴν ἀρχὴν, ἔπειτα καταπίπτουν αἰσχροῦς εἴτε ἕνεκα τῆς ἀστασίας τοῦ πλάθους εἴτε δικαίως, διότι εἰσὶν ἀνίκανοι νὰ διατηρήσωσι τὴν τιμὴν καὶ σωτηρίαν τῆς πολιτείας. . . Πρὸ παντὸς ἄλλου ὁ Ἀρχηγὸς τοῦ Κράτους πρέπει νὰ ἔχῃ ΝΟΥΝ». Ἐπίσης καὶ οἱ στίχοι οὗτοι εἰσὶ πισταὶ εἰκὼν τῶν ἡμετέρων πολιτικῶν. «Ἐνθυμῆσαι, λέγει ὁ Μενέλαος εἰς τὸν Ἀγαμέμνονα, τὴν ἐπιχρὴν καθ' ἣν ἐπαπόθεις νὰ ἐκλεχθῆς ἀρχηγὸς τῶν Ἑλλήνων; . . . Πόσον ἦσο ταπεινός. Ἐλάμβανες τὴν χεῖρα πάντων ἢ οὐρα σου ἦτο ἀνοικτὴ εἰς πάντας τοὺς πολίτας· ἦσο διατεθειμένος ν' ἀκούης πάντα ἐπιθυμοῦντα νὰ σὲ ἴδῃ καὶ αὐτοῦς ἐτι τοῦ; μὴ ἐπιθυμοῦντας ζητῶν διὰ τοῦ τρόπου τούτου νὰ κατορθώσῃς τὸν σκοπὸν τῆς φιλοδοξίας σου. Ἐπειτα δὲ ἅμα κατέλαβες τὴν ἀρχὴν μετέθελεις αἰφνιδίως διαγωγὴν· οἱ ἄλλοτε φίλοι σου δὲν εὐρίσκουσι πλέον παρὰ σοὶ τὴν φιλίαν ἣν πρότερον εἰδείκνυες αὐτοῖς· καθίστασαι δυσπρόσιτος καὶ εἶσαι σχεδὸν πάντοτε ἀόρατος. Οὐδέλωσ δ' ἀρμόζει εἰς ἀγαθὸν ἀνδρὰ ἀνελθόντα εἰς τὴν ἐξουσίαν νὰ μεταβάλλῃς οὕτω διαγωγὴν· ἀλλ' ὀφείλει νὰ δεικνύεται πιστὸς εἰς τοὺς φίλους· του τότε μάλιστα ὅταν ἕνεκα τῆς εὐνοίας τῆς τύχης δύναται νὰ χρησιμεύσῃ αὐτοῖς». Διὰ τὸ τελευταῖον τοῦτο νομίζω δὲν ἔχομεν νὰ εἴπωμεν ἢ κατὰ τῶν ἡμετέρων πολιτικῶν· διότι εὐθὺς ὡς ἀνέλθωσιν εἰς τὴν ἐξουσίαν πρὸ παντὸς ἄλλου ἰκανοποιούσι τὰς ἀπαιτήσεις τῶν φίλων καὶ συγγενῶν τῶν ἀδιαφοροῦντες περὶ τῶν μεγάλων ἐθνικῶν συμφερόντων, ὧν διεθλεπον τὴν καταστροφὴν ἐκτὸς τῆς ἐξουσίας εὐρισκόμενοι. Ἐσοσπράκοντα ἔτη μετὰ τὸν ἀγῶνα τῆς ἀνεξαρτησίας οἱ σημερινοὶ Ἑλλήνες εἰσὶ σχεδὸν οἱ αὐτοὶ ἰσοῖοι οἱ ἀρχαῖοι τεσσαράκοντα ἔτη μετὰ τὰ Μηδικά. Διὰ τοῦτο δυστυχῶς βιβλίζομεν καὶ ἡμεῖς ὡς ἐκεῖνοι τὴν ὁδὸν ἧτις ἄγει εἰς τὸ αἶσχος καὶ τὴν ἀπώλειαν ἀνευ ἐλπίδος τοῦ νὰ πράξωμεν τι ὑπὲρ τῆς ὅλης ἀνθρωπότητος ὡς ἐκεῖνοι ἐν τῇ πτώσει των· διότι παρ' ἐκείνοις ἂν εἴλειπε ἡ μεγαλύνουσα τὰ ἔθνη πολιτικὴ σύνοσις ὑπῆρχεν ἡ μεγίστη φιλολογικὴ καὶ ἐπιστημονικὴ ἀνάπτυξις, ἧτις πολλάκις ἐπάλασιν ἐπιτυχῶς κατὰ τῶν ὀλεθριωτέρων ἐθνικῶν καταγίδων· παρ' ἡμῖν δυστυχῶς καὶ αὐτὸ εἰς τὸ προσὸν λείπει. Σ. Μ.

Ἐφεξάν τινες τὸ πρόσωπον τοῦτο τοῦ Μενελάου· ἡ φύσις εἶπον τῶν οικιακῶν αὐτοῦ συμφορῶν καὶ ἔτι μᾶλλον ὁ σκληρὸς ἐγωισμὸς καὶ ἡ κτηνώδης αὐτοῦ βία, τὸν καθιστῶσι ἥκιστα κατάλληλον εἰς τὴν τραγωδίαν. Οἱ λόγοι οὗτοι λίαν ὀρθοὶ δι' ἡμᾶς δὲν ἦσαν τοιοῦτοι καὶ διὰ τοῦς Ἕλληνας αἵτινες ἀπέβλεπον εἰς τὸ καλὸν, εἰς δ' ἀφικνοῦντο διὰ τῆς φυσικότητος καὶ πολὺ ὀλίγον ἐφρόντιζον περὶ ἐκείνου, ὅπερ αἱ ἡμέτεραι ποιητικαὶ ἀποκαλοῦσιν *μεμπρέπια*, ὁ δὲ Μαρμοντέλ. *les decences* (ἡ ἀξιοπρέπεια). Ἐπαινέσωμεν τὸν Ῥακίαν ὅστις φειδόμενος τῆς ἡμετέρας λεπτότητος ἀπεμᾶκρυνεν ἀπὸ τῶν ἡμετέρων ὀφθαλμῶν τὴν ἥκιστα γενναίαν εἰκόνα τοῦ συζύγου τῆς Ἑλένης καὶ τοῦ φονεῶς τῆς Ἰφιγενείας· ἐπαινέσωμεν ἰδίως αὐτὴν, διότι ἀντικατέστησε τὸν Μενέλαον ἐν τῇ ἐκπλήρωσει τοῦ σκληροῦ καθήκοντος τοῦ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν μυντείων καὶ σκληρῶν κατὰ τῆς φύσεως τὴν καρδίαν τοῦ Ἀγαμέμνονος διὰ προσώπου παρειαυθέντος ὡς εἶδομεν εἰς τὸν μῦθον τοῦτον ὑπὸ τοῦ Σοφοκλέους. Τὸ πρόσωπον τοῦτο παρέλαβε ἐν τῷ δράματί του καὶ ὁ Ροτρού· ἦτοι τὸν Ὀδυσσεά, ὅστις κινεῖται μόνον ἀφιλοκερδοῦς ζήλου καὶ λόγων καθαρῶς θρησκευτικῶν καὶ πατριωτικῶν, οὗ ἢ ἔντεχνος εὐγλωττία μετριάζει γλῶσσαν αὐστηρὰν διὰ γενναίων ἐπιχειρημάτων· ὅστις κατορθοὶ ἐν τέλει τοῦ δράματος νὰ συγχωρηθῇ διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ ἀναποδράστου αὐτοῦ καθήκοντος ἐρχόμενος πρῶτος νὰ παραμυθῆσθαι δι' εὐφροσύνου εἰδήσεως τὴν μητέρα ἢν κατέστησε τοσοῦτον δυστυχῆ. Ἄλλ' ὄντες δίκαιοι πρὸς τὸν Ῥακίαν ὀφειλομεν ἐπίσης νὰ ὤμεν καὶ πρὸς τὸν Εὐριπίδην. Μὴ ψέξωμεν αὐτὸν διότι συμβουλευθεὶς τὴν καλαισθησίαν τῶν θεατῶν του εἰσήγαγεν ἐν τῇ Ἰφιγενείᾳ του τὸ πρόσωπον ὑπερ ἦτο τὸ κατ' εὐθεῖαν ἐνδιαφέρον· πρόσωπον οὗ ἢ παρέμβασίς, βεβαίως ὀλίγον γενναία, ἀλλὰ πιθανὴ καὶ σχεδὸν ἀναγκαία, ἦτο, δὲν δυνάμεθα νὰ τὸ ἀρνηθῶμεν, μέσον ἦττον ἀυθαίρετος ἐπινοηθὲν τοῦ ἐν τῇ γαλλικῇ τραγωδίᾳ καθολοκληρίαν τυχαίου συμβάντος, ὅπερ ἀπομακρύνει τὴν Κλυταιμνήστραν τῆς ὁδοῦ αὐτῆς καὶ ἐμποδίζει τὸν Ἄρκαν νὰ τὴν ἀπαντήσῃ.

Ἡ μετὰ ζωρότητα καὶ ἀνευ τινος συστολῆς ἔρις τοῦ Μενελάου καὶ Ἀγαμέμνονος, ἐξ ὧν ὁ μὲν πρῶτος ψέγει τὸν Ἀγαμέμνονα ὡς φιλόδοξον καὶ ἀναποφάσιστον, οὗτος δὲ τὸν Μενέλαον διὰ τὸν ἀγενῆ αὐτοῦ ἔρωτα, καὶ τὴν χαμερπῆ του σκληρότητα, βεβαίως δὲν συμφωνεῖ πρὸς τὰς σήμερον περὶ καλοῦ ἰδέας μας. Ἡ παραφορά, καὶ τραχύτης τῶν κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Ὀμήρου ἠθῶν δὲν ὑποκρύπτονται ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου καὶ ἡ πρόοδος τῆς κοινωνικῆς εὐγενείας δὲν ἐπέβηλον εἰσέτι τὸ καθῆκον εἰς τὸν Εὐριπίδην νὰ μετριάζῃ αὐτὰ πλεον ἢ ὅσον ἐπραξεν. . . Ὅ,τι δῆποτε καὶ ἂν ὑποθεσωμεν περὶ τοῦ τόνου τῆς σκηνῆς ταύτης δὲν δυνάμεθα ν' ἀρνηθῶμεν ὅτι εἶνε λίαν θεατρικὴ καὶ καθίσταται ἔτι μᾶλλον ὅταν ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἐριδος ἐρχεται αἰφνιδίως ἡ εἰδήσις τῆς ἀφίξεως τῆς Κλυταιμνήστρας καὶ Ἰφιγενείας. Ὁ ἀγγέλλων αὐτὴν ἀναμύγνυσιν ἐν τῇ διηγήσει του τὴν εἰκόνα τῆς περιχαροῦς σπουδῆς μεθ' ἧς οἱ Ἕλληνες ὑποδέχονται τὴν σύζυγον καὶ θυγατέρα του. Ὁ Ῥακίαν ἀπέκοψε τὰς ὀλίγον μακρὰς δι' ἡμᾶς λεπτομερείας ταύτας, ἀλλὰ διετήρησε τὸ πνεῦμα αὐτῶν καὶ ἴσως κάλλιον ὑπέδειξε τὸν σκοπὸν εἰς τοὺς ἀκολούθους στίχους, οἵτινες ὡς βέλος σκληρὸν διατρύπῃσι τὴν καρδίαν τοῦ δυστυχοῦς πατρός. (1)

(1) Νομίζομεν κατάλληλον νὰ παραθίσωμεν τὸ μέρος τοῦτο κατὰ πιστὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ κειμένου μεταφράσιν ὅπως ἐννοήσωμεν τὴν μεταξύ τῶν δύο παιπτῶν διαφορὰν. Παρὰ τῷ Εὐριπίδῃ καταλαμβάνων ὁ Ἄγγελος τοὺς δύο ἀδελφοὺς ἐρίζοντας λίγει πρὸς τὸν Ἀγαμέμνονα. «Ὡ ἀναξ τῶν Πανελλήνων, Ἀγάμεμνον, ἔρχομαι ὀδηγῶν σοὶ τὴν θυγατέρα σου εἰκείνην ἢν ἐν τοῖς ἀνακτόροις ὠνόμαζες Ἰφιγενείαν. Ἡ μήτηρ αὐτῆς, ἡ σύζυγός σου Κλυταιμνήστρα τὴν συνοδεύει μετὰ τοῦ υἱοῦ σου Ὀρίστου. Βεβαίως θὰ χαρῆς βλέπων αὐτὰς μετὰ μακρὰν ἐκ τῆς πατρίδος σου ἀπουσίαν. Ἄλλ' ἐπιπέδη μακρὰν δίνουσαν ὄδον δροαίζουσι παρὰ διαυγῆ κρήνην τοὺς λεπτοφυεῖς αὐτῶν πόδας αὐταί τε καὶ αἱ ἵπποι των ἃς ἐλύσαμεν ὅπως βοσκήσωσιν εἰς τὴν χλόην τῶν λειμῶνων. Ἐγὼ δὲ προΐδραμον νὰ σὲ εἰδοποιήσω ὅπως ἰτοιμάσῃς τὰ πρὸς ὑποδοχὴν των. Ὁ στρατὸς ἔμαθε τὴν ἀφίξιν τῆς θυγατρὸς σου· διότι ἡ περὶ τούτου φήμη διέτρεξε ταχέως· τὰ πλήθη τρέχουσι νὰ τὴν ἴδωσι· διότι παρὰ πᾶσι τοῖς ἀνθρώποις οἱ εὐδαίμονες διαπρέπουσι καὶ ἰκλῶνται τὰ βλέμματά. Οἱ μὲν λίγουσι, ἰτοιμάζεται

«Εὐθύς ὡς διεδόθη ἡ ἀγγελία τῆς ἀφίξεως των πλήθος κατεγοητευμένων στρατιωτῶν θαυμάζον ἰδίως τῆς Ἰφιγενείας· τὸ κάλλος ἀπευθύνει εἰς τὸν οὐρανὸν μυρίας εὐχὰς ὑπὲρ τῆς εὐτυχίας της. Οἱ μὲν μετὰ σεβασμοῦ περιεκύκλουν τὴν βασιλίτσαν· ἕτεροι μὲ ἠρώτων τὴν αἰτίαν τῆς ἀφίξεως των. Ἄλλὰ πάντες ὡμολόγουν ὅτι ἂν αἱ Θεοὶ ἐθεσάν ποτε ἐπὶ τοῦ θρόνου ἐνδοξότερον βασιλεῖα ἀπολαύοντα τῆς πλήρους αὐτῶν μυστηριώδους εὐνοίας, ἀλλ' οὐδένα ποτὲ πατέρα κατέστησαν εὐτυχέστερόν σου».

Ἐνταῦθα, ἐν ἀμφοτέροις τοῖς δράμασιν, ἐκρήγνυται ἡ λύπη τοῦ Ἀγαμέμνονος, ἀλλὰ πάντοτε παρὰ μὲν τῷ Εὐριπίδῃ μετὰ πλείονος ὀργῆς παρὰ δὲ τῷ Ῥακίᾳ μᾶλλον συνεσταλμένη. Ἡ βασιλικὴ μεγαλειότης χρησιμοποιεῖ ἐν τῇ Γαλλικῇ τραγωδίᾳ ὡς κάλυμμα Τιμάνθους.

«Δίκαιε Θεέ! ἐξασφαλίζων οὕτω τὴν ἐκδίκησίν σου διαρρυγνύεις πάντα τὰ σχέδικα τῆς ματαίας μου προφυλάξεως. Τουλάχιστον ἃς ἰδύναμαι ἐλεύθερος ἐν τῇ δυστυχίᾳ μου νὰ ἀνακουρῶ διὰ δακρῶν τὴν ὀδύνην μου! Ὀλιβερά ἢ ἰμαρμένη τῶν βασιλέων! ἐσμὲν δούλοι καὶ τῆς αὐστηρότητος τῆς τύχης καὶ τῆς γλώσσης τῶν

ὠμείαιός τις, ἢ ἑτέρα τις τελετὴ ἢ μόνον χάριν ἀπλῆς ἐπιθυμίας τοῦ νὰ ἴδῃ τὴν κόρην του ὁ Ἀγαμέμνων προσεκάλεσεν αὐτήν; Παρ' ἄλλων δ' ἤθελες ἀκούσει ταῦτα. Προετοιμάζουσι τὴν νεάνίδα εἰς τὸν ὠμείαιον διὰ θυσίας εἰς τὴν Ἄρτεμιν, ἀνέσσαν τῆς Αὐλίδος. Τίς ὁ νομφίος αὐτῆς; Ἀλλὰ σπεῦσον, ἰτοιμάσον τὰ ἱερὰ κἀνίστρα· στεφανώσατε τὰς κεφαλὰς ὑμῶν καὶ σὺ ἀναξ Μενέλαε φρόντισον περὶ τῶν διὰ τὴν τελετὴν ἀπαιτουμένων. Ἡ μουσικὴ ἃς ἀντηγήσῃ εἰς τὰ ἀνάκτορα καὶ ὁ κτύπος τῶν ποδῶν· διότι ἡ ἡμέρα αὕτη εἶναι ἡμέρα εὐτυχίας διὰ τὴν παρθένον.» Νομίζομεν περιττὸν νὰ ὑποδείξωμεν τὰς καλλοῦσας τῶν στίχων τούτων. Καίτοι βεβαίως μεγίστην ὑποστάνας βλάβην διὰ τῆς ἀτελοῦς ἡμῶν μεταφράσεως οὐχ' ἦττον καὶ τοιοῦτοι ἀρκοῦσιν φρονῶμεν ἵνα κατασχῶσι καταφανῆ τὴν ἀξίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ τραγικοῦ καὶ κατὰ πόσον αὕτη ὑπερβαίνει τὴν ἐν τῷ Γάλλῳ μιμητῇ θαυμαζομένην· ἐν τοῖς ὀλίγοις τούτοις στίχοις ἀνεύρισκει τις ὅλα τὰ εἶδη τῆς ποιήσεως· καὶ τὸ βυκολικὸν καὶ ἐλεγεϊακὸν καὶ διηγηματικὸν διαδεχόμενα ἀλλήλα μετὰ θαυμασίας φυσικότητος. Οὐδ' αὖ μὲν ἐμφαίνεται ἐπιτήδευσις ἥτις ἰδίως χαρακτηρίζεται ἔργα τῶν νεωτέρων φιλολογῶν.

Σ. Μ.

ἀνθρώπων. Πολιορκούμεθα πάντοτε ὑπὸ μακρῶν καὶ ὄντες οἱ δυστυχέστεροι τῶν ἀνθρώπων ὑποχρεούμεθα νὰ καταπίνωμεν τὰ δάκρυά μας.»

("Ἐπεταὶ συνέχεια).

ΜΑΡΙΝΟΣ ΦΑΛΙΕΡΟΣ

[Ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ.]

Βενετία! Ὀνειρον ἐκ πέτρας καὶ θαλάσσης! Βιπέτα ὑπεράνω τοῦ ὕδατος. Αἰσθησις τοῦ θαυμασίου καὶ ῥομαντικοῦ συνοδεύει τὸν ξένον ἀπὸ τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν ἡ πρώτη λέμβος ἀπὸ τοῦ Λίδου ἀναλαμβάνει αὐτὸν καὶ φέρει εἰς ἐν τῶν ἐν τῇ μεγάλῃ διώρυγι ἀνακτόρων ἐκείνων τὰ ὅποια ἤδη μετεβλήθησαν εἰς ξενοδοχεῖα, ἢ φέρει αὐτὸν ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ ἁγίου Μάρκου. Νὰ φαντασθῇ τις ὅτι κατοικεῖ εἰς τὰ δωμάτια, εἰς τὰ ὅποια κατῶκουν πρὸ ἡμῶν οἱ εὐγενεῖς καὶ οἱ πατρίκιοι τῆς δημοκρατίας ταύτης, ὅτι βαδίζει ὑπὸ θόλους, εἰς τοὺς ὁποίους οὗτοι μεθ' ὑφασμάτων βαρέως κεκοσμημένων καὶ κοσμημάτων περῶν, ἐκάθηντο· τοῦτο ἔχει τὴν μαγευτικὴν ὁ περιηγητὴς νομίζει ἐκαστὸν οὐχὶ ξένον, ἀλλ' ἓνα τῶν πολιτῶν τοῦ παλαιοῦ ἐκείνου χρόνου, ὃν συνοδεύουσιν ἀναμνήσεις πανταχοῦ εἰς τὴν Βενετίαν. Δὲν μένει, ὡς εἰς ἄλλας πόλεις, ἰστάμενος πρὸ τοῦ παρελθόντος· αὕτη ἀνοίγεται καὶ τὸν παραλαμβάνει, αὐτὸς ζῆ ἐν αὐτῇ, τὸ δὲ παρελθὸν ζωογονεῖται δι' αὐτόν· τὸ αἰσθημα τοῦτο οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ἐγκαταλείπει τὸν ξένον, εἶναι μετ' αὐτοῦ, ἐν πλῆθι τὴν νύκτα εἰς κυανᾶ ὕδατα, ὑπὸ τὰς γιγαντιαίας σκιὰς τῶν ἀνακτόρων, ἢ παρατηρῆ ὑπὸ τὴν ἠλιακὴν φωταύγιαν τῆς ἡμέρας τοὺς λέοντας καὶ τοὺς ἀγίους ἐπὶ τῶν στηλῶν τῆς μικρᾶς πλατείας, ἢ βλέπη πετώσας τὰς περιστεράς τοῦ ἁγίου Μάρκου πέριξ τῶν πυραμίδων τοῦ λεπτοῦ μικροῦ κωδωνοστασίου, ὡς φαντάσματα ἄλλων τόσων αἰώνων.

Πλατεία τοῦ ἁγίου Μάρκου! Καὶ ἐν ταῦθα περιπατοῦσι φαντάσματα ἐν μέσῳ

ἡμέρα, ἀποστεροῦντα ἡμᾶς τῆς θέας τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Μάρκου. Παρελθούσαι ἐποχαὶ ὁμιλοῦσι πρὸς ἡμᾶς περὶ τοῦ ναοῦ τούτου, περίεργοι μορφαί, εἰς τὰς ὁποίας βυζαντινὴ ἀρχιτεκτονικὴ εὐρίσκειται ἠνωμένη μετὰ τῆς βασιλικῆς τῶν Ῥωμαίων. Κατὰ τὸν μῦθον, κείνται εἰς τὴν θέσιν, ἐνθα εὐρίσκεται ἡ ἐκκλησία, τὸ λείψανον τοῦ εὐαγγελιστοῦ Μάρκου, τὸ ὁποῖον λέγεται, ὅτι μετεκομίσθη ἀπὸ τῆς αἰγυπτιακῆς Ἀλεξανδρείας εἰς τὴν Βενετίαν, ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ἰουστινιανοῦ. Πλησίον τῆς ἐκκλησίας, ἴσταται τὸ κωδωνοστάσιον μετὰ τὴν κεχυρωμένην εἰκόνα τῆς Παναγίας, καὶ τοῦ κώδωνός του, ὅστις κρούεται ὑπὸ δύο μαύρων. Πρὸς μεσημέριαν τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Μάρκου, κείνται τὸ ἀνάκτορον τοῦ προέδρου. Κολοσσαία κλίμαξ, ἐπονομασθεῖσα κατὰ τὰ δύο εἰς τὴν εἰσοδὸν τῆς ἱστάμενα κολοσσαία ἀγάλματα, τοῦ Ἄρεως καὶ Ποσειδῶνος, ὁδηγεῖ εἰς τὸ ἐνδότερον τοῦ ἀνακτόρου. Οἷας ἀναμνήσεις διεγείρουσι τὰ τετράγωνα ταῦτα! Οἱ τάφοι ἐξεμοῦσι τοὺς νεκροὺς των — «Αἱματοφόρτος κεφαλή κατακυλιέται ἐκ τῆς γιγαντιαίας κλίμακος». — Τίνος νὰ ᾔνοι; Ἐν ὄνομα ψιθυρίζεται, συρίζει καὶ περιβομβεῖ ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην ἄκραν: τὸ ὄνομα τοῦ Μαρίνου Φαλιέρου.

Ὁ Μαρίνος Φαλιέρος φαίνεται ὅτι ἦτο ἀνὴρ γενναῖος καὶ εἰφυής. Τὸν εὐρίσκουμεν ὡς ἀρχηγὸν τῶν κατὰ ξηρὰν δυνάμεων κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Ζάρας, ἐνθα ἐνίκησε τὸν βασιλέα τῆς Οὐγγαρίας φονεύσας ἐκ τῶν ἐξ 80,000 ἀνδρῶν συνιστάμενον στρατόν του, 8,000 περίπου. Ἐγένετο ἔπειτα ἀρχηγὸς τοῦ στόλου καὶ κατέβαλε τὴν Καποδιστρίαν. Καὶ οὐ μόνον ὡς πολεμιστῆς ἀλλὰ καὶ ὡς διπλωμάτης διέπρεψε: προϊστάτο τῶν πρεσβειῶν ἐν Γενουῇ καὶ Ῥώμῃ· εὐρίσκειτο δ' ἐν τῇ τελευταίᾳ πόλει ὁ ὀγδοηκοντούτης γέρον ὅταν ἔλαβε τὴν εἰδησίην ὅτι ἐξελέχθη πρόεδρος. Ἡ ἐκλογή ἐγένετο τὴν 11 Σεπτεμβρίου τοῦ 1354. Μετὰ δώδεκα ἀπεσταλμένων, τοὺς ὁποίους ἡ μεγάλη βουλή ἐπεμψεν εἰς προὔπαντησίν του, ἀπεβίβασθη ὁ ἄλλος πρόεδρος τὴν 5 Ὀκτωβρίου εἰς Βενετίαν· παχεῖα ὁμίχλη ἐσκότιζε τὴν ἀτμοσφαιραν καὶ ἠναγκάσθη ν' ἀποβιβα-

σθῆ ἐν τῷ μέσῳ τῶν δύο στηλῶν τῆς πλατείας τοῦ ἁγίου Μάρκου, εἰς τὴν θέσιν, ἐνθα οἱ κακοῦργοι ἀπεκεφαλίζοντο, — πρᾶγμα κοινῶς ἐξηγούμενον ὡς κακὸς οἰωνός.

Ὁ Μαρίνος Φαλιέρος ἦτο βαθύγηρος, ἀλλ' ἀκίμπου χαρακτηῖρος καὶ ἐμπαθέστατος. Διηγοῦνται ὅτι ἔτη τινὰ πρὸ τῆς ἐκλογῆς του ὡς προέδρου, φρούραρχος ὢν τοῦ Τρεβίζου, ἐράπησε τὸν ἐκεῖ ἐπίσκοπον, ὅστις εἶχε βραδύνει νὰ φέρῃ τὴν μετὰδοσιν. Ἡ ὑπερηφάνεια καὶ ἰσχυρογνωμοσύνη του τὸν ἔφερον μετὰ δεσποτικῆν προεδρείαν, εἰς λυπηρὰν κατάστασιν.

Ἦτο πέμπτη πρὸ τῆς Ἀποκρίως, ἡμέρα καθ' ἣν συνήθως ἐγένετο ταυρομαχία. Μετὰ τὸ θέαμα ἔδωκεν ὁ δούξ χορὸν εἰς τὸ μέγαρόν του, ὅπου παρευρέθη καὶ ὠραία νέα δούκισσα. Ἐν τῷ χορῷ τούτῳ πτωχὸς τις εὐγενῆς νεκνίης Μιχαὴλ Στενός, ἐτόλμησε ν' ἀποτείνῃ ἀστείους λόγους πρὸς τινὰ τῶν κυριῶν τῶν ἀποτελουσῶν τὴν συνοδείαν τῆς δουκίσσης, λόγους οὗς τῷ ὑπηγόρευσε ἡ εὐθυμία καὶ εὐδικηθεσία του. Ὁ δούξ ἐνόμισεν ἐκυτὸν προσβληθέντα διὰ τοῦ τρόπου τούτου, καὶ διέταξεν ἀμέσως νὰ τὸν ἐβιάσῃ τῆς αἰθούσης. Ὁ Στενός ἐμάνη, διότι ἡ ἐρωμένη του παρευρίσκειτο εἰς τὸν χορὸν καὶ ἦτο μάρτυς τῆς αἰσχύνης του. Διὰ νὰ ἐκδικηθῆ, ὑπῆγε κρυφίως εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν συδιδιλέξεων καὶ ἔγραψεν ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦ δουκός: «Ὁ Μαρίνος Φαλιέρος ἔχει ὠραίαν γυναῖκα. Ἄλλοι τὴν φιλοῦν καὶ αὐτὸς τὴν τρέφει». — Ἐζήτησαν τὸν αὐτοῦργον τῆς ἀλαζόνας: ταύτης ὕβρεως, καὶ ὁ φυλακισθεὶς Στενός ὡμολόγησε μεθ' ὅλης τῆς παρρησίας τὸ ἐγκλημά του. Ὁ Φαλιέρος ἐδειξε τοσαύτην ὀργήν, ὅση δὲν ἤρμοζεν εἰς τὸν βαθμὸν του· ἠθέλησε νὰ θεωρηθῆ ἡ ὑπόθεσις ὡς κυβερνητικὴ. Οἱ δικασταὶ ὁμως ἔλαβον ὑπ' ὄψιν τὴν νεότητά τοῦ ἐνόχου, καὶ τὴν περίστασιν, ὅτι ἐξεβλήθη τῆς αἰθούσης ἐπὶ παρουσίᾳ τῆς ἐρωμένης του, καὶ ἠρέσθησαν νὰ τὸν καταδικάσωσιν εἰς δύο μηνῶν φυλάκισιν καὶ ἐνός ἔτους ἐξορίαν. Ἡ τιμωρία αὕτη ἐφάνη εἰς τὸν δούκα πολὺ μικρά, τὴν ἐθεώρησε ὡς νέον χλευασμὸν. Εἶχεν ἀπαιτήσει τὰ ἐγκλήματα δικαιώματα.

«Δ καιοῦνην χρεωστεῖ εἰς τὴν πτωχὸν πρ' αἰτί, Καλὴν ἂν ἔχη σύζυγον, ἧς ἐκτιμᾷ τὴν πίστιν, Τὴν πενιχρὰν καλύβην του ποτὲ νὰ μὴν ἐκθίτῃ, Ἰπόληψιν καὶ ὄνομα, νὰ ἔχη τὴν καλλίστην, Ὀφείλει ὑπεράσπισιν, ἂν τὸν συκοφαντῶσιν.

Ἴσως περιέμενε τὴν εἰς θάνατον καταδίκην τοῦ Στενοῦ ὑπὸ τῶν τεσσαράκοντα, καὶ μόνον τὴν ἀτιμωρησίαν ἐβλεπεν εἰς τὴν ἐλαφρὰν τοῦ Στενοῦ καταδίκην. Βαθεῖα ὀργὴ ἐρρίζωσεν εἰς τὴν καρδίαν του ἐναντίον τῶν τεσσαράκοντα, ἐναντίον ὅλης τῆς ἀριστοκρατίας.

Δυστυχῶς, κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν ὑπάλληλός τις τοῦ ναυστάθμου ἐγρονθοκοπήθη κατὰ πρόσωπον ὑπὸ τινος πατρικίου, καὶ αἱματηρῶς ἐπληγώθη. Αἱμοσταγῆς ἔτρεχεν ὁ πληγωθεὶς πρὸς τὸν δούκα δικαιοσύνην ζητῶν. Πικρῶς γελῶν, ἀπήντησεν οὕτως:

Δικαιοσύνην παρ' ἐμοῦ ζητεῖς,
Ἐμοῦ τοῦ ἀρχοντος τῆς Βενετίας;
Ἄλλου ὀφείλεις νὰ τὴν ἐπαιτῆς,
Ἄφ' οὐ στεροῦμαι καὶ ἐγὼ ομοίως.

Ἄγ! ἀπεκρίθη ὁ Βετρούκιος — οὕτως ὠνομάζετο ὁ ὑπάλληλος τοῦ ναυστάθμου — ἀπὸ σὲ αὐτὸν μόνον ἐξαρτᾶται νὰ τιμωρήσῃς τὸν ἀλαζόνα. — Πῶς; — Γενοῦ ἡγεμῶν τῆς Βενετίας.

Τὸ τρομερὸν σύνθημα ἐδόθη. Ἡ ἐκδίκησις ἐσκότιζε τὸ ἐλεύθερον βλέμμα· ὠμίλησε περὶ τῶν μέσων τοῦ ν' ἀποτινάξῃ τὸν ἀφόρητον ζυγὸν καὶ νὰ θέσωσι τὸ στέμμα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ Μαρίνου Φαλιέρου. Ὁ ἀνεψιὸς τοῦ δουκός Βετρούκιος Φαλιέρος ἐμνήθη εἰς τὸ μυστήριον, καὶ τῇ βοήθειᾳ τοῦ ἐπιστάτου τοῦ ναυστάθμου, συνελήθησαν δυσηρεστημένοι τολμηροὶ ἄνδρες, οἵτινες χαίροντες ἠνώθησαν μετὰ τῶν συνωμοτῶν πρὸς ἀνατροπὴν τῶν καθεστώτων. Ἀπεφάσισαν νὰ ἐκλέξωσι δεκαεὶ ἀρχηγούς, οἵτινες ἠδύναντο νὰ προσδοκῶσιν ἰσχυροὺς ὀπαδούς, καὶ ἕκαστον αὐτῶν νὰ θέσωσιν ἐπὶ κεφαλῆς ἐξήκοντα ἀνδρῶν. Ἡ 15 Ἀπριλίου προσδιωρίσθη πρὸς ἐκτέλεσιν. Κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην ἔπρεπε νὰ διαδοθῆ φήμη ὅτι ὁ στόλος τῶν Γενοουησιῶν, τῶν ἐκπαλαί ἐχθρῶν τῆς Βενετίας, ἐγγίξει· ὁ δούξ ἠθελε διατάξῃ νὰ κρούσωσι τοὺς κώδωνας

τοῦ ἁγίου Μάρκου· ἅμα ἠκούετο τὸ σημεῖον τοῦτο, ἔπρεπε οἱ ἀρχηγοὶ πάντες μετὰ τῶν ὀπαδῶν των νὰ τρέξωσιν εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ ἁγίου Μάρκου, καὶ σφάζωσιν ἅπαντας τοὺς εἰς τὸ ἀνάκτορον τοῦ δουκός τρέχοντας πατρικίους. Τὸ μυστήριον τῆς συνωμοσίας ἦτο τόσον καλῶς παρεσκευασμένον, ὥστε οὐδεὶς τῶν καθιερωθέντων εἰς τὸν θάνατον, ἔσχεν ἰδέαν περὶ τούτου, οὐχ' ἔπρεπε ν' ἀνακαλυφθῆ.

Σισυρουργός τις ἐκ Περγάμου, ἔχων ὑποχρεώσεις πρὸς τὸν πατρικίον Λεώνιον καὶ θέλων νὰ σώσῃ τὴν ζωὴν του, τὸν ἐσυμβούλευσε νὰ μὴ ἐξέλθῃ τοῦ μεγάρου του τὴν ἐπομένην ἡμέραν 14 Ἀπριλίου ὅτιδήποτε καὶ ἂν συνέβαινε. Τοῦτο ἐφάνη παράδοξον εἰς τὸν πατρικίον· διέταξε νὰ συλλάβωσι τὸν σισυρουργόν, ὅπως δυνήθῃ νὰ ἐξαγάγῃ μικρὰν τινα μαρτυρίαν. Τρέξει πρὸς τὸν δούκα καὶ ἀναφέρει αὐτῷ τὴν ἀνακάλυψιν. Ὁ Φαλιέρος ὑπεκρίνετο κατ' ἀρχὰς ἐκπληξιν, ἀλλ' ἔδειξεν ἐντὸς ὀλίγου ὅτι εἶχε πρότερον γινῶσιν τῆς συνωμοσίας, ἀλλ' ὅτι ἐξέλαθε τόσον ἀσήμαντον τὸ πρᾶγμα, ὥστε οὐδεμίαν προσοχὴν ἔδωκεν εἰς τοῦτο. Αἱ ἀντιφάσεις αὗται κατέστησαν ὑποπτον τὸν Λεώνιον. Ὁ ἐν παραλαβῶν καὶ δύο ἄλλους εὐγενεῖς, ἐζήτησαν αὐστηρῶς τὸν εἰσέτι πεφυλακισμένον σισυρουργόν. Ἐμαθον τοιοῦτοτρόπως ὅτι ὁ Ἰσραὴλ Βετρούκιος εἶναι ἀρχηγὸς τῆς συνωμοσίας καὶ ὅτι αὐτὸς τὸν ἐστρατολόγησεν.

Οἱ βῆθέντες ἀριστοκρατικοὶ συνήθρυσαν παρευθὺς εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ ἁγίου Σωτῆρος τὰς ἀρχάς· προέβησαν εἰς τὴν προφυλάκισιν τοῦ Ἰσραὴλ Βετρούκιου καὶ ἐνός ἐτέρου συνωμοτοῦ, τοὺς ἠνάγκασαν διὰ βασάνων νὰ ὁμολογήσωσι πάντας τοὺς συνενόχους των, καὶ ἤκουσαν μετὰ τρόμου ὅτι ἡ κεφαλή τῆς συνωμοσίας καὶ τῆς πολιτείας εἶναι ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πρόσωπον. Ἡν αὐτὴν ἡμέραν ἐκρεμάσθησαν ὁ Βετρούκιος καὶ Καλενδάρως τις, ἀπὸ τὸ παράθυρον τοῦ ἀνακτόρου, μετὰ πάσῃ λους εἰς τὰ στόματα, καὶ ἐτοποθετήθησαν φύλακες εἰς τὰς θύρας αὐτοῦ. Ὀκτώ συνωμοταί, τοὺς ὁποίους συνέλαβον φεύγοντας, ἐθανατώθησαν ἀμέσως μετὰ τὴν ἐξέτασιν. Τὴν 15 Ἀπριλίου ἐγένετο ἡ κατὰ

τοῦ δουκὸς δικαστικὴ ἐξέτασις. Τὸ συμβούλιον τῶν δέκα πρὸς ἐκδίκασιν τοσοῦτον σπουδαίας ὑποθέσεως ἠϋξήθη εἰς εἴκοσι πατρικίους, ὑπὸ τὸ ὄνομα Ζιούνας (προσθήκης). Ὁ δούξ, κεκοσμημένος μὲ τὰ σημεῖα τοῦ βαθμοῦ του, ἐφάνη κατὰ τὴν νύκτα τῆς 16 Ἀπριλίου εμπροσθεν τῶν δικαστῶν του, καὶ ὠμολόγησε τὴν ἐνοχλήν του. Τὴν 16 ἐπηκολούθησεν ἡ καταδίκη του ὁμοφώνως κατεδικάσθη εἰς θάνατον. Τὴν αὐγὴν τῆς 17 διέταξαν νὰ κλεισθῇ ἡ εἰς τὸ ἀνάκτορον εἰσοδος, ὠδήγησαν τὸν φαλιέρον ἀπὸ τῆς κλίμακος τῶν γιγάντων, εἰς τὸ μέρος ὅπου οἱ δούκες στολίζονται μὲ τὰ παράσημα τῆς ἀξίας των, καὶ τῇ διαταγῇ τοῦ δικαστηρίου τῶν δέκα, τοῦ ἀφίρσαν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τὸ δουκικὸν κάλυμμα. Ὁ γέρον ἐτρεμεν. Εἰς τῶν δέκα τῶν παρετήρησε: τρέμεις Φαλιέρε; — Ἐκ τῶν γηρατειῶν! ἀπεκρίθη ὑπερηφάνως ὁ κατάδικος. Μετὰ τινὰς στιγμὰς, ὁ πρόεδρος τοῦ δικαστηρίου τῶν δέκα, ἐφάνη εἰς τὸν μέγαν ἐξώστην τοῦ ἀνακτόρου μὲ τὸ αἰματηρὸν ξίφος εἰς τὴν χεῖρα. — Ὁ λαὸς ὤρμησε διὰ τῶν ἡνεωγμένων θυρῶν ἐνῶ — ἡ αἰματόφυτος κεφαλή κατακυλιέται διὰ τῶν βαθμίδων τῆς γιγαντιαίας κλίμακος.»

Εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ μεγάλου συμβουλίου, ἐνθα εὐρίσκονται αἱ εἰκόνες ὄλων τῶν δουκῶν, ἐτέθη περιθώριον μὲ σκέπην εἰς τὴν θέσιν, ἣτις ἀνῆκε τῷ Φαλιέρῳ ὡς πρῶτην ἡγεμονίαν, μὲ τὴν ἐπιγραφὴν: «Θεὸς τοῦ ἀποκεφαλισθέντος Φαλιέρου.»

Περισσότεροι τῶν 400 συλληφθέντων ἐνόχων κατεδικάσθησαν εἰς θάνατον, εἰς φυλακὴν, καὶ ἐξορίαν. Ὁ σιτυροργὸς ἐξήτησεν ὡς ἀνταμοιβὴν διὰ τὴν προδοσίαν του ὄχι ὀλιγώτερον ἐνὸς ἀνακτόρου, μίαν κομητείαν ἐκ τῶν κτημάτων τοῦ φαλιέρου, μισθὸν 1200 δουκάτων καὶ τὸν τίτλον τῆς εὐγενείας δι' ἐαυτὸν καὶ τοὺς ἀπογόνους του. Ἐδόθη εἰς αὐτὸν ἐξ ὄλων τῶν ὑπερόγκων τούτων ἀπαιτήσεων μόνον ὁ μισθός· ἐδείξε τὴν δυσἀρέσκειάν του διὰ τοῦτο τόσον φανερά, ὥστε ἠναγκάσθησαν νὰ τὸν ἐξορίσωσιν.

Ὁ Λόρδος Βύρων ἐν τῇ τραγωδίᾳ του ἀπὸ Μαρῖνος Φαλιέρος ὀνομάζει διὰ τοῦ σώματος τοῦ ἥρωός του τὴν Βερετιάν κόλασιν. Τῇ ἀληθείᾳ ἡ ἱστορία τῶν δουκῶν εἶναι

γεγραμμένη μὲ αἷμα. Ἐκ τῶν πενήκοντα πρῶτων δουκῶν, πέντε παρητήθησαν, πέντε ἐξωρίσθησαν, ἀπ' οὗ ἀπεβλήθησαν, οὕτως, ὥστε ἐκ τῶν πενήκοντα, δέκα ἐννέα ἀφῆκαν τὴν ἑδρὰν τοῦ δουκὸς διὰ τῆς βίας, μὴ συμπεριλαμβανομένων δύο, οἵτινες ἐφρονεῖσθησαν εἰς τὴν μάχην. Τοῦτο ἐγένετο πρὸ τῆς προεδρίας τοῦ Μαρῖνου Φαλιέρου. Μεταξὺ τῶν διαδόχων του ἐπαύθη ὁ Φόσκας, ἀπ' οὗ εἶδε τὸν υἱὸν του πολλάκις εἰς τὰ βρασιαντήρια καὶ κατόπιν ἐξορισθέντα, καὶ ἀπέθανεν ἐξ ἀποπληξίας ὅτε ἤκουσε τὸν κώδιονα τοῦ ἀγίου Μάρκου σημαίνοντα τὴν ἐκλογὴν τοῦ διαδόχου του.

A . . . .

ΔΥΣΚΟΛΟΝ ΣΥΝΟΙΚΕΣΙΟΝ.

Τέλος πάντων ἐνυμφεύθησαν.

Ὁ συμβολαιογράφος, ὁ δήμαρχος, ὁ ἐφημέριος ἐξεπλήρωσαν τὰ καθήκοντά των τὰ πάντα ἐγένοντο ἐν τάξει.

Ἀλλὰ πρὸ τοῦ τέλους πόσαι περιπέτεια!

Οὐδεμία τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Ἀμβίγου ἢ τοῦ Μαρτίνου περιέχει παραδοξότερα συμβάντα.

I.

Ὁ Πέτρος Κ. ἦν εἰκοσαετής. Ἡ Βαλερία Β... μόλις δεκαεπτέτης, ὅτε, χάρις εἰς τὰς ἀγαθὰς σχέσεις, αἵτινες συνέδον τὰς δύο οἰκογενείας των καὶ ἐπέτρεπον εἰς αὐτοὺς νὰ βλέπωνται καὶ ἐκτιμῶνται ἀμοιβαίως, ἐγνώρισαν ὅτι εἶχον γεννηθῆ ὀριστικῶς ὁ εἰς διὰ τὸν ἄλλον.

Οἱ γονεῖς ἐθεώρησαν τὸ πρᾶγμα ἐκτελέσιμον, ἀλλ' ἐπειδὴ πᾶν νομισματόσημον ἔχει τὸ ἀντίστροφον, ἔθεσαν εἰς τὴν συγκατάθεσίν των ὅρον τινὰ εἰς ὃν ὀφείλον ἐκόντες ἄκοντες νὰ ὑπαχθῶσιν.

Πεπεισμένοι ὅτι εἰκοσαετής νεκρίας δὲν ἔχει τὴν πείραν ἐκείνην, ἣτις μόνη ἠδύνατο νὰ καταστήσῃ καλὸν σύζυγον, καὶ ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τὸ γνωμικὸν καθ' ὃ τὰ ταξείδια μορφόνουσιν ἀπεφάσισαν νὰ ἐπιβασθῇ ὁ Πέτρος ἐν Χάρβη διὰ τὰ ἠ-

νωμένας πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς, ὅπου νὰ διέιθῃ δύο ἔτη πρὸς ἐπισκεψὶν δύο ἢ τριῶν θείων του καὶ ἐτι πλειοτέρων ἐξ ἀδελφῶν του.

Οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι μετὰ παρέλευσιν τοῦ χρόνου τούτου ἠθελεν ἀποκτήσῃ τὴν ἐπιθυμητὴν πείραν. Τότε ἤθελε τῷ δοθῆ ἡ ἄδεια νὰ ἐπανέλθῃ καὶ λάβῃ τὴν χεῖρα τῆς Βαλερίας.

Βεβαίως ἐχύθησαν πολλὰ δάκρυα κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ χωρισμοῦ καὶ πρὸς ἐλάττωσιν τῆς πικρίας ὑπῆρξε ἀνάγκη νὰ ἐπαναλάβωσι πολλάκις, ὅτι θὰ ἐπανιδωθῶσιν ἴσως εὐτυχεῖς, καὶ ἔπειτα, δύο ἔτη δὲν ἦσαν ἡ αἰωνιότης.

Ἀλλὰ κατὰ τὸ διάστημα τῶν δύο ἐτῶν πόσα συνέβησαν!

Ἡμέραν τινὰ ἦλθεν εἶδησις εἰς Πηρισίους ὅτι τρικυμία τρομερὰ προσέβαλε τὸ πλοῖον ἐφ' οὗ ἐπέβαιεν ὁ Πέτρος καὶ ὅτι ἡ θάλασσα κατέπτε καὶ πλοῖον καὶ πλήρωμα καὶ ἐπιβάτας.

Δὲν ἀποπειρῶμαι νὰ σᾶς περιγράψω τὴν ἀπελπισίαν τῆς Βαλερίας.

Ἐν τούτοις μετὰ τῆς συχνῆς ἐπαναλήψεως ὅτι ἡ λύπη αὐλακόνει τὸ μέτωπον καὶ ξηραίνει τὸ δέρμα ἔλαβε τὴν ἀπόφασιν καὶ ἐνδοῦσα εἰς τὰς θερμὰς παρακλήσεις τοῦ πατρὸς τῆς συγκατένευσε νὰ νυμφευθῇ οἰκονομολόγον τινὰ.

Ὁ σύζυγος τῆς Βαλερίας ἦτο γέρον, ἄσχημος καὶ βλάξ, ἀκριβῶς ὅ,τι ἀπητεῖτο πρὸς δικαίωσιν καὶ ἐκπονητικῶσιν τῆς ἀναμνήσεως τοῦ Πέτρου.

II.

Ἐν τούτοις ὄλοι οἱ ἐπιβάται τοῦ πλοίου δὲν ἀπώλοντο.

Εἰς τούτων ῥιφθῆς ὑπὸ τῆς θαλάσσης ἐπὶ τινος βράχου ἐλήφθη πρᾶ τινος πλοίου διεθυνομένου εἰς Μαγαδάσκάρ.

Ὁ ναυαγὸς οὗτος ἦν ὁ Πέτρος.

Θὰ ἦτο μακρὸν καὶ ἀνωφελές νὰ διηγηθῶ ἐνταῦθα τὰ συμβάντα του.

Προρίζομαι μόνον νὰ εἶπω ὅτι μετὰ πολλὰς καὶ διαφόρους περιπετείας ἔλαβε τὴν χαρὰν νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν πατρίδα του ἣν εἶχεν ἀπελπισθῆ νὰ ἐπανιδῆ καὶ ὅπου φεῦ! ἡ Βαλερία δὲν τὸν ἐπερίμενε πλέον.

[ΕΘΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ].

Ἦς φαντασθῆ τις τὴν ἐντύπωσιν.

Ὁ Πέτρος δὲν ὠμίλει περὶ ἄλλου ἢ περὶ αὐτοκτονίας.

Ἡ Βαλερία ἔχυνε ποταμοὺς δακρύων. Ὁ σύζυγος εἶχεν ἦτος βλακῶδες, ὅπερ δὲν τὸν καλίστα οὔτε νεώτερον οὔτε ὠραιότερον.

Ἄλλοι ἐκτὸς τοῦ Πέτρου καὶ τῆς Βαλερίας ἤτελον ὀπλισθῆ διὰ φιλοσοφικῆς ὑπομονῆς, πεπεισμένοι ὅτι οὐδεμία δυστυχία ἀνευ παρηγορίας.

Ἀλλ' αὐτὴ ἦτο ἀφρωτισμένη εἰς τὸ καθήκον τῆς.

Οὐδεὶς ὅμως ἐν τῷ κόσμῳ εὐχαριστεῖται εἰς μεμακρυσμένην εὐτυχίαν.

Οἱ γονεῖς τοῦ Πέτρου κατώρθωσαν νὰ ἐμβάλωσιν εἰς αὐτὸν τὴν ιδέαν ὅτι, ἀφοῦ ἐταξείδευτε διὰ νὰ μορφωθῆ, δὲν θὰ ἔλαμνε κακὰ νὰ ταξείδευθῆ καὶ διὰ νὰ παρηγορηθῆ.

Δὲν ὑπάρχει γνωμικὸν λέγον ὅτι ἡ ἀπουσία εἶναι μήτηρ τῆς λήθης;

Ὁ Πέτρος δὲν ἐκρινεν εὐλογον, τὴν φορὰν ταύτην, νὰ περιφρονῆσῃ τοὺς κινδύνους τῆς θαλάσσης· ἀπεφάσισε νὰ ταξείδευθῆ διὰ ξηρᾶς ὅπως σπουδάζῃ τὸν συγκριτικὸν πολιτισμὸν εἰς τὰς διαφόρους πρωτεύουσας τοῦ ἐσωτερικοῦ.

Ἀποχαιρετῶσα αὐτὸν ἡ Βαλερία τῷ εἶπε τὰ λέξεις ταύτας!

Ἐάν χηρεύσω, σοὶ ὀρκίζομαι νὰ μὴ ὑπανδρευθῶ ἄλλον ἢ σέ, καὶ ἐάν πρόκειται νὰ περμείνω μέχρι τῆς τελευταίας ἀναπνοῆς μου:

Με ἀ παρέλευσιν δύο ἐτῶν ἡ Βαλερία ἐχῆρευσε.

Μόλις εἶχε πενηθορήσει ὅτε ὁ Πέτρος ἀνεφάνη εἰς Παρισίους.

Δυστυχία! δὲν ἦτο μόνος:

Ἀσθενήσας κινδυνωδῶς ἐν Βιέννῃ ἐσώθη διὰ τῶν μητρικῶν περιποιήσεων χήρας τινὸς εἰς ἣν εἶχε συτηθῆ ὑπὸ τῆς οἰκογενείας του.

Κατὰ τὴν ἀνάρρωσιν τοῦ Πέτρου εἶχεν ἀναπτυχθῆ μετὰ αὐτοῦ καὶ τῆς χήρας μεγάλη οἰκειότης.

Αὕτη δὲν ἠδύνατο νὰ ὑποφέρῃ τὴν ἀπομόνωσιν εἰς ἣν ἐγκατελείφθη ἕνεκα τοῦ θανάτου τοῦ συζύγου τῆς καὶ ἐνός τέκνου τὸ ὅποιον ἐλάτρευε.

Ὁ Πέτρος εἶχε καρδίαν εὐγνώμονα· ἀ-

ποβαλὼν πᾶσαν ἐλπίδα εὐτυχίας ἐσκέπτετο ἐὰν πρέπη νὰ δοκιμάσῃ νὰ καταστήσῃ εὐτυχὴ τὴν γυναῖκα εἰς τὴν ὥφειλε τὴν ζωὴν του.

Ἡ χήρα δὲν ἐδυσκολεύθη νὰ ἐγκαταλειφθῇ εἰς τὴν ἐλπίδα ὅτι ἤθελεν εὖρει συνηνωμένα εἰς τὸν Πέτρον τὰ αἰσθήματα καὶ προτερήματα τῶν δύο ὄντων τὰ ὁποῖα δὲν ἔπαυε νὰ θρηνῇ.

Ἐπομένως ὁ Πέτρος ἐνυμφεύθη τὴν χήραν καὶ ἤρχετο μετ' αὐτῆς εἰς Παρισίους ἀκριβῶς καθ' ἣν στιγμὴν ἡ Βαλερία ἀνελάμβανε τὴν ἐλευθερίαν της.

Ἡ τύχη ἔχει πολλάκις σκληρὰς εἰρωνείας.

III.

Ἄς παρέλθωμεν τὰ ἐπόμενα τρία ἔτη.

Ὁ Πέτρος εἶχεν ἐπίσης χηρεύσει.

Ἡ Βαλερία διέμενεν ἐλευθέρᾳ.

Οὗτος μὲν εἰσῆρχετο εἰς τὸ εἰκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του, ἐκείνη δὲ ἐσυμπλήρου τὸ εἰκοστὸν τρίτον.

Ἡραία ἡλικία πρὸς ἐκπλήρωσιν οἰκογενειακῶν καθηκόντων, ἰδίως ὅταν ἀναλαμβάνη τις αὐτὰ συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ ἔρωτος.

Ὁ δ' ἔρος τῶν δύο νέων μας κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο εἶχεν ἔτι μᾶλλον ἀναπτυχθῆ.

Οὐδὲν κώλυμα ὑπῆρχεν.

Ἰδοὺ λοιπὸν γάμος προσιωιζόμενος μετὰ ἀληθινὴν εὐτυχίαν.

Ἄλλ' οὐχὶ ὁποῖαν ἠδύνατό τις νὰ ἐλπίζῃ.

IV.

Ἐπαιδρὸν δεῖπνον συνήσωσε τὰς δύο οἰκογενείας.

Μεταξὺ τῶν συνδαιτημόνων διακρίνεται ὁ συμβολαιογράφος.

Μετὰ τὸ τέλος τοῦ δεῖπνου εἰσῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν. Ἐν τῷ μέσῳ ἵσταται τράπεζα ἔχουσα πάντα τὰ πρὸς γραφὴν ἀπαιτούμενα.

Πρὸ αὐτῆς κάθηται ὁ συμβολαιογράφος ὅστις μετὰ μεγίστης σοβαρότητος ἀρχεταί τῆς ἀναγνώσεως τοῦ συμβολαίου.

Οἱ γονεῖς ἀκούουν μετὰ θρησκευτικῆς προσοχῆς, κλίνοντες τὴν κεφαλὴν εἰς τὸ

τέλος ἐκάστου ἀρθροῦ πρὸς εἰδεῖν ἐπιδοκιμασίας.

Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ τοὺς μελλονύμφους ἐδείκνυον τοσοῦτον ἐνδιαφέρον εἰς τὴν ἀνάγνωσιν ταύτην ὡς ἐὰν ἐπρόκειτο περὶ εἰσιτηρίου λόγου μέλους τινὸς τῆς ἀκαδημίας.

Εἶναι ἀληθές ὅτι αἱ λέξεις «κοινότης κτημάτων», «προικῶ ἀγαθὰ», «προεξαίρεσις κατὰ συνθήκην», εἰσὶ διὰ τὰ ὠτά των ἤχοι ἀλλόκοτοι, ἐνῶ οἱ ὀφθαλμοὶ των ἀσχολοῦνται εἰς τὸ νὰ ὁμιλῶσι περὶ πραγμάτων κατὰ διάφορον τρόπον ἀρμονικῶν.

Ἄλλὰ τί λοιπὸν ἐμπόδιζε τὸν συμβολαιογράφον νὰ διακόψῃ τὴν ἀνάγνωσιν; Κανὲν κόμμα ἢ τελεία ἐλλείπουσα;

Ὁ ὑπάλληλος τῆς Κυβερνήσεως καθαρίζει τὰς ὑέλους τῶν διόπτρων του καὶ διὰ τὸ νὰ ἴδῃ καλλίτερα πλησιάζει τὸ συμβόλαιον εἰς ἓν ἐκ τῶν ἐν τῇ τραπέζῃ τεθειμένων κηρίων.

Ἀνάπτει μία γωνία τοῦ εὐσήμεου χάρτου.

Οἱ δάκτυλοι τοῦ συμβολαιογράφου, αἰσθανθέντες τὴν φλόγα ἀφίνουσι τὰ συμβόλαιον νὰ πέσῃ ἐπὶ τῆς τραπέζης. Τὸ πῦρ μεταδίδεται εἰς τὰ λοιπὰ χαρτῖα, τῆς πηκτικῆς καὶ ἐπιπλας.

Πάντες ἐγείρονται, κραυγάζουν καὶ λαμβάνουσι διαφόρους διευθύνσεις.

Ἡ πνοὴ τοῦ ἀνέμου ἐξάπτει τὸ πῦρ.

Τρέχουν πρὸς ἀναζήτησιν πυροσβεστῶν, οἵτινες ἐπὶ τέλους καταβάλλουσι τὴν πυρκαϊάν.

Ἄλλ' ὁ φόβος ὑπῆρξε μέγας. Δύο ἢ τρεῖς γεροντοχῆραι ἐλεποθύμησαν· μία ἐξ αὐτῶν πίπτει κατάκοιτος καὶ ἔχει ἀνάγκην τοῦλάχιστον δεκαπέντε ἡμερῶν, πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς ἰσορροπίας τοῦ νευρικοῦ τῆς συστήματος.

Δεκαπέντε ἡμέραι βραδύτης.

V.

Τέλος τὸ συμβόλαιον ὑπεγράφη· οἱ προκαταρκτικοὶ τύποι ἐξεπληρώθησαν, καὶ ἡ μεγάλη ἡμέρα ἐφθασεν.

Οἱ γείτονες εἶναι εἰς τὰ παράθυρα· οἱ διαβάται συσσωρεύονται εἰς τὴν ὁδόν.

Αἱ ἄμαξαι ἵστανται ἀλληλοδιαδόχως

πρὸ τῆς θύρας τῆς οἰκίας καὶ λαμβάνουσι τοὺς νυμφίους, τοὺς γονεῖς, τοὺς μάρτυρας καὶ τοὺς προσκεκλημένους.

Ἀπέρχονται.

Ὁ γάμος τὴν φορὰν ταύτην ἀναμφιέως θέλει τελεσθῆ.

Καὶ ὁμως ὄχι.

Ἡ νυμφικὴ συνοδία εἰσῆλθεν εἰς τὸ δημαρχεῖον καὶ ἐτοποθετήθη εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν γάμων.

Μετὰ ἡμισεαίας ὥρας προσδοκίαν, ἀρχίζουν οἱ ψιθυρισμοί:

Ἦ ἄρα γε συλλογίζεται ὁ κύριος δήμαρχος ὅστις ὡς φίλος τῆς μιᾶς τῶν δύο οἰκογενειῶν εἶχεν ἐπιφυλάξει δι' ἑαυτὸν τὴν εὐχαρίστησιν νὰ συζεύξῃ τοὺς μελλονύμφους;

Παρέρχεται μία ὥρα· ἡ ἀνυπομονησία ἐκδηλοῦται διὰ τρόπου λίαν ζωηροῦ.

Ἐπάλληλος τις παρουσιασθεὶς ἐξηγεῖ τὴν ἀπουσίαν τοῦ κυρίου Δημάρχου: ὁ ἐντιμὸς οὗτος κύριος καταληφθεὶς ὑπὸ ἐκδητικῆς ἀρθρίτιδος ἤτις τὸν κρατεῖ κεραιόμενος ἐπὶ τῆς καθέδρας του, ἀναγκάζεται μετὰ μέγαν του δυσχερείαν νὰ παραχωρήσῃ τὴν θέσιν του εἰς τὸν πρῶτον πάρεδρον.

Οἱ στενότεροι συγγενεῖς μορφάζουν. Οἱ προσκεκλημένοι, δι' οὓς τὸ κυριώτερον μέρος τοῦ γάμου εἶναι τὸ δεῖπνον λέγουν μεταξὺ των.

— Πάρεδρος ἢ δήμαρχος ἀδιάφορον, ἀρκεῖ νὰ μὴ χάσωμεν τὸ δεῖπνον· ὑπαγε λοιπὸν νὰ προσκαλέσῃς τὸν πρῶτον πάρεδρον.

Παρέρχεται καὶ δευτέρα ὥρα καὶ ὁ αὐτὸς ὑπάλληλος ἀναφαίνεται.

Ἐζήτησαν ἀπανταχοῦ τὸν πρῶτον πάρεδρον, ἀλλ' ὑπῆρξεν ἀδύνατον νὰ τὸν φέρουν, διὰ τὸν λόγον ὅτι εἰς πεντήκοντα λευγῶν ἐντεῦθεν ἀπόστασιν, ἀπησχολεῖτο ὡς ἀνάδοχος νὰ κοσμήσῃ διὰ τοῦ ὀνόματός του μικρὸν τι πλάσμα νεωστὶ ἐκκολαφθέν.

Καὶ ὁ δεύτερος πάρεδρος;

Ἦ δι' αὐτὸν ἡ δικαιολογία εἶναι ἔτι μεγαλύτερα· ὁ κύριος δήμαρχος ὄν κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν δὲν ἐδασάνιζεν ἢ ἀρθρίτις εἶχε κατὰ τὴν παρελθούσαν ἐβδομάδα ἐκπληρώσει τὸ λυπηρὸν καθήκον νὰ ἐκτυλίξῃ ἐπὶ τοῦ τάφου του ἀτελείωτον

κομβολόγιον ἀρετῶν καὶ ἐντίμων ὑπηρεσιῶν.

Τί νὰ κάμωσιν; Νὰ βλασφημῆσωσι, νὰ ὑβρίσωσι, νὰ φωνάξωσιν; Πρὸς τίνα σκοπόν;

Ἀνέβαλον τὴν τελετὴν διὰ τὴν προσηχῆ ἐβδομάδα καὶ πρὸς παρηγορίαν μετέβησαν νὰ καταβροχθίσωσι τὸ δεῖπνον ὅπερ δὲν ἠδύνατο νὰ περιμένῃ ἕως τότε.

Μετὰ ὀκτὼ ἡμέρας ὁ δεύτερος πάρεδρος ἀντικατεστάθη ὑπὸ ἄλλου, ὁ πρῶτος εὐρίσκετο εἰς τὴν θέσιν του καὶ ὁ κύριος δήμαρχος ἦτον ἀπηλλαγμένος τῆς ἀρθρίτιδος.

Τρεῖς παράνυμφοι ἀντὶ ἐνός!

Τοιοτοτρόπως ὁ γάμος τοῦ Πέτρου μετὰ τῆς Βαλερίας ἐτελέσθη ἀνευ νέου προσκόμματος.

Ἄλλ' οὐχὶ καὶ ἀνευ δυσκολιῶν.

MOLERI.

ΤΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

ΠΟΘΕΝ ΗΡΕΑΤΟ Η ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ ΕΟΡΤΗ.

Ἡ προσφιλεστάτη ὄλων τῶν χριστιανικῶν ἐορτῶν ἢ τῆς γεννήσεως τοῦ Σωτῆρος, ἡτις τόσον βαθέως ἐν τῇ καρδίᾳ καὶ ἐν τῷ χαρακτήρι, ἐν τῇ συνειδήσει καὶ ἐν τῷ αἰσθηματι τοῦ λαοῦ ἐρρίζωται, αὕτη ἢ ἐξοχος καὶ πάγκοινος ἐορτὴ, τὴν τε πτωχολογίαν καλύβην ὡς καὶ τὸ μεγαλοπρεπέστατον μέγαρον διὰ χαρᾶς καὶ εὐθυμίας καθωραΐζει, ὅσον μακρὰν τὸ τοῦ Σταυροῦ σημεῖον ἐκλάμπει· ἢ τῆς ἀρχῆς καὶ προόδου αὐτῆς ἱστορία εἶναι διδακτικωτάτη, διότι παρέχει ἀξιοπεριεργὸν ὅσον πιστὴν εἰκόνα τῆς ἐν τῇ ἱστορίᾳ καὶ ἐν τῷ βίῳ μεταξὺ τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας καὶ τοῦ ἐθνικοῦ πανθεισμοῦ διαπραχθείσης συνδιαλλαγῆς, ἡτις τὸν σημερινὸν χριστιανισμὸν ἀποτελεῖ.

Ἡ ἰδέα τοῦ τιμᾶν τίνα διὰ τῆς ἐορτῆς τῆς γενεθλίου αὐτοῦ ἡμέρας εἶναι ὅλως ἐθνική. Αὕτη εἰς τοὺς Ἰουδαίους ἦν πάντη ξένη. Ἐν τῇ παλαιᾷ διαθήκῃ ἀναφέρεται μόνον ἡ τοῦ Ἱερεμίου καὶ Ἰωβ γενεθλίου ἡμέρα καὶ τούτου ἑαυτὸν καταρωμένου. Οἱ Αἰγύπτιοι ἐξ ἐναντίας, συμπῶνως ταῖς περὶ τοῦ κόσμου πανθειτικαῖς

πυθαίων πᾶσαν ἐλπίδα εὐτυχίας ἐσκέπτετο ἂν πρέπη νὰ δοκιμάσῃ νὰ καταστήσῃ εὐτυχῆ τὴν γυναῖκα εἰς τὴν ὥφειλε τὴν ζωὴν του.

Ἡ χήρα δὲν ἐδυσκολεύθη νὰ ἐγκαταλειφθῆ εἰς τὴν ἐλπίδα ὅτι ἤθελεν εὔρει συννημμένα εἰς τὸν Πέτρον τὰ αἰσθήματα καὶ προτερήματα τῶν δύο ὄντων τὰ ὁποῖα δὲν ἔπαυε νὰ θρηνῆ.

Ἐπομένως ὁ Πέτρος ἐνυμφεῦθη τὴν χήραν καὶ ἤρχετο μετ' αὐτῆς εἰς Παρισίους ἀκριβῶς καθ' ἣν στιγμὴν ἡ Βαλερία ἀνελάμβανε τὴν ἐλευθερίαν της.

Ἡ τύχη ἔχει πολλάκις σκληρὰς εἰρωνείας.

III.

Ἄς παρέλθωμεν τὰ ἐπόμενα τρία ἔτη. Ὁ Πέτρος εἶχεν ἐπίσης χηρεύσει.

Ἡ Βαλερία διέμεεν ἐλευθέρα.

Οὗτος μὲν εἰσῆρχετο εἰς τὸ εἰκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του, ἐκείνη δὲ ἐσυμπλήρου τὸ εἰκοστὸν τρίτον.

Ἐραία ἡλικία πρὸς ἐκπλήρωσιν οἰκογενειακῶν καθηκόντων, ἰδίως ὅταν ἀναλαμβάνη τις αὐτὰ συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ ἑρωτος.

Ὁ δ' ἔρωσ τῶν δύο νέων μας κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο εἶχεν ἐτι μᾶλλον ἀναπτυχθῆ.

Οὐδὲν κώλυμα ὑπῆρχεν.

Ἰδοὺ λοιπὸν γάμος προοιωνιζόμενος μεγάλην εὐτυχιαν.

Ἄλλ' οὐχὶ ὁποῖαν ἠδύνατό τις νὰ ἐλπίζῃ.

IV.

Φαιδρὸν δεῖπνον συνήσωσε τὰς δύο οἰκογενείας.

Μεταξὺ τῶν συνδαιτημόνων διακρίνεται ὁ συμβολαιογράφος.

Μετὰ τὸ τέλος τοῦ δεῖπνου εἰσῆλθον εἰς τὴν αἴθουσαν. Ἐν τῷ μέσῳ ἵσταται τράπεζα ἔχουσα πάντα τὰ πρὸς γραφὴν ἀπαιτούμενα.

Πρὸ αὐτῆς κάθηται ὁ συμβολαιογράφος ὅστις μετὰ μεγίστης σοβαρότητος ἀρχεῖται τῆς ἀναγνώσεως τοῦ συμβολαίου.

Οἱ γονεῖς ἀκούουν μετὰ θρησκευτικῆς προσοχῆς, κλίνοντες τὴν κεφαλὴν εἰς τὸ

τέλος ἐκάστου ἀρθροῦ πρὸς εἰδειξιν ἐπιδοκιμασίας.

Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ τοὺς μελλονύμφους ἐδείκνυον τοσοῦτον ἐνδιαφέρον εἰς τὴν ἀνάγνωσιν ταύτην ὡς ἂν ἐπρόκειτο περὶ εἰσιτηρίου λόγου μέλους τινὸς τῆς ἀκαδημίας.

Εἶναι ἀληθὲς ὅτι αἱ λέξεις «κοινότης κτημάτων» «προικῶ ἀγαθὰ» «προεξαίρεισις κατὰ συνθήκην», εἰσὶ διὰ τὰ ὠτά των ἤχοι ἀλλόκοτοι, ἐνῶ οἱ ὀφθαλμοὶ των ἀσχολοῦνται εἰς τὸ νὰ ὁμιλῶσι περὶ πραγμάτων κατὰ διάφορον τρόπον ἀρμονικῶν.

Ἄλλὰ τί λοιπὸν ἐμπόδισε τὸν συμβολαιογράφον νὰ διακόψῃ τὴν ἀνάγνωσιν; Κανὲν κόμμα ἢ τελεία ἐλλείπουσα;

Ὁ ὑπάλληλος τῆς Κυβερνήσεως καθαρίζει τὰς ὑέλους τῶν διόπτρων του καὶ διὰ τὴν ἰδὴ καλλίτερα πλησιάζει τὸ συμβολαῖον εἰς ἓν ἐκ τῶν ἐν τῇ τραπεζῇ τεθειμένων κηρίων.

Ἀνάπτει μία γωνία τοῦ εὐσήμου χάρτου.

Οἱ δάκτυλοι τοῦ συμβολαιογράφου, αἰσθανθέντες τὴν φλόγα ἀφίνουσι τὸ συμβολαῖον νὰ πέσῃ ἐπὶ τῆς τραπεζῆς. Τὸ πῦρ μεταδίδεται εἰς τὰ λοιπὰ χαρτῖα, τὰ πηκτάς καὶ ἐπιπλα.

Πάντες ἐγείρονται, κραυγάζουν καὶ λαμβάνουσι διαφόρους διευθύνσεις.

Ἡ πνοὴ τοῦ ἀνέμου ἐξάπτει τὸ πῦρ.

Τρέχουν πρὸς ἀναζήτησιν πυροσβεστῶν, οἵτινες ἐπὶ τέλους καταβάλλουσι τὴν πυρκαϊάν.

Ἄλλ' ὁ φόβος ὑπῆρξε μέγας. Δύο ἢ τρεῖς γεροντοχῆραι ἐλειποθύμησαν· μία ἐξ αὐτῶν πίπτει κατάκοιτος καὶ ἔχει ἀνάγκη τούλάχιστον δεκαπέντε ἡμερῶν, πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς ἰσορροπίας τοῦ νευρικοῦ τῆς συστήματος.

Δεκαπέντε ἡμέραι βραδύτητος.

V.

Τέλος τὸ συμβολαῖον ὑπεγράφη· οἱ προκαταρκτικοὶ τύποι ἐξεπληρώθησαν, καὶ ἡ μεγάλη ἡμέρα ἐφθασεν.

Οἱ γείτονες εἶναι εἰς τὰ παράθυρα· οἱ διαβάται συσσωρεύονται εἰς τὴν ὁδόν.

Αἱ ἄμαξαι ἵστανται ἀλληλοδιαδόχως

πρὸ τῆς θύρας τῆς οἰκίας καὶ λαμβάνουσι τοὺς νυμφίους, τοὺς γονεῖς, τοὺς μάρτυρας καὶ τοὺς προσκεκλημένους.

Ἀπέρχονται.

Ὁ γάμος τὴν φορὰν ταύτην ἀναμφιβόλως θελεῖ τελεσθῆ.

Καὶ ὁμως ὄχι.

Ἡ νυμφικὴ συνοδία εἰσῆλθεν εἰς τὸ δημαρχεῖον καὶ ἐτοποθετήθη εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν γάμων.

Μετὰ ἡμισείας ὥρας προσδοκίαν, ἀρχίζουν οἱ ψιθυρισμοί:

Τί ἄρα γε συλλογίζεται ὁ κύριος δήμαρχος ὅστις ὡς φίλος τῆς μιᾶς τῶν δύο οἰκογενειῶν εἶχεν ἐπιφυλάξει δι' αὐτὸν τὴν εὐχαρίστησιν νὰ συζεύξῃ τοὺς μελλονύμφους;

Παρέρχεται μία ὥρα· ἡ ἀνυπομονησία ἐκδηλοῦται διὰ τρόπου λίαν ζωηροῦ.

Ἐπάλληλος τις παρουσιασθεὶς ἐξηγεῖ τὴν ἀπουσίαν τοῦ κυρίου Δημάρχου: ὁ ἐντιμος οὗτος κύριος καταληφθεὶς ὑπὸ ἐνθουσιασμοῦ ἀρθρίτιδος ἤτις τὸν κρατεῖ κερνωμένον ἐπὶ τῆς καθέδρας του, ἀναγκάζεται μὲ μεγάλην του δυσχεροσύνην νὰ παραχωρήσῃ τὴν θέσιν του εἰς τὸν πρῶτον πάρεδρον.

Οἱ στενότεροι συγγενεῖς μορφάζουν. Οἱ προσκεκλημένοι, δι' οὓς τὸ κυριώτερον μέρος τοῦ γάμου εἶναι τὸ δεῖπνον λέγουν μεταξὺ των.

— Πάρεδρος ἢ δήμαρχος ἀδιάφορον, ἀρκεῖ νὰ μὴ χάσωμεν τὸ δεῖπνον· ὑπάγε λοιπὸν νὰ προσκαλέσῃς τὸν πρῶτον πάρεδρον.

Παρέρχεται καὶ δευτέρω ὥρα καὶ ὁ αὐτὸς ὑπάλληλος ἀναφαινεται.

Ἐζήτησαν ἀπανταχοῦ τὸν πρῶτον πάρεδρον, ἀλλ' ὑπῆρξεν ἀδύνατον νὰ τὸν φέρουν, διὰ τὸν λόγον ὅτι εἰς πεντήκοντα λευγῶν ἐντεῦθεν ἀπόστασιν, ἀπησυχολεῖτο ὡς ἀνάδοχος νὰ κοσμήσῃ διὰ τοῦ ὀνόματός του μικρὸν τι πλάσμα νεωστὶ ἐκκολαφθέν.

Καὶ ὁ δεύτερος πάρεδρος;

Ἴδιαι αἰτιὸν ἡ δικαιολογία εἶναι ἔτι μεγαλειότερα· ὁ κύριος δήμαρχος ὄν κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν δὲν ἐβασάνιζεν ἢ ἀρθρίτις εἶχε κατὰ τὴν παρελθούσαν ἐβδομάδα ἐμπληρώσει τὸ λυπηρὸν καθῆκον νὰ ἐκτυλιξῇ ἐπὶ τοῦ τάφου του ἀτελείωτον

κομβολόγιον ἀρετῶν καὶ ἐντίμων ὑπηρεσιῶν.

Τί νὰ κάμωσιν; Νὰ βλασφημήσωσι, νὰ ὑβρίσωσι, νὰ φωνάξωσιν; Πρὸς τίνα σκοπὸν;

Ἀνέβαλον τὴν τελετὴν διὰ τὴν προσεχῆ ἐβδομάδα καὶ πρὸς παρηγορίαν μετέβησαν νὰ καταβροχθίσωσι τὸ δεῖπνον ὅπερ δὲν ἠδύνατο νὰ περιμένῃ ἕως τότε.

Μετὰ ὀκτὼ ἡμέρας ὁ δεύτερος πάρεδρος ἀντικατεστάθη ὑπὸ ἄλλου, ὁ πρῶτος εὐρίσκετο εἰς τὴν θέσιν του καὶ ὁ κύριος δήμαρχος ἦτον ἀπληλαγμένος τῆς ἀρθρίτιδος.

Τρεῖς παράνυμοι ἀντὶ ἐνός!

Τοιοτοτρόπως ὁ γάμος τοῦ Πέτρου μετὰ τῆς Βαλερίας ἐτελέσθη ἄνευ νέου προσκόμματος.

Ἄλλ' οὐχὶ καὶ ἄνευ δυσκολιῶν.

MOLERI.

ΤΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

ΠΟΘΕΝ ΗΡΕΑΤΟ Η ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ ΕΟΡΤΗ.

Ἡ προσφιλεστάτη ὅλων τῶν χριστιανικῶν εορτῶν ἢ τῆς γεννήσεως τοῦ Σωτῆρος, ἣτις τόσον βαθέως ἐν τῇ καρδίᾳ καὶ ἐν τῷ χαρακτῆρι, ἐν τῇ συνειδήσει καὶ ἐν τῷ αἰσθηματι τοῦ λαοῦ ἐρρίζωται, αὕτη ἡ ἔξοχος καὶ πάγκοινος εορτὴ, τὴν τε πτωχοτάτην καλύβην ὡς καὶ τὸ μεγαλοπρεπέστατον μέγαρον διὰ χαρᾶς καὶ εὐθυμίας καθωραΐζει, ὅσον μακρὰν τὸ τοῦ Σταυροῦ σημεῖον ἐκλάμπει· ἡ τῆς ἀρχῆς καὶ προόδου αὐτῆς ἱστορία εἶναι διδακτικωτάτη, διότι παρέχει ἀξιοπεριεργον ὅσον πιστὴν εἰκόνα τῆς ἐν τῇ ἱστορίᾳ καὶ ἐν τῷ βίῳ μεταξὺ τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας καὶ τοῦ ἐθνικοῦ πανθεισμοῦ διαπραχθείσης συνδιαλλαγῆς, ἣτις τὸν σημερινὸν χριστιανισμόν ἀποτελεῖ.

Ἡ ἰδέα τοῦ τιμᾶν τίνα διὰ τῆς εορτῆς τῆς γενεθλίου αὐτοῦ ἡμέρας εἶναι ὅλως ἐθνική. Αὕτη εἰς τοὺς Ἰουδαίους ἦν πάντη ξένη. Ἐν τῇ παλαιᾷ διαθήκῃ ἀναφέρεται μόνον ἡ τοῦ Ἰερουσαλὴμ καὶ Ἰωβ γενεθλίου ἡμέρα καὶ τοῦτο εἶναι καταρωμένου. Οἱ Αἰγύπτιοι ἐξ ἐναντίας, συμπρόσθενως ταῖς περὶ τοῦ κόσμου πανθειστικαῖς

αὐτῶν θεωρίας ἐώρταζον λαμπρὰ Θεῶν γενέθλια διότι ἀνυπόστατος τῶν ἀπειραρίμων ἐπὶ τῆς φύσεως ἀλληγοριῶν αὐτῶν ἐδόξαζον· « καθ' ἑκάστην Θεὸν αὐτοῖς γενᾶσθαι. » Παρὰ τοῖς Ἑλλήσιν ἡ τῶν γενεθλίων ἐορτὴ εἰσῆχθη πρῶτον ὑπὸ Ἀλεξάνδρου τοῦ μεγάλου, ὅστις ἐθέσπισε νὰ πανηγυρίζῃ τὴν ἡμέραν τῆς αὐτοῦ γεννήσεως ὡς ἐθνικὴν ἐορτήν. Κατὰ τούτου τοῦ μοναρχικοῦ σφετερισμοῦ ἀντέταξε τὸ δημοκρατικὸν τοῦ λαοῦ τῶν Ἑλλήνων αἰσθημα τὴν τῶν γενεθλίων τῶν μεγάλων αὐτῶν φιλοσόφων καὶ ποιητῶν. Ἐν Περσίᾳ, ὅθεν ὁ Ἀλέξανδρος μετέφερε τὸ ἔθιμον τοῦτο ἡ γενεθλίον τοῦ μονάρχου ἡμέρα ἦν ἡ ὑπερτάτη ὄλων τῶν ἐορτῶν, καὶ μετὰ τῆς ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐν Ρώμῃ ἀναπτύξεως τῆς μοναρχίας ἀπέκτισε καὶ ἐνταῦθα τὴν ἴσην σημασίαν. Ὅθεν τόσον ἐν Ἑλλάδι ὅσω καὶ ἐν Ρώμῃ μετεφυτεύθη τὸ τῶν γενεθλίων ἔθιμον εἰς ὅλας τοῦ λαοῦ τὰς κλάσεις· καὶ ἐκάστῳ Ῥωμαίῳ ἡ γενεθλίον αὐτοῦ ἡμέρα ἐθεωρεῖτο ὡς ἡ ἐορτασιμωτάτη τοῦ ἔτους.

Τὰ ἐν ταῖς γενεθλίοις ἡμέραις συμβεβηκότα εἶχον πάντοτε ἰδιόζουσαν καὶ σπουδαίαν ἐπὶ τὰς βιωτικὰς τοῦ ἀτόμου τύχας σημασίαν· παραδείγματος χάριν ἐν τῇ γενεθλίῳ ἡμέρᾳ τοῦ ἀυτοκράτορος Ἀλεξάνδρου τοῦ Σεβαστοῦ (Σεβήρου 208 — 231 Μ. Χ.) ἐφάνη, ὡς ἐπὶ τῆς γενέσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀκτινοβόλος ἀστὴρ πρῶτου μεγέθους, καὶ οἱ μάντιες εἶκασαν ἐκ τούτου ὅτι αὐτῷ προώριστο ἡ κυριαρχία τοῦ οὐρανοῦ, τῆς γῆς καὶ τῆς θαλάσσης.»

Οἱ πρῶτοι Χριστιανοὶ οἵτις ἐζῶν ἐν μέσῳ ταύτης τῆς τῶν γενεθλίων τῶν ἀνθρώπων ἡμέρας τοσοῦτον τιμῆς κοινωνίας, καὶ συνεμερίζοντο μετ' αὐτῆς κατὰ μέγα μέρος τὴν τοιαύτην ἰδέαν δὲν ἠδύναντο νὰ ἀποστῶσι τῆς ἐορτῆς τῆς ἑαυτῶν γενεθλίου ἡμέρας καὶ τῆς τῶν ὑπ' αὐτῶν τιμωμένων προσώπων, εἰ καὶ οἱ Ἀπόστολοι καὶ οἱ τῆς Ἐκκλησίας πατέρες τὴν ἐπιθανάτιον ἡμέραν μόνον μνήμης ἀξίαν ἐλογίζαντο. Δὲν ἦν τῶν μαρτύρων καὶ ἁγίων μνήμη ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας οὐδέποτε κατὰ τὴν γενεθλίον ἡμέραν ἐορτάζεται ἀλλὰ κατὰ τὴν τοῦ θανάτου.

Τούτου ἕνεκα οἱ πρῶτοι Χριστιανοὶ ἐώρταζον μὲν τὸν θάνατον καὶ τὴν ἀνά-

στασιν τοῦ Χριστοῦ, οὐδεμίαν δὲ ἀκόμη τῆς ἡμέρας τῆς γεννήσεως αὐτοῦ ἐορτήν εἶχον· ἀλλ' ἐπρεπε μὲν τοιαύτη νὰ ἰδρυθῆ, ἐπειδὴ οἱ ἐκ τοῦ ἐθνισμοῦ ἐπιστραφέντες Χριστιανοὶ ἐδόξαζον, ὅτι τὸν ἰδρυτὴν τῆς αὐτῶν πίστεως δὲν ἠδύναντο νὰ τιμῶσι κάλλιον ἢ διὰ τῆς ἐορτασμοῦ ἐκλαμπύσεως τῆς γενεθλίου αὐτῆς ἡμέρας.

Αὕτη ἡ ἡμέρα ὅμως ἦν ἄγνωστος ἐγγίνωσκον μὲν τὴν ἡμέραν ἐν ἧ ὁ Χριστὸς ἀπέθανεν. Ὅπως τοίνυν αὐτὴν ὀρίσωσιν, ἐπελάθοντο τῆς ἰουδαϊκῆς ἀλληγορίας, ἥτις ἅπαντας τοὺς θείαν τινὰ ἐντολήν ἐκπληρώσαντας ἄνδρας, ἰδίως δὲ τὸν Ἀδὰμ καὶ τὸν Μωϋσῆν, ἐν τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐγέννηθησαν, θνήσκοντας παριστᾶ. Ὁ Χριστὸς ἀπέθανεν τὴν ἕκτην ἡμέραν τῆς ἑβδομάδος καὶ τὴν γέννησιν αὐτοῦ ὅθεν κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἀπεδέχθησαν καὶ τοσοῦτον μᾶλλον ὅσω καὶ ὁ Ἀδὰμ κατὰ τὴν Γραφὴν τὴν ἕκτην ἡμέραν ἐπλάσθη, καὶ οὕτω, κατὰ τὴν τότε ἰουδαϊκὴν ἀλληγορίαν, τὴν αὐτὴν ἡμέραν καὶ ἀπέθανεν. Καθότι ὁ μυστικὸς σύνδεσμος μεταξὺ τοῦ Ἀδὰμ, τοῦ κομιστοῦ τῆς κληρονομικῆς ἁμαρτίας, καὶ τοῦ Ἰησοῦ, τοῦ ἐξοντιοῦ αὐτῆς, εἶναι ἐν τῇ χριστιανικῇ θρησκείᾳ τόσον ἀρχαῖος, ὅσον σχεδὸν καὶ αὐτῆ, καὶ τοσοῦτο προθυμώτερον ἀπεδέξαντο πᾶν ὅτι ἡ εὐσεβὴς αὕτη δοξασία ὑπεστήριξεν.

Ἐκ τούτου τοῦ συμβολικοῦ μεταξὺ Ἀδὰμ καὶ Χριστοῦ συνδέσμου πηγάζουσιν ἐν τῇ χριστιανικῇ θρησκείᾳ καὶ αἱ περὶ τοῦ δόγματος τῆς « παρθενικῆς γεννήσεως » τοῦ Χριστοῦ εὐαγγελικαὶ διδασκαλίαι· διότι καὶ ὁ Ἀδὰμ, ἐκ τῆς « παρθενικῆς γῆς » διὰ τοῦ λόγου τοῦ πνεύματος τοῦ Θεοῦ, ἐπλάσθη. Ἀναγινώσκει τις π. χ. παρὰ τῷ Ἰωσήπῳ Φλαβίῳ περὶ τῆς τοῦ Ἀδὰμ πλάσεως ἐκ τῆς παρθενικῆς γῆς, τὴν ὁποίαν οὐδεμία ἀκόμη βροχὴ ὑγράνεν, οὐδὲν αἷμα ἐμόλυνεν, οὐδὲν ἄροτρον ἀνεσκάλευσεν. Ἡ παρθενικὴ τῆς Δαμασκοῦ γῆ, ἡ ὁποία κατὰ τὴν τῶν χριστιανῶν προσκυνητῶν δοξασίαν ἐχρησίμευσεν εἰς τὴν πλάσιν τοῦ πρώτου ἀνθρώπου, ἐχρησίμευσεν ἀκόμη τὸν παρελθόντα αἰῶνα εἰς ἀλχημικὸς σκοποὺς ὡς ἰδιόζοντως πλεονεκτοῦσα δύναμις. Ἦδη ὁ ἅγιος Εἰρηναῖος (ἐν τῷ 2 αἰῶνι Μ. Χ.) ἐρ-

μιλεῖ σαφῶς τὴν μεταξὺ τῶν παραδόσεων περὶ τῆς πλάσεως τοῦ Ἀδὰμ καὶ τῶν εὐαγγελικῶν διδασκαλιῶν περὶ τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ συναφειν. Αὐτὸς λέγει: « Ὡςπερὶ πρωτόπλαστος Ἀδὰμ ἐξ ἠσκειαστοῦ καὶ παρθενικῆς ἐτι γοῶς ἤχει, τοῦτέστι τῷ (εἰω λόγῳ), ἐπέπλαστο, ὡς ἄρα Χριστὸς, Ἀδὰμ ὁ δεύτερος, ἐκ Μαρίας, παρθένου οὔσης, ἐγένετο. »

Αὕτη ἡ ἀλληγορικὸςυμβολικὴ παραδοχὴ ἤγαγεν ἐτι περαιτέρω. Ὁ Ἀδὰμ ἐπλάσθη τὴν ἕκτην ἡμέραν τῆς κοσμογονίας· εἰς ποίαν ὅμως ἡμέραν τοῦ ἔτους ἐπλάσθη ὁ κόσμος; Εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην ἀποκρίνεται τὸ Ταλμουδ, ὅπερ λέγει, ὅτι ὁ Θεὸς ἐπλάσε τὸν κόσμον τὴν πρώτην Ἰανουαρίου. Κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον δηλονότι ἴσχυεν ἤδη καὶ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἀποκλειστικῶς τὸ Ῥωμαϊκὸν ἡμερολόγιον, καὶ ἡ ἐορτὴ αὐτοῦ, ἀρχομένου τὴν πρώτην Ἰανουαρίου· καὶ τὸ Ταλμουδ, περὶ μὲν ἡ ἀποδείξις ἐθνικὴν τὴν ξένην ἀλλ' ἀνεκρίβωτον πλέον ταύτην ἐορτήν, ἀνατρέχει μέχρι τοῦ Ἀδὰμ. Ἐπειδὴ οὖν ὁ Ἀδὰμ τὴν 6 Ἰανουαρίου ἐγεννήθη, παρεδέχθησαν οὕτως ἀλληγορικῆ συνεπιείᾳ ταύτην τὴν ἡμέραν ὡς γενεθλίον τοῦ Ἰησοῦ. καὶ τὴν ἐορτὴν αὐτῆς ὠνόμασαν « Ἐπιφάνειαν » ἧτοι ἐμφάνισιν τοῦ Ἰησοῦ. Αὕτη ἡ ἔκφρασις ἦν ἐν χρύσει παρὰ τοῖς ἀρχαίοις πάντοτε ἐπὶ Θεῶν, ὡς περιγραφὴ τῆς λέξεως « γεννήσις », καὶ οἱ Αἰγύπτιοι ἐώρταζον ἀκριβῶς τὴν 6 Ἰανουαρίου τὴν ἐορτὴν τῆς « ἐπιφάνειας τοῦ Ὀσίριδος. »

Αὕτη ἡ ἐορτὴ τῆς τοῦ « Χριστοῦ ἐπιφάνειας, » ἐορτὴ τῶν Χριστουγέννων τῶν πρώτων χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν, ἐορτάζεται ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων καθολικῶν καὶ ὑπὸ τῶν Διαμαρτυρομένων ὑπὸ τὸ ἀρχικὸν αὐτῆς πάλαι ὄνομα, ὑπὸ τῶν Καθολικῶν δὲ ὡς ἐορτὴ « τῶν Ἁγίων τριῶν Βασιλέων. »

Ἐν τῇ Ἀνατολῇ, ἐν τῷ ἑλληνοβυζαντινῷ κόσμῳ, ἡ 6 Ἰανουαρίου διετήρησε τὸ κύριον αὐτῆς ὡς ἡμέρα τῶν Χριστουγέννων ἐπι μακρότερον· ἐν τῇ Δύσει ὅμως, παρὰ τῆς Λατινοῦς χριστιανοῖς δὲν ἠδύναντο νὰ διατηρηθῆ, καὶ ὑπὸ τῆς 25 Δεκεμβρίου παρηγκωνίσθη. Ἐν Ρώμῃ ἐπρεπε ὁ Χριστιανισμὸς μετὰ τῶν ἑξωτερικῶν αὐτοῦ ἐθιμοταξιῶν, ἐν γένει μετὰ τῶν αὐτοῦ

ἐορτῶν, νὰ συμμορφωθῆ πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦσιν Ἑρσκειῶν, διὰ νὰ ἐκταθῆ ταχύτερα καὶ ἀσφαλέστερα. Ἐν Ρώμῃ ὅμως ἐώρταζον τὴν 24 καὶ ἰδίᾳ τὴν 25 Δεκεμβρίου τὴν ἐορτὴν natalis so'is inivitii, τὴν γενεθλίον ἐορτὴν τοῦ νικῶντος Ἰησοῦ (σχετικῶς τοῦ χειμερινοῦ ἡλιοστασίου, μεθ' οὗ ἡ ἡμέρα, ἡ κυριαρχία διαλαδῆ τοῦ ἡλίου. πῦξαιε πάντοτε) ἧτοι τὴν γενεθλίον ἐορτὴν τοῦ ἐκ νέου πάλιν πρὸς τὴν γῆν στρεφόμενου ἡλίου.

Καὶ οἱ ἀρχαῖοι Ἑβραῖοι ἐώρταζον κατὰ ταύτας τὰς ἡμέρας τὴν τοῦ Ἰησοῦ ἐορτὴν αὐτῶν Μύθων. Ὁ Χριστιανισμὸς οὖν μετέβαλε ταύτην τὴν γενεθλίον τοῦ Ἰησοῦ ἡμέραν εἰς ἐκείνην τοῦ Χριστοῦ, ὅπως καὶ τὸ Σάββατον μετέθηκεν εἰς τὴν ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων σεβομένην ἡμέραν τῆς μνήμης τοῦ Ἰησοῦ, τὴν ἡλιακὴν (Κυριακὴν). Ἦδη ὁ ἅγιος Αὐγουστῖνος ὀλίγον παραμυθεῖται ἐκ τῆς μετὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ συμμιξεως τῆς τοῦ Ἰησοῦ ταύτης λατρείας· διότι ἀναφωνεῖ πρὸς τοὺς τότε παραλελυμένους Χριστιανοὺς: « Ἦλιον (καὶ οὐ Χριστὸν) τῆ τοῦ Ἰησοῦ ἡμέρα ἐβέβηθε. »

Καὶ Κύριλλος ἀπὸ Ἱερουσαλήμ, εἰς τὸν ἀκόλουθον φιλιππικὸν ἐκ τούτου παρακαλεῖται: « Φιμωθήτω πᾶσα αἴρεσις, ἡ παντοίους ποιητὰς καὶ τοῦ κόσμου κυρίους στέργουσα· φιμωθήτω πᾶσα κατὰ Χριστοῦ, υἱοῦ τοῦ Θεοῦ λοιδορὸς γλωττα· φιμωθήτωσαν οἱ τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν εἶναι λέγοντες. Αὐτὸς γὰρ ὁ τοῦ ἡλίου ποιητὴς ἐστίν, ἀλλ' οὐχ ὁ δύνων ἐκεῖνος ἡλῖος. »

Ἐντεῦθεν δύναται τις νὰ συμπεράνη, ὅτι αἱ νεοφώτιστοι Χριστιανοὶ ὡς σύμβολον, ὡς προσωποποίησιν τοῦ Ἰησοῦ τὸν Ἰησοῦν ὑπέλαβον. Καὶ πόσον βαθύς ἦ τοῦ Ἰησοῦ λατρεία καὶ ἰδίᾳ ἡ μετὰ τῆς ἐορτῆς τῶν Χριστουγέννων σχέσις αὐτῆς ἐν τῇ τοῦ λαοῦ πίστει ἐρριζούτο, ἀποδείξεται, ὅτι ὁ Πάπας Λέων ὁ μέγας (ἀπέθανε 461) ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν Χριστουγέννων ἱεροκηρύγματι αὐτοῦ ἠναγκάσθη νὰ εἴπῃ. « Θανάσιμον τὸ πιστεύειν, ὡς ἡ τῆς χριστιανικῆς ἐορτῆς ἡμέρα οὐχ οὕτω γε εἰς τὴν τοῦ Χριστοῦ, ὅσω περ εἰς τὴν τοῦ νέου Ἰησοῦ γέννησιν τὴν ἀρχὴν ἀναφέρει. »

Ἄλλ' ὁ ἅγιος Ἀμβρόσιος κρίνει περὶ τούτου ἐξάπαντος πρῶτερον, λέγων:

«Ὁρθῶς δέ που οἱ ἄνθρωποι τὴν ἁγίαν ταύτην τῆς τοῦ Κυρίου γεννήσεως ἡμέραν «νέον ἥλιον» ὀνομάζουσι, καὶ οὕτω τῷ ἑαυτῶν ἔθει ἐπαληθεύουσιν, ὡς ἄρα ἡ Ἰουδαίῳ τε καὶ ἔθνηκοι ἐπὶ τῷ γε ὁμῶν φωνοί.»

Αὕτη ἡ τῆς γενεθλίου ἑορτῆς τοῦ Σωτῆρος μετάθεσις κατὰ τὴν 24 καὶ 25 Δεκεμβρίου ἐπέδωκεν ἐτι μᾶλλον, καθ' ὅσον διὰ ταύτης ἠδύνατο νὰ υἰοθετηθῇ ἀκόμη ἄλλη σπουδαία διὰ τὴν χριστιανικὴν λατρείαν Ῥωμαϊκὴ ἑορτή. Τὴν 25 Μαρτίου ἐώρταζε δηλονότι ὁ Ῥωμαϊκὸς λαὸς λαμπρὰν τινα καὶ φαιδρὰν ἑορτὴν πρὸς τιμὴν «τῆς Μητρὸς τῶν Θεῶν», ἥτις κατὰ τὸν Φώτιον «τὴν ἡμετέραν ἐξ Ἰσραὴλ ἀπολύτρωσιν» δηλοῖ. Ἀλλ' ἐκ τῆς 25 Δεκεμβρίου ὀπισθοδρομικῶς μέχρι τῆς 25 Μαρτίου εἶναι ἀκριβῶς ἐννέα μῆνες ποῖα ὄθεν ἄλλη ἡμέρα παρὰ ἡ τελευταία αὕτη ἠδύνατο φυσικώτερον ν' ἀναδειχθῇ ἡμέρα τῆς Εὐαγγελίσεως αὐτοῦ. Εἰς τὴν θέσιν «τῆς Μητρὸς τῶν Θεῶν» ἀντισταθμίζοντες «τὴν Μητέρα τοῦ Θεοῦ», καὶ ἡ ἐθνικὴ ἑορτὴ ἐλάμβανεν τὸ χριστιανικὸν ὄνομα «Εὐαγγελισμὸς τῆς Μαρίας.»

Ὁ ἅγιος Χρυσόστομος, ὅστις (περὶ τὰ τέλη τοῦ 4 αἰῶνος) τὴν ἑορτὴν τῆς 25 Δεκεμβρίου ἀντὶ τῆς 6 Ἰανουαρίου κυρίως προήγαγεν, ἀποδεικνύει τὸ ὀρθὸν τῆς τοιαύτης παραδοχῆς ἀκόμη διὰ τούτου, ὅτι, ἢτε ἡ Ἐλισάβετ συνέλαβεν, ὁ σύζυγος αὐτῆς ὁ μέγας ἱερεὺς Ζαχαρίας (κατὰ Λουκᾶν 1, 9—10) μόνος ἐν τῷ ναῷ ἐθύμια, ἐνῶ ὁ λαὸς ἐξώθεν ἴστατο. Τοῦτο ὅμως ἐγένετο τῇ ἡμέρᾳ τοῦ ἐξέλασμοῦ. Τὸν ἕκτον μῆνα μετὰ τοῦτο ἐστάλη (Λουκ. 1, 26) ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ πρὸς τὴν Μαρίαν. Ἡ ἡμέρα τοῦ ἐξέλασμοῦ συμπίπτει κατὰ Σεπτέμβριον ἐξ μῆνας ἐπὶ τούτῳ εἶνε Μάρτιος, Εὐαγγελισμὸς τῆς Μαρίας.

Ἡ 25 Δεκεμβρίου ἀπετέλεσεν οὕτω τὸν σύνδεσμον μετ' ἀρχαίας ἐθνικῆς τῆ φύσει ἑορτῆς, καὶ ἡ ἑορτὴ τῆς 24 Δεκεμβρίου τὸν πρώτιστον σύνδεσμον, καὶ ἐν παρόδῳ ἐρήθη, τὸν σύνδεσμον μετὰ Ἰουδαϊκῆς ἐθνικῆς ἑορτῆς, ἥτις κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας τῆς χριστιανικῆς χρονολογίας δημοτελῶς ἐωρτάζετο, ἢ ἐπὶ τῇ μνήμῃ τούτῃ ἑορτῆ τῆς θεμελιώσεως τοῦ δευτέρου Ναοῦ, τελουμένη τῇ 24

τοῦ ἐνάτου μηνὸς τῆς Ἰουδαϊκῆς χρονολογίας, ὅπερ μετὰ τῆς 24 Δεκεμβρίου σχεδὸν συμπίπτει. Ὁ χριστιανισμὸς τοίνυν ἔθηκεν εἰς τὴν θέσιν τοῦ ὑλικοῦ τὸν πνευματικὸν καὶ συμβολικὸν «Ναὸν τοῦ Κυρίου»—τὸν Χριστόν.

Οὕτως ἤρξατο ἡ τῶν Χριστουγέννων ἑορτὴ, ἀπὸ τῆς υἰοθεσίας ἐθνικῆς τῆ φύσει καὶ τῶν ἀπηγήσεων Ἰουδαϊκῆς τὴν καταγωγὴν ἑορτῆς. Ἡ παραδοχὴ τῆς πρώτης ἠνέωξε τῇ νῆα θρησκείᾳ τὴν ὁδὸν εἰς ὅλα τὰ ἔθνη, διότι ὅλα ἐώρταζον ὑπὸ διαφόρους ἐθιμοταξίας τὴν ἑορτὴν τοῦ αὐξήσαντος, ἀνανεουμένου ἡλίου φθίνοντος Δεκεμβρίου.

Σ. Ε. Β. Τὴν ἀνωτέρω διατριβὴν ὡς λίαν περιεργον ἐνομίσασμεν κατάλληλον νὰ καταχωρήσωμεν λαβόντες αὐτὴν ἐκ τοῦ «Μέλλοντος.»

ἩΘΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ.

ΠΕΡΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΠΑΡΑ ΣΙΝΑΙΣ ΚΑΙ ΙΝΔΟΙΣ.

Ὁ Σινικὸς λαὸς εἶναι ὁ συντηρητικώτερος πάντων, διότι οὐδεὶς ἕτερος συνενόει πλειότεραν στασιμότητα μετὰ ἀρκούσης δόσεως πολιτισμοῦ. Ὁ δὲ διακριτικὸς οὗτος τῆς στασιμότητος χαρακτὴρ εἶναι συνέπεια τῆς ἐπικρατούσης ἀνὰ πᾶσαν τὴν εὐρείαν ταύτην μοναρχίαν θρησκευτικῆς ἀρχῆς.

Ὁ Κινέζος δὲν ἔχει τὴν ἐλαχίστην ἰδέαν περὶ Θεοῦ· δὲν ἔχει μάλιστα τὴν λέξιν Θεὸς ἐν τῇ γλώσσῃ του, γνωρίζει δὲ μόνον ὅτι ὑπάρχει παγκοσμία τις δύναμις ὁ οὐρανός, ἥτις κρατεῖ συμπάσης τῆς φύσεως, καὶ ὅτι ὁ Αὐτοκράτωρ, υἱὸς τῆς δυνάμεως ταύτης ἢ τοῦ Οὐρανοῦ, εὕρισκεται μόνος εἰς σχέσεις πρὸς τὴν τελευταίαν ταύτην, συγχωνεύων διὰ τοῦτο τὴν πνευματικὴν ἐξουσίαν μετὰ τῆς κοσμικῆς, ὅτι αἱ διαταγαὶ του εἶναι θεῖαι προσταγαί, τὰς ὁποίας οὐδεὶς θνητὸς οὔτε νὰ ἐξετάσῃ δύναται, οὔτε νὰ μὴ ἐκτελέσῃ. Ὑπ' αὐτὸν δὲ ὑπάρχουσιν οἱ μανδαρίνοι καὶ διάφοροι ἄλλοι βαθμοὶ ὑπαλλήλων ὡς ἀντιπρόσωποι του, εἰς τοὺς ὁποίους ὀφείλεται, κατὰ συνέπειαν, σέβας, τιμὴ καὶ λατρεία ἀνάλογος· ὁ οἰκοδεσπότης εἶναι τὸ τε-

λευταῖον ὄριον τῆς ἰσρᾶς ταύτης ἱεραρχίας, καὶ ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ αὐτοκράτορος παρὰ τῇ οἰκογενεῖᾳ του. Τοιοῦτοτρόπως ἡ Κίνα εἶναι μεγάλη τις οἰκογένεια εἰς τὴν ὁποίαν, ὁ αὐτοκράτωρ, οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι, οἱ γονεῖς καὶ οἱ πρόγονοι εἶναι πρόσωπα ἱερά καὶ τὰ μᾶλλον τιμώμενα ἀντικείμενα τῆς θρησκείας· ἡ ἐκπαίδευσις ἐμρφώθη φυσικῶς ὑπὸ τοιοῦτον θρησκευτικὸν τύπον, ὡς δύναται τις νὰ ἴδῃ εἰς τοὺς ἀκολούθους κανόνας.

»Ἐὰν αἱ ὑποθέσεις τῆς οἰκίας βαίνουσι καλῶς, αἱ τοῦ Κράτους ἐσονται ὡσαύτως, διότι αὐταὶ ἐρείδονται ἐπὶ ἐκείνων· ὅστις σέβεται τοὺς γονεῖς του, σέβεται ἐπίσης καὶ τὸν βασιλέα, δυνάμενον τότε νὰ ἀναγνωρίσῃ τὰ τέκνα του μεταξὺ τῶν ὑπηκόων αὐτοῦ.

»Οὐδεμία κοινωνικὴ θέσις, οὐδεμία ἀξία δύναται νὰ ἀπολύσῃ τὸ τέκνον τῆς υἱικῆς στοργῆς. Ἡ Υἱικὴ ὑπακοὴ ὑψοῦται μέχρι τοῦ οὐρανοῦ, οὕτινος μιμνῆται τὴν κανονικὴν κίνησιν· περιβάλλει τὴν γῆν πᾶσαν καὶ εἶναι ἡ εἰκὼν γονιμότητος αὐτῆς.

»Ἡ μὲν ἐξουσία τοῦ πατρὸς εἶναι ἀπεριόριστος· ἡ δὲ ὑπακοὴ τῶν τέκνων ἀπεριορίστος. Ὁ Μανδαρίνος ὑποχρεοῦται νὰ τιμωρῇ τὸ τέκνον τοῦ ὁποίου ὁ πατὴρ παραπονεθῇ, χωρὶς νὰ ἐξετάσῃ τοὺς λόγους τοῦ πατρὸς, διότι τὸ τέκνον κατὰ τοῦ ὁποίου ὁ πατὴρ δυσαρεστηθῇ εἶναι ἄξιον τιμωρίας.

«Οἱ γονεῖς τρέφουσι καὶ ἐκπαιδεύουσι τὰ ἑαυτῶν τέκνα μέχρι τῆς ἐνηλικιωσέως των. Ἡ ἀρετὴ τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρὸς εἶναι ἀτελεύτητος ὡς ὁ ὕψιστος οὐρανός.»

Ὁ φονεύων τὸ τέκνον τοῦ πατῆρ (αἱ παιδοκτοίαι εἶναι κοινὰ παρὰ Σίνας) δὲν τιμωρεῖται, ἀλλὰ τὸ ὑβρίσαν τοὺς γονεῖς τέκνον θανατοῦται. Σύμπασα ἡ Ἐπαρχία τιθεταὶ κίνησιν, διότι τὸ βδελυρώτερον τῶν ἐγκλημάτων ἐπράχθη. Ὁ αὐτοκράτωρ κἀκεῖται ἐπὶ τοῦ θρόνου του ἵνα κρίνῃ πάντες οἱ μανδαρίνοι τῶν πέριξ τόπων ἀντικαθίστανται, διότι ἡ διοίκησις τοῦ τόπου, ἐνθα ἐτελέσθη τοιοῦτον ἐγκλημα ἀναμφιβόλως εἶναι κακὴ. Ὁ ἔνοχος σχίζεται, ἡ οἰκία αὐτοῦ καὶ αἱ τῶν γειτόνων καίονται καὶ κατασκάπτονται.

Τὰ καθήκοντα ταῦτα τῶν τέκνων πρὸς

τοὺς γονεῖς εἶναι ἡ βᾶσις τῶν ὑφισταμένων μεταξὺ ἀρχόντων καὶ ὑπηκόων, κυρίων καὶ ὑπηρετῶν, διδασκάλων καὶ μαθητῶν θεσμῶν. Καταχωρίζουεν ἐνταῦθα καὶ τινὰς κανόνας διαγράφοντας τὰς μεταξὺ διδασκάλων καὶ μαθητῶν σχέσεις.

»Ὁρεῖται τις νὰ σέβηται, ἐπὶ ὅρου ζωῆς ὡς πατέρα τὸν διδάσκαλον αὐτοῦ. Ἀπαγορεύεται εἰς μαθητὴν συνοδεύοντα τὸν διδάσκαλον καθ' ὁδὸν νὰ τὸν παραιτήσῃ, διὰ νὰ ὁμιλήσῃ πρὸς ἄλλο πρόσωπον· ἀπαγορεύεται ἐπίσης νὰ βαδίζῃ ὀπίσθεν τοῦ διδασκαλοῦ, ἀλλὰ ὀλίγον τι πρὸς τὰ δεξιὰ. Ὅταν ὁ διδάσκαλος ἀκουσθῆσθαι ἐπὶ τοῦ ὄρου του διὰ νὰ τῷ ὁμιλήσῃ, εἰς τὸ οὗς, πρέπει νὰ θέσῃ τὴν χειρὰ του ἐπὶ τοῦ ἑαυτοῦ στόματος, ἵνα μὴ τὸν ἐνοχλήσῃ διὰ τῆς ἀναπνοῆς του· δὲν πρέπει δὲ ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ νὰ τὸν διακόψῃ ὁμιλοῦντα.

Ἐν τοιαύτῃ τῶν πραγμάτων καταστάσει καὶ ὑπὸ τὸ κράτος τοιούτων ἀρχῶν, εὐκόλως ἐννοεῖ τις ὅτι ὁ λόγος δι' ἢν ἡ Κίνα διατελεῖ ὡς πρὸς τὴν ἀνάπτυξιν εἰς στασιμότητα εἶναι ὅτι οἱ νόμοι, ἡ ἐκπαίδευσις καὶ ἡ φιλολογία εἶναι ἱερά, καὶ ὡς τοιαῦτα αἰωνίως σεβαστὰ καὶ ἀδιάσειστα. Ἡ παιδεία ἐν Κίνα δὲν συνίσταται εἰς τὴν ἐλευθέραν, δι' ἐρεύνης ἀναζήτησιν τῆς ἀληθείας ἐν ταῖς ἐπιστήμασι, ἀλλὰ εἰς ἀπλὴν καὶ μηχανικὴν ἐκμάθησιν ἐθιμοταξιῶν, νόμων, ἀξιώματων καὶ γεγονότων ἐκ τῆς φιλολογίας των. Πᾶσαι δὲ αἱ κοινωνικαὶ τάξεις εἰσὶν ἠναγκασμένοι νὰ ὑποστῶσι τὴν τοιαύτην ἐκπαίδευσιν, διότι πᾶς Κινέζος ὀφείλει νὰ γίνῃ ἱκανὸς νὰ ἐννοῇ τὰς διαταγὰς τοῦ Αὐτοκράτορος του· διὰ τοῦτο δὲ ἡ Κίνα εἶναι ὁ κατ' ἐξοχὴν τόπος τῶν σχολείων καὶ τῶν ἐξετάσεων.

Τὰ μαθήματα, ἐν Κίνα, διαιροῦνται εἰς τέσσαρας κυρίως βαθμούς. Ἐν τῷ πρώτῳ (τῇ Δημοτικῇ ἐκπαίδευσί) μαθητῶν ν' ἀναγινώσκωσι καὶ νὰ γράφωσι, ἀποστηθίζουσι δὲ ἀποφθέγματα, ὑποθήκας, ἀξιώματα, γνωμικά κτλ. Ἐν τῷ δευτέρῳ ἐξηγοῦσι τὰ χωρία, ἀξιώματα κλπ, ἅτινα ἔμαθον ἐν τῷ πρώτῳ. Ἐν τῷ τρίτῳ σπουδάζουσι τὴν στιγουργίαν καὶ τὴν καλλιτέλειαν. Ἐν τῷ τετάρτῳ καταγίνονται περὶ τὴν ἐκθεσιν ἰδεῶν καὶ τὰς πραγματικὰς

ἐπὶ ποιητικῶν ὑποθέσεων, ἐξακολουθεῖ δὲ ἡ διδασκαλία τῆς ἀναγνώσεως καὶ τῆς γραφῆς καθ' ὅλους τοὺς βαθμοὺς τούτους, διότι ἡ ἀνάγνωσις ἡ γραφή καὶ αἱ ιδέαι εἶναι στενῶς συνδεδεμέναι μεταξύ των.

Οἱ Κινέζοι δὲν ἔχουσι γράμματα δι' ὧν νὰ γράφωσι τὰς λέξεις, ἀλλ' ἐκάστη ἔννοια παριστάνεται δι' ἰδιαιτέρου σημείου καὶ ἐκφράζεται δι' ὀρισμένου τινὸς τρόπου. Ἀπαιτεῖται ἐπομένως δι' ἕλαστον ἀντικείμενον ἢ δι' ἐλάστην ἔννοιαν γραπτὸν τι σημεῖον καὶ λέξις τις πρὸς ἐκφρασιν· διὰ τὸν λόγον δὲ τοῦτον ἡ πρακτικὴ διδασκαλία εἶναι ἠνωμένη μετὰ τῆς ἀναγνώσεως καὶ τῆς γραφῆς. Εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα ὀφείλουσι νὰ μαθάνωσι τέσσαρας χαρακτῆρας καθ' ἡμέραν. Ὁ δὲ Κινέζος ὅστις γνωρίζει ὀγδοήκοντα χιλιάδας λέξεις καὶ ταυτάριθμα σημεῖα διὰ νὰ τὰς παριστᾷ, ὅστις ἐπομένως κατέχει ὀγδοήκοντα χιλιάδας γνώσεων ἢ ἐννοιῶν, θεωρεῖται ὡς σοφώτατος.

Εἰς τὰς πόλεις καὶ τὰ μεγαλῆτερα τῶν χωρίων αἱ ἀρχαὶ αὐταὶ ἐπιτηροῦσι τὰ δημοσία σχολεῖα. Ἡ ἐκπαίδευσις ἀρχεται ἀπὸ τοῦ πέμπτου ἔτους καὶ λήγει τὸ δωδέκατον ἢ δέκατον τέταρτον ἔτος ἀνευ διακοπῆς, δηλαδὴ ἀνευ παύσεων. Οἱ μαθηταὶ ὀφείλουσι νὰ μεταβαίνωσιν εἰς τὸ σχολεῖον ἅμα τῇ πρωΐᾳ, καὶ ἐξερχόμενοι νὰ προσκυνῶσι τὸν Κομφύκιον τὸν σοφώτατον τῶν Κινέζων καὶ τὸν διδάσκαλον αὐτῶν· τὸ δὲ ἑσπέρας ἀναχωροῦσι διὰ τοῦ αὐτοῦ τρόπου. Ὅταν αἱ τάξεις εἶναι πολυάριθμοι, ὁ διδάσκαλος ἀπολύει κατὰ πρῶτον τοὺς μικροτέρους μαθητὰς καὶ καὶ ἔπειτα τοὺς μέλλοντας νὰ διανύσωσι μακρὰν ὁδὸν μέχρι τῆς οἰκίας των. Τὸ παιδίον δὲν τολμᾷ καθ' ὁδὸν μῆτε νὰ παίξῃ, μῆτε νὰ διασκεδάσῃ, ἀλλ' εἰσερχόμενον εἰς τὴν οἶκον ὀφείλει νὰ προσκυνήσῃ τοὺς ἐφεστίους θεοὺς, τοὺς προγόνους καὶ τοὺς συγγενεῖς. Ἀναγνώσκει μετὰ ταῦτα τὰ μαθήματά του μεγλοφώνως, κρατοῦν τὸ βιβλίον τρεῖς δακτύλους μόνον μακρὰν τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τὸ σῶμα εὐθυτενές.

Ἐν τῷ σχολεῖῳ ἡ ἐκπαίδευσις ἀρχεται διὰ τῆς διδασκαλίας ἐθιμοταξιῶν τινῶν καὶ τρόπων συμπεριφορᾶς, μετὰ τὰ ὅποια διδάσκονται τὰ στοιχεῖα τῆς ἀνα-

γνώσεως καὶ γραφῆς συνδεδεμένης μετὰ τοῦ ἱεροποιεῖν τῶν ἀντικειμένων, ὧν διδάσκονται τὰ παραστατικὰ σημεῖα, καὶ τέλος ἐξασκούνται εἰς ἀπομνημονεύσεις, δι' ὧν μαθάνουσι τὰ παιδία ἀρχαῖα ἀποφθέγματα καὶ κανόνας ἀγωγῆς. Ἴδου δὲ δείγματα τινὰ τῆς Κινεζικῆς ταύτης σοφίας.

»Μόλις ὁ πῶλος ἀρχίζει νὰ τριποδιζῇ, καὶ ἰδοὺ ἡ ὁδὸς στενοτάτη δι' αὐτόν.

»Τὸ μὲν κελὸν μαθάνεται ταχέως, τὸ δὲ κελὸν δυσκόλως.

»Ὁ λόγος εἶναι διὰ τοὺς φρονίμους καὶ ὁ νόμος διὰ τοὺς ἀφρονες.

»Ὁ δυνάμενος νὰ ὑποφέρῃ τὰ μεγαλῆτερα δεινὰ εἶναι ὁ δεξιώτερος εἰς τὴν διοικήσιν τῶν ἄλλων.

»Μία συνομιλία μετὰ σοφοῦ ἀξίζει πλέον ἢ δέκα ἔτη σπουδῆς.

»Ὅστις δὲν σπείρει, δὲν ἔχει σῖτον διὰ νὰ θερίσῃ, καὶ ὅστις δὲν θερίζει, τὸν σπαρέντα σῖτον, δὲν ἔχει ἄρτον διὰ νὰ φάγῃ.

»Προσπάθει νὰ καταστήσῃς τὸ ἐξωτερικόν σου λαμπρόν καὶ τὸ ἐσωτερικόν σου ἀγνόν.

»Ἐάν δὲν χαλινώσῃς σὺ ὁ ἴδιος τὴν γλῶσσάν σου, οὐδεὶς θὰ σοὶ τὴν χαλινώσῃ.»

Ἡ ἀριθμητικὴ διδάσκεται εἰς τὰ προκαταρκτικὰ σχολεῖα, ἀλλὰ τὸ ἄλγειν εἶναι ἀπαγορευμένον. Ὁ νέος Κινέζος δὲ, τολμᾷ νὰ ψάλλῃ, μῆτε νὰ ἀναγινώσκῃ διασκεδαστικὰ βιβλία, μῆτε νὰ παίξῃ· τῷ ἀπαγορεύεται μάλιστα νὰ τρέχῃ ἢ νὰ πηδᾷ ἐπὶ τῆς δημοσίας ὁδοῦ, ἀνθ' ὧν ὀφείλει νὰ ἀναπαύῃ τὴν διάνοιαν δι' ἐργοχειρῶν ἢ σωματικῶν ἀσκήσεων. Ἐν τῷ σχολεῖῳ τὸ ὄκηρον παιδίον κατακλίνεται ἐπὶ βήθρου καὶ μαστιγοῦται. Κατὰ μῆνα ἢ κατὰ δεκαπενθήμερον οἱ γονεῖς ἐξετάζουσι τὰ παιδιά. Αἱ ὑπὸ τοῦ Κράτους ὁμῶς γενόμεναι ἐξετάσεις γίνονται τῶν θυρῶν κεκλεισμένων καὶ ἐσφραγισμένων· ἀναλόγως δὲ τοῦ ἀποτελέσματος τῶν ἐξετάσεων λαμβάνει ὁ ὑποψήφιος τὸν βαθμὸν του, τὴν κατὰ ληλον στολὴν καὶ τὰ σημεῖα τοῦ ἀξιώματός του.

Ἡ ἐκπαίδευσις τῶν θηλέων εἶναι ἡμελημένη ἐν Κίᾳ. Ἐκ τοῦ ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν *Σίο-χάο* ἦτοι *Σχολὴ τῶν παιδῶν* συγ-

γράμματος ἀποσπῶμεν τὸν ἐξῆς κανόνα ἀφοσιῶντα τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν θηλέων. «Α' δὲ κόραι, ἀπὸ τοῦ δεκάτου ἔτους τῆς ἡλικίας αὐτῶν δὲν πρέπει νὰ ἐξέρχωνται τοῦ οἴκου. Πέπει νὰ τὰς διδάσκωσι νὰ ἦναι προσηνεῖς, νὰ ὁμιλῶσιν ἐπιχαρίτως, νὰ κατεργάζωνται τὴν μέταξιν καὶ νὰ βράπτωσι. Περὶ δὲ τὰ εἴκοσιν ἔτη νὰ τὰς ὑπανδρεύωσιν.»

Ἐάν ἐκ τῆς Κίνας μεταβῶμεν εἰς Ἰνδίαν, εὐρίσκομεν ἕτερον θρησκεῦμα, καὶ κατὰ συνέπειαν ἄλλου εἶδους ἐκπαίδευσιν. Οἱ Ἰνδοὶ ἔχουσι, ὡς βιβλία ἱερὰ τοὺς Βέδας, οἵτινες ἐξασκοῦσι μεγάλην ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς ζωῆς τοῦ λαοῦ τούτου. Μία ἐκ τῶν φυλῶν αὐτοῦ προωρισμένη ὑπὸ τῶν Βέδων, ὀρίζει τὴν κλήσιν τῶν διαφόρων ἀτόμων, συνεπῶς δὲ καὶ τὸ σπουδαιότερον μέρος τῆς ἐκπαίδευσέως των. Οἱ Βέδαι διδάσκουσιν ἐπίσης τὴν ἀθανασία τῆς ψυχῆς καὶ τὴν ὑπαρξίν κολάσεως καὶ ἀμοιβῶν μετὰ θάνατον· ἐκ τοῦτου δὲ κατάδηλον ὅτι ἡ πίστις αὕτη ἐξασκεῖ μεγάλην ἐπιρροὴν ἐπὶ τοῦ ἠθικοῦ βίου τοῦ Ἰνδοῦ, ὡς δύναται τις νὰ ἴδῃ εἰς τὰ ἀκόλουθα δόγματα.

»Ὁ ψέγων τὸν ἐαυτοῦ διδάσκαλον, καὶ ὅταν ἀκόμη οὗτος ἠπατήθῃ, θὰ εἰσέλθῃ μετὰ θάνατον εἰς τὸ σῶμα ὄνου· ἐάν ψέγῃ αὐτόν ἐσφαλμένως θὰ γίνῃ κύων· ἐάν μεταχειρίζηται τι ἀνήκον εἰς αὐτόν χωρὶς νὰ τὸ ζητήσῃ, θὰ εἰσέλθῃ εἰς σῶμα σκώληκος· τελευταῖον, ἐάν φθονῇ τὴν ἀξίαν του, θὰ μεταμορφωθῇ εἰς μέγα τι ἔντομον.

»Ὁ ἐκ νέου νυμφευόμενος χῆρος θὰ εἰσέλθῃ μετὰ θάνατον εἰς σῶμα ἵππου.

»Ὁ τιμήσων τὸν πατέρα του καὶ τὴν μητέρα του καὶ τὸν παιδαγωγόν του θὰ βασιλεύσῃ ἐπὶ τῶν τριῶν κόσμων· τὸ σῶμα αὐτοῦ θὰ δοξασθῇ ὡς θεοῦ καὶ θὰ ἀπολαύσῃ ἀφάτου εὐδαιμονίας.

»Ὁ τιμῶν τὴν μητέρα του κερδίζει τὸν ἐπίγειον κόσμον, ὁ τιμῶν τὸν πατέρα του τὸν μεσαῖον ἢ αἰθέριον, καὶ ὁ τιμῶν τὸν διδάσκαλόν του κερδίζει τὸν οὐράνιον κόσμον τοῦ Βράμα.

»Ἐπάρχουσι σκληραγωγίαι, αἵτινες μεταβιβάζουσι κατ' εὐθείαν τοὺς πιστοὺς εἰς τοὺς κόλπους τοῦ θεοῦ. Ἐκ τούτων αἱ μὲν συνίστανται εἰς τὸ νὰ τοποθετηθῇ τις

μεταξὺ δύο πυρῶν ἐνῷ ὁ ἥλιος διευθύνει τὰς ἀκτῖνάς του ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, αἱ δὲ λοιπαὶ συνίστανται εἰς τὸ νὰ κατακλιθῇ τις ἐν καιρῷ χειμῶνος ἐντὸς ψυχροῦ ὕδατος, νὰ ζῆσῃ ἰστάμενος ἐπὶ τῶν μεγάλων δακτύλων τοῦ ποδὸς κτλ.

Ἴδου δὲ λεπτομέρειαι τινες περὶ τῶν Ἰνδικῶν σχολείων διευθυνομένων ὑπὸ τῶν Βραχμάνων.

Εἰς τὰ μέρη ὅπου εὐρίσκονται οἰκογενεῖαι ἀνήκουσαι εἰς τὰς τρεῖς ἀνωτέρας φυλάς ὑπάρχουσι στοιχειώδη σχολεῖα εἰς τὰ ὅποια τὰ παιδία μαθάνουσι τὸ ἀναγινώσκειν, τὸ γράφειν καὶ τὸ ἀριθμεῖν. Ὁ διδάσκαλος τιμῶρεῖ διὰ τῆς βλάβου καὶ τῆς βλάβου. Ἡ ἀνάγνωσις καὶ ἡ γραφὴ διδάσκονται συγχρόνως· τὰ δὲ γράμματα χαράσσονται ἐπὶ τῆς ἄμμου διὰ βιβλίου· τὰ σχολεῖα εὐρίσκονται ὑπὸ τὰ δένδρα, καὶ ἐν κακοκαιρίᾳ ἐν ὑποστέγῳ· μετὰ ταῦτα δὲ ἐπὶ φύλλων φοίνικος δι' αἰχμηροῦ σιδήρου καὶ τελευταῖον γράφονται ἐπὶ φύλλων πλατάνου διὰ μελάνης. Ὅταν οἱ μαθηταὶ ὦσι πολυάριθμοι, ὁ διδάσκαλος διδάσκει τοὺς μεγαλητέρους αὐτῶν τὸν τρόπον τοῦ διδάσκειν τοὺς μικροτέρους, μορφώνει δηλαδὴ πρωτοσχόλους. Εἶναι δὲ γνωστὸν ὅτι ἐξ Ἰνδικῆς μετεφέρθη εἰς Ἀσθὸν τὸ πρῶτον τὸ Λαγκαστριανὸν σύστημα ἢ ἡ ἀλληλοδιδασκτικὴ λεγομένη μέθοδος. Ἡ θρησκευτικὴ διδασκαλία συνίσταται εἰς βουδικὴν τινὰ κατήχησιν δικηρουμένην εἰς δύο μέρη, ὧν τὸ μὲν πρῶτον περιλαμβάνει τὰς ἐπομένας δέκα ἐντολάς.

α. Μὴ φονεύσῃς οὐδὲν ὄν ἐκ τῶν ζώντων. (οἱ Ἰνδοὶ δὲν τρώγουσι κρέας.)

β. Μὴ κλέψῃς.

γ. Μὴ κακτοῦς ἔνοχος ἀκολασίας.

δ. Μὴ πράξῃς ἀδικίαν διὰ τοῦ στόματος.

ε. Μὴ πῖνῃς ἰσχυρὰ πνευματώδη ποτὰ (ὁ οἶνος μόνος συγχωρεῖται νὰ πίνηται μετὰ μετριότητος, μεγάλα δὲ τιμωρία περιμένουσι τὸν μέθυσον μετὰ θάνατον.)

ς. Μὴ ἀρωματίσῃς τὰς φουμένας ἐπὶ τῆς κεφαλῆς σου τρίχας καὶ μὴ χρωματίσῃς τὸ σῶμά σου.

ζ. Μὴ ἀκούσῃς παντελῶς ἄσματος, μηδὲ πρκασταθῆς εἰς θεάματα καὶ μὴ λάβῃς οὐδὲν εἰς αὐτὰ μέρος (τὸ παίγιον

τοῦ Ζατρικίου συμπεριλαμβάνεται εἰς τὴν ἀπαγόρευσιν ταύτην).

η. Μὴ καθίσῃς μὴδὲ κατακλιθῆς ἐπὶ ἀνακλίντρον ὑψηλοῦ καὶ πλατέος (τὸ τοῦ Βούδα εἶχεν ὀκτὼ μόνον δακτύλων ὕψος.)

θ. Μὴ φάγῃς μετὰ τὴν ὥραν (μεσημβριαν).

ι. Μὴ κτήσῃ μήτε χρυσὸν, μήτε ἀργυρον, μήτε τι τῶν πολυτίμων.

Τὸ δευτέρον μέρος τῆς κατηχήσεως ταύτης περιλαμβάνει κανόνας συμπεριφορᾶς, φιλοφροσύνης κτλ. Ἐκ τούτων ἀναγράφουεν ἐνταῦθα τὰς κυριωτέρας.

α. Ὁ νεανίας ὀφείλει νὰ σέβηται τὸν ἑαυτοῦ διδάσκαλον ὡς τὸν Βούδαν αὐτόν· νὰ μὴ ἀντιλέγῃ αὐτῷ καὶ ὅταν ἀκόμη δὲν λέγῃ ἀλήθειαν· νὰ μὴ ὀμιλῇ περὶ τῶν ἐλαττωμάτων του· νὰ μὴ εἰσέρχεται παρ' αὐτῷ ἀπερισκέπτως ὅταν ἡ θύρα εἶναι κεκλεισμένη· ὀφείλει τότε νὰ κτυπήσῃ τρὶς αὐτὴν καὶ ἂν δὲν τῷ ἀνοιξῶσι, νὰ ἀναχωρήσῃ. Ὅταν διδάσκαλός τις ἀναβαίνει πρὸς τι, ὁ μαθητὴς πρέπει νὰ φέρῃ μεθ' ἑαυτοῦ κάθισμα, ἵνα ἀναπαυθῇ ὁ διδάσκαλος ἐν ἀνάγκῃ.

β. Ὅταν ὁ διδάσκαλος τρώγῃ, ἀναγινώσκῃ τὰ ἱερὰ βιβλία, καθαρὴν τοὺς ὀδόντας, λούεται, ἢ συλλογίζεται, ὁ μαθητὴς δὲν πρέπει νὰ τὸν πλησιάζῃ· ὅταν δὲ ἐνδύηται πρέπει νὰ τῷ προσφέρῃ τὰ σανδάλια.

γ. Ἀπαγορεύεται εἰς μαθητὴν ἢ εἰσοδος εἰς οἰκίαν ἄνευ τῆς συνοδίας τοῦ διδασκάλου του· νὰ παρατηρῇ δεξιόθεν, ἀριστερόθεν, ἀλλὰ νὰ τὸν ἀκολουθῇ σιωπηλῶς κάτω νεύων.

δ. Πᾶν διδακτικὸν βιβλίον πρέπει νὰ ἀναγινώσκηται καὶ νὰ ἐνοηθῇ καλῶς μέχρι τέλους πρὶν ἢ λάβῃ ὁ μαθητὴς ἕτερον.

ε. Ἀπαγορεύεται τὸ βήχειν ἐνώπιον βιβλίων ἱερῶν καὶ ἡ λήψις παντὸς ἀναψυκτικοῦ κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν αὐτῶν.

ς. Μὴ κροτῆς διὰ τῆς ρίνος· μὴ πτύξῃς ἐπὶ καθαροῦ μέρους· χασμώμενος δὲ πρέπει νὰ κρατῆς τὴν χειρὶδα τοῦ φορέματός σου πρὸ τοῦ στόματος· μὴ θαρβεῖς τρώγων καὶ μὴ ξύξῃς τὴν κεφαλὴν.

Ἰπάρχουσιν ἐν Ἰνδία, ἐκτὸς τῶν σχολείων τοῦ λαοῦ, τὰ βραχμανικὰ σχολεῖα καὶ τρία ἀνώτερα, ἐν οἷς διδάσκουσι καθη-

γηταὶ διαφόρους ἐπιστήμας. Καθ' ἅπαν δὲ τὸ διάστημα τῆς ἑαυτοῦ μαθητείας ὁ νέος κατοικεῖ καὶ σιτίζεται παρὰ τῷ διδασκάλῳ ἢ πνευματικῷ αὐτοῦ πατρὶ, μὴ ὡν ὑπόχρεως νὰ προσφέρῃ τι ἐκτὸς τῶν τροφείων καὶ διδάκτρων· ἀλλ' ἀποχωρίζομενος αὐτοῦ ὀφείλει ἀναλόγως τῶν μέσων του νὰ τῷ δωρῆσῃ ἀγρόν, χρυσόν, πολυτίμους λίθους, ἀγελάδα ἢ ἵππον, ἀλεξήλιον, ζεύγος ἐμβάδων, ὑποπόδιον, σίτον, ἐνδύματα ἢ ἐκλεκτόν τι φαγητόν.

Κ. Φ.

ΧΡΟΝΙΚΑ

Προοίμιον — περὶ γυναικὸς γινῶμαι — ἐ χειμῶν ἐν Ἀθήναις — τὰ θέατρα Πατρῶν καὶ Σύρου — Σύλλογος τῶν Κυριῶν ὑπὲρ τῆς γυναικείας ἐκπαίδευσως — Σχολὴ τῶν ἀπόρων παιδῶν — Πιστωτικὴ Τράπεζα καὶ Κτηματικὴ — Φιλαρμονικὴ ἑταιρεία Εὐτέρπη — Πολιτικὴ.

Ὡς αἱ μετὰ μακρὰν ἀπουσίαν ἀναβλεπόμεναι φίλαι κατατρέβουσι τὰς πρώτας τῆς συναντήσεώς των στιγμὰς εἰς ἐλαφρὰς τινὰς ὀμιλίαις καὶ στερεοτύπους περὶ καιροῦ, ὑγείας καὶ συρμῶν φράσεις, οὕτω καὶ γὰρ, προσφιλεῖς καὶ ὠραῖαι ἀναγνώστριαί τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης, ἀναλαμβάνων τὸν κάλαμον μετὰ τετράμηνον σιγῆν — ἐνοχον ἢ μὴ ἀγνοῶ — ἀναγκάζομαι ν' ἀρχίσω τὴν μεθ' ὑμῶν συνδιάλεξιν, ἂν οὐχὶ στερεοτύπως ὡς ἐκεῖναι, τοῦλάχιστον ἐλαττον τῆς πρὸς ὑμᾶς ἀρμοζούσης σπουδαιότητος. Ἐάν ὠμίλουσιν π. χ. περὶ τοῦ Ἀθηναϊκοῦ καιροῦ, ὅστις μεταβάλλεται κατὰ πᾶσαν στιγμὴν ὡς ἡ γυναικεία καρδιά, θὰ καθιστάμην στερεοτυπώτερος τῶν ὑπουργικῶν προγραμμάτων καὶ τῶν περὶ βουλευτικῶν ἐκλογῶν ἐγκυκλιῶν. Ἐάν ἐστρεφον τὸν λόγον περὶ Λαυρίου, τοῦ δευτέρου τούτου Ἀνατολικοῦ ζητήματος, τὸ ὁποῖον ἐξαντλεῖ καθ' ἑκάστην τὴν πολυμάθειαν τῶν ὑπουργῶν καὶ δικηγόρων, τὴν σαφῆν καὶ τὸν πατριωτισμὸν τῶν δημοσιογράφων καὶ τὴν μελάνην τῶν τυπογράφων, θὰ ἐπραττον ὅτι ἡ κάμηλος

ἀναμασσωσα τὴν τροφήν της. Ἐάν περὶ τῶν προσεχῶν βουλευτικῶν ἐκλογῶν, θὰ ὑπετιθέμην μωρὸς, διότι τί ἄλλο εἶναι ἢ μωρία νὰ λαλῇ τις περὶ ἀντικειμένων τὰ ὅποια οἱ κατὰ καιροὺς φιλομοναρχικοὶ ἢ δημοκρατικοὶ πολιτικοὶ μας μεταχειρίζονται, ὅπως διαμείνωσι πλειότερον ἐν τῇ ἐξουσίᾳ, πρὸς ἐφαρμογὴν, βεβαίως, τῶν μεγάλων αὐτῶν καὶ ἐθνοσωτηρίων πολιτικῶν σχεδίων. Ἄλλως τε — προσφιλεῖς τῆς ψυχῆς μου εἰκόνας, ὡς σὰς ἀπεκάλεσέ ποτε ἐρωτόληπτος ποιητὴς, — πολὺ ὀλίγον, φρονῶ, ἐνδιαφέρουσιν ὑμᾶς τὰ ἀντικείμενα ταῦτα, ἅτε ξένα πρὸς τὸ ἡμέτερον πρόγραμμα καὶ οὐδεμίαν πρὸς τὴν καρδίαν ὑμῶν σχέτιν ἔχοντα. Πᾶν ὅ,τι δὲν εἶναι ἔρωσ καὶ συρμὸς, τρυφερότης καὶ αἴσθημα εἶναι δι' ὑμᾶς ἀντικείμενον ὀχληρότερον τῶν κανόνων τῆς γραμματικῆς καὶ τῶν πρωτοτύπων μυθιστοριῶν.

Ἄ! ὁ μικρὸς ἐκεῖνος πτεροφόρος, ὁ τῆς καλῆς Κυθῆς υἱὸς, ὁ πονηρὸς καὶ φιλόγελως παῖς, ὁ πολυειδῶς μεταμορφούμενος καὶ εἰσδύων ἱεροκρυφίως εἰς εὐαλώτους καρδίας δεσποινίδων, συζύγων ἢ ἀνδρῶν καὶ ῥίπτων εἰς οἰκογενεῖας εἰρηνικὰς καὶ ἡσύχους τὸ γελοῖον, τὸ πένθος ἢ τὴν καταστροφὴν, ἀπασχολεῖ τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν ὑμῶν πλειότερον παντὸς ἄλλου καὶ περὶ αὐτοῦ θὰ εἴπωμεν ὀλίγα τινὰ ὡς ἐν προοίμιῳ, πρὶν ἢ εἰσελθῶμεν εἰς σπουδαιότερας ὀμιλίαις — ἐάν ἔχετε σπουδαιότερας.

Ὡς μέγα Ζεῦ! βροτοῖς ἔρωσ κακὸν, ἀνεφώνησέ ποτε ὁ μέγας τῆς ἀρχαιότητος γραμματικὸς ποιητὴς Εὐριπίδης, εἴτε διότι πειραθεῖς νὰ δρέψῃ τὸ εὖοςμον ἐκεῖνο ἄνθος, ὅπερ καλεῖται ἔρωσ, ἀγκιλώθηκε, ἀγνοῶν, ὡς φαίνεται, τὸ κατωτέρω ἐκφραστικώτατον καὶ μετὰ πόνου γεγραμμένον τετραστιχον δυστυχοῦς τινος ἀγκιλωθέντος:

Ἡ ἀγάπ' εἶναι καρφίτσα
Κι' ἀγκιλώνει στὴν καρδιά·
Κ' μ' ἀγκίλωσε κ' ἐμένα
Καὶ δὲν ἔχω γιατρίαν.

εἴτε διότι γέρων πλέον, ζηλοτύπως — ὡς ὑπερτεσσαρακοντούτης δεσποινίς — ἐβλεπε πρὸ αὐτοῦ διερχομένας τὰς φιλομειδεῖς καὶ ἀξιολατρεύτους Ἀθίδας, ὠραιότερας τότε μὲ τοὺς ποδήρης χιτῶνάς των καὶ

τοὺς πολυτελεῖς κεκρυφάλους, τῶν σημανῶν ἐν μικρογραφίᾳ ἀπογόνων των μετὰ φουσκωμένα πούφ καὶ τοὺς ἀρλεκινοειδεῖς στολισμοὺς τῆς δύσεως. Πᾶσα γυνὴ χόλος ἐστὶ, προσέθηκεν ἕτερος τῆς κλασικῆς ἐκείνης ἐποχῆς σοφός, ἐκ κακίας βεβαίως καὶ ἀπελπισίας, ἢ διότι ἠπατήθη εἰς τὰ ὄνειρα τῆς καρδίας σου, ὡς ἡ κατὰ καιροὺς ἀντιπολίτευσις εἰς τὰς τρυφεράς προσδοκίας τῆς ἢ διότι τὸν παρεφορτώθη ἢ καλὴ του μετὰ τὰς ὑπερβολικὰς τῆς ὁμιλίας, ὡς τινες τρυφεραὶ σύζυγοι τῆς ἡμετέρας κοινωνίας, αἵτινες διαζεύγνυνται πρὶν ἢ παρέλθῃ ὁ χρόνος τῆς σελήνης τοῦ μέλιτος, ἐξ ὑπερβολικῆς βεβαίως ἀγάπης καὶ τρυφερότητος. Χαλεπὸν φορτίον ἡ γυνὴ, εἶπεν καὶ ἄλλος τῆς ἀρχαιότητος μέγας ἀνὴρ ὁ Σόλων, ὃν ὅλοι οἱ αἰῶνες καὶ ἐποχὴ ἀνεκήρυξαν σοφόν, καὶ ὅστις δὲν θὰ ἐξεφράζετο οὕτως, ἂν ἔζη εἰς τὸν καθ' ἡμᾶς τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῶν φάτων αἰῶνα, καθ' ὃν εὐκολώτερον εἶναι ν' ἀποθέσῃ τις τὸ βαρὺ αὐτὸ φορτίον ἢ νὰ τὸ φορτωθῇ, διότι ἡ ἡμετέρα ἐκκλησία ἐν τῇ μικροθυμίᾳ τῆς παρχωρεῖ καθ' ἑκάστην μετ' εὐκολίας διαζύγια, ὡς ἡ νομαρχίας ἀθεία πρὸς παραχώρησιν μεταλείων, καὶ δὲν ἐπιμένει βασιανίζουσα δύο θνητοῦς οὐς κατὰ λάθος συνέζευξεν, ὅχι βεβαίως ὁ Θεός, ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον τὸ συμφέρον, σπανίως ὁ ἀληθὴς ἔρωσ καὶ σχεδὸν πάντοτε ὁ ἱερέυς· πιστεύομεν μάλιστα ὅτι ἐν νεωτέρᾳ τινὶ συνόδῳ, καθ' ἣν θὰ τελεσθῇ ἡ ὄνειροπολουμένη ὑπὸ τοῦ Ἀστέρος τῆς Ἀνατολῆς ἀναμόρφωσις τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας καὶ οἱ Ἕλληνες θὰ παραδεχθῶσι τὰς 72 αἰρέσεις τῶν διαμαρτυρομένων, νὰ ἐξκληφθῇ ἀπὸ τῆς ἱεράς βίβλου τὸ ῥητόν: ὅς ὁ Θεὸς συνέζευξεν ἄνθρωπος μὴ χωρίζετω, ὡς περιττόν καὶ παρὰ τὸν συρμόν· ἄλλως δὲ δὲν βλέπω τὸν λόγον δι' ὃν ἀναμιγνύουσι τὸ ὑπέρτατον Ὄν εἰς πράγματα λίαν ὑλικά καὶ ἀνθρώπινα καὶ περὶ τῶν ὁποίων ἴσως κατὰ τὸν Ἀλ. Σοῦτσον — ἢ κάλλιον κατὰ τὸν Βερανζέ — οὐδεμίαν ὁ μέγας Σαβῶθ ἔχει εἰδῆσιν:

Ἄν γνωρίζω τὸ τί κάμνει ὁ μωρὸς αὐτὸς λαός·
Νὰ μὴν εἴμ' ἕνας Θεός.

ἢ Si j'avois comment on s'y comporte
Je veux bien, dit-il, que le diable m'emporte.

Πλὴν ἀλλ' ὅμως ὡς βλέπετε φιλομειδεῖς δέσποιναι καὶ δεσποινίδες, οἱ σοφοὶ ὑμῶν πρόγονοι, ἐν οἷς ἐναθρυνόμεθα ὡς τὰ μικρὰ παιδία ἐπὶ τῇ βαρείᾳ καὶ ἐσκωριασμένη σπάθῃ ἢ τῇ ἀθλητικότητι τοῦ πατρὸς των, ἤκιστα εὐμενῶς ἐξεφράσθησαν περὶ ὑμῶν καὶ τοῦτο σὰς ζῆμιοὶ πολὺ, διότι τὰ συγγράμματα ἐκείνων δὲν θάπτονται ὑπὸ τὰ μαλακὰ τῆς κόνεως στρώματα, ὅπως τῶν σοφῶν τῆς ἐποχῆς μας καὶ αἱ γυνῆμαί των ἐπέχουσι θέσιν ἀξιωμαίων.

Ἐὰν ἔζων ὅμως σήμερον καὶ ἐβλέπον τὸν θρόνον εἰς ὃν σὰς ἀνεβίβασεν ὁ πολιτισμὸς καὶ τὸ θυμίαμα τὸ ὁποῖον καίουν πρὸ ὑμῶν οἱ εὐτυχεῖς αὐτῶν ἀπόγονοι, θὰ ἔμενον ἐνεοί, ὡς ὁ χωρικός εἰς τὴν θεάν τοῦ balleto ἢ θὰ ἐσκαζον ἐκ κακίας, ὡς τινες κόραι ὅταν ὑπανδρεύωνται αἱ πριγκίπισσες φίλαι των.

Πλὴν μεταφερθεῖς εἰς τοὺς μεμακρυσμένους ἐκείνους καὶ εὐδαίμονας χρόνους, παρ' ὀλίγον νὰ λησμονήσω ὅτι γράφω εἰσέτι τὸ ποσοῖμιον τῶν Χρονικῶν μου, καὶ δὲν ἐπιθυμῶ νὰ πάθω ὅ,τι συνήθως τὰ σοφὰ ἐκεῖνα βιβλία μὲ τοὺς μακροὺς προλόγους ἢ μὲ τὰς πολλὰς, ποικίλας καὶ πολυγλώσσους σημειώσεις, ὑποσημειώσεις καὶ ἀνυποσημειώσεις.

II.

Μονότονος καὶ ἀπελπιστικός διὰ τὰς γλαυκώπιδας καὶ ἰοβλεφάρους ἀπογόνους τῆς φιλαρέσκου Ἀσπασίας, παρέρχεται ὁ ἐφετερινὸς χειμῶν, δωρῶν ἡμῖν συνάγγας καὶ κρυολογήματα. Τὸ τερψίθυμον θέατρον, τὸ πεδῖον τοῦτο ἐν ᾧ ἀνελίσσονται αἱ περιπέτεια τοῦ ἀνθρώπου καθόλου καὶ τῆς καρδίας του ἰδίως, καὶ ἐκφράζονται τὰ ζωνρότερα καὶ τρυφερώτερα αἰσθήματα, τὸ κολαστήριον τοῦτο τῆς ψυχῆς κατὰ τοὺς μοναχοὺς, ἐκλείσθη πλέον ἵνα μὴ ἐν αὐτῷ εἰσέλθῃ ἐν χριστιανικῷ αἰῶνι καὶ χώρα, ἡ ἐθνικὴ θεὰ Μελοπομένη. Τοῦ ζωνροῦ βάλς καὶ τῆς πόλλας ὁ κρότος δὲν ἀνησυχεῖ τοὺς ζηλοτύπους συμβίους καὶ τοὺς ὑπναλέους γονεῖς καὶ αἱ οἰκογενειακαὶ ἐσπερίδες ἐν τῷ στενῷ τῆς τραπέζης τοῦ ἐνδεκάμηνου ἢ τοῦ σαρωῶ περιωρισμέναι κύκλω, ἀπολήγουσι συνήθως μὲν εἰς χατμήματα ἐνίοτε δὲ καὶ

κατ' ἐξαίρεσιν εἰς ῥογχαλίσματα τοῦ σεβαστοῦ γήρατος. Μόνη ἡ μουσικὴ τῶν πλατειῶν τοῦ Συντάγματος καὶ τῆς Ὀμονοίας ἀπέμεινεν ὡσεὶ παλαιστρα τῆς καλλονῆς καὶ τῆς αἰσθηματικότητος καὶ οἶνει παρηγορία εἰς τὴν τοιαύτην χηρείαν τῶν διασκεδάσεων· ἀλλὰ καὶ ταύτης ὁ ζηλότυπος Βορράς κατερχόμενος μεθ' ὀρμῆς ἐκ τοῦ Πάρνηθος καὶ τοῦ Πεντελικοῦ μᾶς ἀποστερεῖ, ἀποδιώκων κακὴν κακῶς τοὺς μουσικοὺς, ὡς κακότροπος οἰκοκύριος τοὺς μὴ πληρόντας ἐνοικιαστάς του, διὰ τῆς ψυχρᾶς καὶ ἀνχτρεπτικῆς πνοῆς του.

Ἀλλὰ διατὶ μεμψιμοιροῦμεν, ὡς γραῆδια, διὰ τὴν ἔλλειψιν διασκεδάσεων καὶ ἰδίως θεάτρου, ἀφοῦ πρόκειται ἐντὸς ὀλίγου νὰ ἔχωμεν νεάν βουλῆν, ἐν ἣ συνήθως παριστάνονται δράματα ἢ μᾶλλον κωμωδία διασκεδαστικώτεροι τῶν τοῦ Μολιέρου καὶ Γολδόνη καὶ διατὶ ζηλοτυποῦμεν τοὺς φιλησούχους Πατρεῖς, τοὺς ἀπογόνους τοῦ Φερεκίδου Συρίου, τοὺς ἀριστοκράτας Κερκυραίους καὶ τοὺς συμπολίτας τοῦ εὐφουεστάτου καὶ πνευματωδεστάτου Λασκαράτου Κεφαλλῆνας, οὓς τέρπουσι, καθηδύνουσι καὶ συγκινοῦσι κατὰ πᾶσαν ἐσπέραν τὰ ἐκλεκτότερα καὶ ἐπισημότερα μελοδράματα τοῦ Ἰταλικοῦ Παρνασσού;

Καὶ τοι γνωρίζων τί πάσχει ὁ πεινῶν λαίμαργος, ὅταν περιγράψῃ τις αὐτῷ τὴν πολυτέλειαν, ποικιλίαν τῶν ἐδεσμάτων καὶ μεγαλοπρέπειαν γεύματος εἰς ὃ παρευρέθη, τολμῶ ὅμως νὰ εἶπω ὀλίγα τινα περὶ τῶν ἐπαρχιακῶν θεάτρων: Εἰς τὸ ἐν Πάτραις λοιπὸν μικρὸν θέατρον, οὗ ἡ σκηνὴ εἶναι μεγαλειτέρα τῆς πλατείας, διότι, ἴσως, ὁ δούς τὸ σχέδιον μηχανικός Σίλλερ ὑπέθετεν ὅτι πλειότερους θὰ περιεῖχε ὑποκριτὰς ἢ θεατὰς ἐξ ἀγνοίας βεβαίως τῆς φιλομουσίας τῶν κατοίκων, καὶ τοῦ ὁποῖου τὸ ὕψος εἶναι τὸσον μέγα ὥστε ὑψούμεναι αἱ σκηναὶ νὰ μὴ περιστρέφονται καὶ συνεπῶς καταστρέφονται, ἐδόθησαν μέχρι τοῦδε τὰ ἐξῆς ὠραῖα μελοδράματα **Ballo in Maschera, Macbeth, Pipelè καὶ Rigoletto.**

Ἀφοῦ ἀπαξ μετέβημεν μακρὰν τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἐφιλοξενήθημεν εἰς τὸ θέατρον τῶν Πατρῶν, θὰ ἦτο ἀγνωμοσύνη νὰ μοι εἴπωμέν τι περὶ τοῦ ὠραίου κόσμου ὅστις πληροὶ τὰ θεωρεῖα αὐτοῦ ἐνθαρρύνων

διὰ μὲν τῶν χειροκροτήσεών του τὰς αἰδοῦς, διὰ δὲ τῶν βλεμμάτων του τοὺς ἐρωτολήπτους. Ἰδὲ, ὠραῖα μου Ἀθῆναι, τὸ ξανθὸν ἐκεῖνο τοῦ χερουβείμ συμπλεγμα, ἐπάξιον τῆς γραφίδος τοῦ Ῥαφαήλ· τὰς θελκτικὰς ἐκείνας κόρας, αἵτινες στολίζουσι τὸ θεωρεῖον ἐκεῖνο καὶ ὧν ἡ μεγαλειτέρα συνοδεύει διὰ τῆς κινήσεως τῆς ἀθρᾶς χειρὸς τῆς τὸ ζωνρὸν τοῦ Oscar ἄσμα:

Oscar lo sa

Ma nol dirà

καὶ σκέπτεται ἴσως ἂν καὶ ἡ φίλη τῆς εἶναι τοσοῦτον ἐχέμυθος ὥστε νὰ μὴ εἶπῃ τὸ ἐμπιστευθὲν αὐτῇ μυστικόν. Ἰδὲ εἰς τὸ ἄλλο ἐκεῖνο θεωρεῖον τὴν πολυθέλητρον δεσποινίδα M. ἥς οἱ ἀπαστράπτοντες μεγάλοι ὀφθαλμοὶ χύνουσι παρηγορίας φῶς εἰς τὸν νεαρὸν ἐκεῖνον στρατιωτικόν, ὅστις διατελεῖ ὑπὸ τὰ δεσμὰ τῶν γονεῶν καὶ τῶν ἐλγῆτρων αὐτῆς. Ἄγνοεῖ ὁ δυστυχῆς, ὅτι τὰ νεανικὰ αἰσθήματα εἶναι ἐφήμερα ὡς τινα ἄνθη καὶ μεταβλητὰ ὡς ἡ θάλασσα· ὅτι ὁ βίος τῶν ἐρώτων εἶναι βίος δακρύων καὶ ὀδύνης· ὅτι δὲν φύονται πλέον δι' αὐτοὺς τὰ ῥόδα τῆς εὐφροσύνης καὶ τῶν ἐλπίδων, ἀλλὰ τὰ νεκρὰ ἄνθη τῆς θλίψεως καὶ τοῦ ἀποχωρισμοῦ. Ὡ νεότης, νεότης! Πόσον ἀπερισκέπτως καὶ ἀνευ ὁδηγοῦ ἐγκαταλείπεις εἰς τὰς ἀτραπούς τοῦ παραδείσου τούτου, λησμονῶν ὅτι ἐκεῖ που ἐνεδρεύει ὁ ὄφις τῆς ἀπωλείας καὶ τοῦ πένθους.

Ἄλλ' ἀφίνοντες τοὺς Πατρεῖς καγχάζοντας εἰς τὴν ἐμφάνισιν τοῦ Πιπελέτου καταδιωκομένου ἀπὸ τὸν Γαβριώνην καὶ τὰς Πατρεῖς μειδιῶσας πρὸ τοῦ ἐκτοξευομένου διὰ τῶν διόπτρων ἐρωτικοῦ πυρὸς τῶν ζωνρῶν λεόντων, μεταβῶμεν εἰς τὴν καλλιγύναικα Σῦρον. Οὐδαμοῦ ἄλλοθι ὑπάρχουσιν ὡς εἰς Σῦρον περισσότεραι χαριέστεραι νεάνιδες. Τίς δὲν εἶδε τρεῖς ἢ τέσσαρας αὐτῶν ἐν τῇ λιθοστρώτῳ πλατείᾳ περιφερομένας καὶ δὲν εθαύμασε τὸ γλυκύφθαλμον καὶ ῥεμβῶδες, τὸ ἐπίχαρι καὶ εὐφυές, τὸ κάλλος τὸ ἰδανικόν· τίς ἤκουσεν αὐτὰς ἐπὶ τοῦ κλειδοκυμβάλου μελοπούσας τὴν προσευγῆν ἢ ἐν γωνίᾳ τινι στεναζούσας καὶ δὲν κατεβέβηθη; Εἰς τὰς τῶσας χάριτας καὶ καλλονὰς τὰς πε-

ρικοσμούσας τὰς Συρίας κόρας προστεφείσθω καὶ ὁ ἐκθαμβῶν τὸ ὄμμα καὶ ὑποδουλῶν τὴν καρδίαν χυσοῦς, ὅστις ὡς ἄλλος μαγνήτης ἐλκύει εἰς τὸν παράδεισον τοῦ συζυγικοῦ βίου πρὸ πάντων τοῦ εἰσιστήριου παροίκους.

Ἢ καθ' ὅλα προοδευτικὴ καὶ πεπολιτισμένη Ἐρμούπολις δὲν ἠδύνατο νὰ στερεῖται θεάτρου, τοῦ κυριωτέρου προσόντος πάσης πεπολιτισμένης χώρας. Τὸ γνωστὸν μελοδράμα Ernani καὶ τὸ συγκινητικὸν Maria Rovhan καθηδύνουσι τοὺς φιλομούσους αὐτῆς κατοίκους. Ὁ ἀρειμάνιος Ἐρνάνις, ὁ ῥιφοκίνδυνος ἐκεῖνος καὶ ὀρεσίβιος ἐραστής προσήλκυσε ἤδη τὴν συμπάθειαν τῶν θεατῶν καὶ ἡ Δόνα Σόλα πιστὴ καὶ ἀφοσιωμένη ἐρωμένη κατέθελε τὴν καρδίαν τῶν δεσποινίδων, ὧν οἱ ἐν τῇ πλατείᾳ καὶ τοῖς θεωρείοις Ἐρνάνιδες διὰ τῶν βλεμμάτων ζητοῦσι παρ' αὐτῶν ὁμοίαν πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν.

Ἄλλ' ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν πρωτεύουσαν τοῦ μικροῦ μὲν κατὰ τὴν ἔκτασιν βασιλείου μας, ἀλλὰ μεγάλου κατὰ τὰ ὄνειρα, τὰς προσδοκίας, τὰ θέλητρα τῶν γυναικῶν, καὶ τὴν ἀγαθότητα καὶ εὐφυίαν τῶν ἀνδρῶν.

III

Αἱ ἐταιρίαι καὶ οἱ σύλλογοι ἐπωφελῶς καὶ ἀόκνως ἐργάζονται καὶ προοδεύουσι κατ' ἀντίστροφον λόγον τοῦ προτύπου ἐν τῇ Ἀνατολῇ βασιλείου καὶ τῶν δημοσίων αὐτοῦ γραφείων — ἐξαίρεσει ἐκεῖνου ἐν ᾧ συντάσσονται καὶ ἀντιγράφονται τὰ διατάγματα τῶν παύσεων καὶ διορισμῶν.

Ὁ ἀρτισύστατος «Σύλλογος τῶν Κυριῶν ὑπὲρ τῆς γυναικείας ἐκπαιδεύσεως» ἤρξατο τῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ ἰδρύσας ἐν τῷ ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς παραχωρηθέντι μεγάρῳ τῶν Ὀλυμπίων ἐργοστάσιον, ἐν ᾧ αἱ ἄποροι γυναῖκες καὶ τοῦ λαοῦ αἱ κόραι θέλουσι διάσκεσθαι δωρεὰν χρησίμους τέχνας, ἄς ἐξασκῶσαι κατόπιν εὐδύνανται ἐντίμως νὰ προσπορίζωνται τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα.

Ὅλοι γνωρίζομεν ὀπίσθων κακῶν καὶ δυστυχιῶν πρῆξενος ἀποβαίνει εἰς τὴν ἀπροστάτευτον καὶ ἀδύνατον γυναῖκα ἢ ἀμάθεια καὶ ἔλλειψις ἐργασίας καὶ χαίρο-

μεν από καρδίας διά τήν σύστασιν τοῦ ἐνεργητικοῦ τούτου συλλόγου, ὅστις θέλει προλάβει τὰ κακὰ καὶ ὀλέθρια αὐτῆς ἀποτελέσματα.

Ὁ ἐνταῦθα φιλολογικὸς Σύλλογος «Παρνασσός» τῆ προτάσει τοῦ ἐκτάκτου αὐτοῦ μελους τοῦ γνωστοῦ διὰ πολλῶν ἀξιολόγων του ἔργων εἰς τὸν φιλολογικὸν κόσμον Κυρ. Βασιλειάδου παρεδέχθη καὶ πρὸ ἡμερῶν συνέστησε «Σχολὴν τῶν ἀπόρων παιδῶν» ἐν τῇ ὁποίᾳ τὰ ἐγκαταλειμμένα καὶ πτωχὰ τέκνα τοῦ λαοῦ θέλουσι διδάσκεσθαι διάφορα μαθήματα συντελοῦντα εἰς διανοητικὴν καὶ ἠθικὴν μόρφωσιν αὐτῶν. Ἡ σχολὴ αὕτη διατελοῦσα ὑπὸ τὴν ἄμεσον τοῦ Συλλόγου ἐποπτεῖαν ἐξελέξατο ἔφορον μὲν αὐτῆς τὸν Κύρ. Μανσόλαν, τμηματάρχην τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν, καὶ κοσμήτορας τοὺς κ. κ. Σ. Βασιλειάδην, Ἀριστ. Βαμπᾶν καὶ Μ. Στούπην. Ἀπὸ τινων δὲ ἡμερῶν ἤρξατο τῶν μαθημάτων αὐτῆς, ἅτινα διδάσκονται κατὰ τὰς ἑσπερινὰς ὥρας καὶ εἰς τὰ ἑξῆς: Πρακτικὴ Χημεία ὑπὸ κ. Γ. Ν. Ζαβιτσάνου, Ἰδιωτικὴ οἰκονομία ὑπὸ τοῦ κ. Α. Βαμπᾶ, Πρακτικὴ ἠθικὴ ὑπὸ τοῦ κ. Δ. Κυριακοῦ, Ἀρχαία Ἑλλ. ἱστορία ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Ἀγγελοπούλου, Γεωγραφία τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τοῦ κ. Ν. Κατζίτσκου, Στοιχεῖα Φυσικῆς ὑπὸ τοῦ κ. Π. Φέρμπου, Φυσικὴ ἱστορία ὑπὸ Δ. Κορομηλά, Κοσμογραφία στοιχειώδης ὑπὸ τοῦ κ. Μ. Λάμπρου, ἐξήγησις καὶ περιγραφή τῶν ἀντικειμένων ὑπὸ τοῦ κ. Φ. Παρασκευαΐδου, Ἐξήγησις τοῦ πολιτεύματος ὑπὸ τοῦ κ. Ἀντ. Στούπη, Ποινικὸς νόμος ὑπὸ Κ. Ν. Λεβίδου, Σύγχρονος ἱστορία τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τοῦ κ. Βασιλειάδου καὶ Ὑγιεινὴ ὑπὸ τοῦ κ. Ἰω. Βάμβα. Ἀκολούθως ὡς ἐμάθομεν θέλει διδάσκεσθαι γραφὴ καὶ ἀνάγνωσις. Εἰς τὰ διδακτικὰ ταῦτα μαθήματα θὰ εἶναι δεκτοὶ καὶ πάντες οἱ τεχνῖται καὶ ἐργάται οἱ φλεγόμενοι, ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας τῆς μαθήσεως. Εἰς τοὺς ἀπόρους παιδᾶς θέλουσι δίδεσθαι ἐνίστε δωρεὰ ἐνδυμάτων κτλ. καὶ θέλει παρέργεσθαι αὐτοῖς ἐργασία ὅπερ καθ' ἡμᾶς εἶναι τὸ σπουδαιότερον.

Μεταξὺ τῶν ἐνεργητικῶν διὰ τὴν Ἑλλάδα καταστημάτων ἅτινα δύνανται νὰ συμβάλωσι εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἐγγω-

ρίου βιομηχανίας καὶ πολυειδῶς νὰ ὠφελήσωσι τὸν τόπον ὀφειλομεν ἐν τοῖς πρώτοις νὰ καταλέξωμεν καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ φιλοπάτρδος καὶ γεννηίου ὁμογενοῦς Κ. Εὐαγγ. Βαλτατζῆ συστηθεῖσαν Πιστωτικὴν Τράπεζαν καὶ τὴν ἐπίσης ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου συστηθησομένην Κτηματικὴν, ἧς οἱ ὅροι λίαν προθύμως συνεζητήθησαν καὶ ἐνεκρίθησαν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἐπομένως οὐδὲν ἕτερον ὑπολείπεται ἢ ἡ ἐγκρισίς τῆς Βουλῆς, ἧτις δὲν ἀμφισβάζομεν ὅτι θέλει παράσχει αὐτὴν ἅμα τῇ ἐνάρξει τῶν ἐργασιῶν τῆς. Δὲν εἶναι βεβαίως μικρὰ διὰ τὸ ἔθνος ὑπηρεσία νὰ κατορθωθῇ ἡ μετοχέτευσις ἐν αὐτῷ τῷ πρὸς ὠφέλειαν ἄλλων τόπων καὶ ἐπὶ μεγαλειτέρῳ ἴσως κέρδει διασκορπισμένων κεφαλαίων τῶν ὁμογενῶν. Καὶ τὸ μέγα τοῦτο ἔργον ἀνέλαβε καὶ ἐξετέλεσεν ὁ Κ. Βαλτατζῆς ὑπερnikήσας πλείστας ὄσας δυσκολίας ἃς ἦτο ἐπόμενον νὰ συνεπαγάγη τοιαύτη ἐπιχείρησις. Ἐλπίζομεν ὅτι μετ' οὐ πολὺ θὰ ἐκτιμήσῃ δεινῶς τὸ ἔθνος τοιαύτην ἐκ τῶν προκυψουσῶν αὐτῷ ὠφελῶν εὐεργεσίαν καὶ θέλει ἀναγρᾶφει ἐν τῇ στήλῃ τῶν ἐνεργητῶν του καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Κυρ. Εὐαγγέλου Βαλτατζῆ.

Ἡ ἐνταῦθα ἀπὸ ἐνός ἡδὴ ἔτους συστηθεῖσα φιλαρμονικὴ ἔταιρία «Ἐντέρπη» περὶ ἧς καὶ ἄλλοτε ἔγραψεν ἡ Ἑθνικὴ Βιβλιοθήκη ἐργαζομένη εἰς πρᾶγμα τοιοῦτον τοῦ ἐξ ἀρχῆς ἐπιτιμωμένου ὑπ' αὐτῆς σκοποῦ ὑπὲρ τῆς διαδόσεως δηλαδὴ ἐν Ἑλλάδι τοῦ μουσικοῦ αἰσθήματος καὶ τῆς μορφώσεως μουσικῶν, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ φιλομούσου προέδρου αὐτῆς Κυρ. Μωλᾶ συνταγματάρχου καὶ Γεν. Γραμμ. τοῦ ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν καὶ τοῦ ἀκαμάτου καὶ ἀόκνου μουσικοδιδασκάλου Κυρ. Παριζίνου, διευθυντοῦ τῆς Ὀρχήστρας ἤρξατο παράγουσα ἂν οὐχὶ μεγάλους τοῦλάχιστον εὐαρέστους καρποὺς οἵτινες προοικονομῶνται πολὺ πλείονας καὶ βελτίονας εἰς τὸ μέλλον. Οἱ μαθηταὶ αὐτῆς καλῶς ἐκγυμνασθέντες ἔψαλον τοὺς ὕμνους τῆς Α' τοῦ νέου ἔτους ἐν τῇ Δυτικῇ ἐκκλησίᾳ, τὰ δὲ μέλη ἐτοιμαζόνται νὰ δώσωσι μουσικὰς συναυλίας τῶν ἐκλεκτοτέρων μουσικῶν τεμαχίων ἐν τῷ εὐρυχώρῳ καταστήματι τοῦ συλλόγου.

Προτίθεται δὲ, ὡς μαθηάνομεν, νὰ συ-

στήσῃ προεχῶς ἐξ ἀνθρώπων πάσης τάξεως καὶ ἐπαγγέλματος ὁλόκληρον σῶμα μουσικόν, οὐ τὰ μέλη ἀφοῦ ἐκγυμνασθῶσι δωρεὰν ὑπὸ τῆς ἑταιρίας νὰ ὦσιν ὑποχρεωμένα νὰ ὑπόκεινται εἰς τὰς διατάγας αὐτῆς ἢ τῆς δημοτικῆς. Τοιαῦται φιλαρμονικαὶ ἢ δημοτικαὶ μουσικαὶ ὑπάρχουσιν εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς εὐρωπαϊκὰς πόλεις, εἰς τὴν Ἑπτάνησον καὶ Σῆρον καὶ ἐσχάτως συνεστήθη ὑπὸ τῆς φιλαρμονικῆς ἑταιρίας «Μελομένης» καὶ εἰς Πειραιᾶ, παιανίζουσα καθ' ὁρισμένας ἡμέρας εἰς τὸν Τιτάνειον κήπον καὶ προσελκύουσα, ὡς ἡ λυχνία, τὰς κούφους καὶ ζωηρὰς χρισσαλλίδας.

IV.

Καὶ ἡ πολιτικὴ, καὶ ἡ ἀηδὴς καὶ κακὸτροπος αὕτη Θεὰ, ἡ ἀπορροφῶσα τὸν χρόνον καὶ τὴν ἡσυχίαν τῶν κατοίκων Κεκρωπίας, — Περιστρέφεται περὶ τὴν συνήθη αὐτῆς τροχίαν, ὡς ὁ χρόνος, διαλύουσα καὶ συγκροτοῦσα βουλάς, καταρρίπτουσα καὶ ἀνεγείρουσα ὑπαλλήλους, πάντοτε ἐργαζομένη ὑπὲρ τῶν μεγάλων Ἑθνικῶν συμφερόντων καὶ ἐπισύρουσα τοὺς ἐπαίους τῆς συμπολιτεύσεως καὶ τοὺς ὀνειδισμοὺς καὶ τὰ ἰοσόλα βέλη τῆς ἀντιπολιτεύσεως.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΑΤΤΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ
ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1873

ὑπὸ

ΕΙΡΗΝ. ΔΕΣΠΟΙΟΥ.

Δὲν νομίζομεν ἀναγκαῖον νὰ συστήσωμεν διὰ πολλῶν τὸ ἀνωτέρω ἡμερολόγιον εἰς τὸ καθ' ἡμᾶς κοινόν. Γινώσκει ἀρκετὰ καὶ τὸν συγγραφέα καὶ τὸ ἔργον ἐκ προγενεστέρων ἐτῶν. Διότι πρὸ ἐπτὰ ἡδὴ ἐτῶν ἐκδίδει, τακτικῶς ὁ Κύρ. Ἀσώπιος τὸ ἡμερολόγιόν του, ὅπερ δηλοῖ ὅτι ἐκπληροῦν

τὸν προορισμὸν μου τυγχάνει τῆς προσηκούσης ὑποδοχῆς καὶ ὑποστράξιζος. Ὅτι δὲ μετ' εὐχαριστήσεως παρατηρήσωμεν εἶνε ὅτι κατ' ἔτος προβαίνει τελειοποιούμενον καὶ ἐφέτος δύναται νὰ συγκριθῇ μὲ τὰ τελειότερα τῶν Ἑρωπαϊκῶν ἐθνῶν. Ποικιλία μεγίστη διὰ τῆς ὕλης ἀρίστη καὶ ἐκλογὴ ἐπιτυχιστάτη. Ἄρθρα εὐτραπελα καὶ σπουδαία, ποιήσεις ἀνεκδοτοὶ ὑπὸ τῶν εὐδοκιμωτέρων παρ' ἡμῖν ποιητῶν κοσμοῦσι τὸ ἡμερολόγιον τοῦ νέου ἔτους. Ἰδίως δὲ μεταξὺ τῶν διαφόρων διατριβῶν διακρίνεται διὰ τὴν εὐφυίαν καὶ εὐτραπελίαν τοῦ γράφοντος ἡ Ἐπινομίς, καὶ διὰ τὴν σπουδαιότητα ἡ ἐπιγραφομένη τὰ ἐν τοῖς Ἀμφιθεάτροις τῶν Ῥωμαίων θεήματα ἔργα ἀμφότερα τοῦ Κυρ. Εἰρ. Ἀσωπίου. Μεταξὺ δὲ τῶν ποιημάτων τὸ ἐπιγραφόμενον Ἡ Ἀγράμπελη τοῦ ἐθνικοῦ ποιητοῦ Κυρ. Α. Βαλαωρίτου ὅπερ πρὸς εὐχαριστήσιν τῆς περιεργείας τῶν ἡμετέρων συνδρομητῶν ἀναδημοσιεύομεν κατωτέρω.

Ἡ Ἀγράμπελη.

Λέγ' ἡ Ἀγράμπελη μυριανθισμένη
Στὸν ἄγριον πλάτανο ποῦ τὴν θωρεῖ
Καὶ μὲ τὸν ἴσκιο του συχνοδιαβαίνει
Πάντοτ' ἐπάνω τῆς βράδυ κι αὐγῆ.

«Δένδρο περήφανο μὲς ἔς τὸν ἀγέρα
Τὰ φύλλα, οἱ κλόνοι σου θρασομανοῦν
Βρίσκεις στενόχωρη τώρα τί σφαῖρα;
Τ' ἄστρα, τὰ σύγνεφα δὲν σὲ χωροῦν;»

«Τρέχει ἔς τὴν ρίζα σου νεράκι κρύο
Βυζάνεις ἄκοπα τὴν καταχνιά,
Κ' ἐμένα ἐζήλεψες σὺ τὸ θηρίο
Γιατὶ μ' ἐπότιζε λίγη δροσιά;»

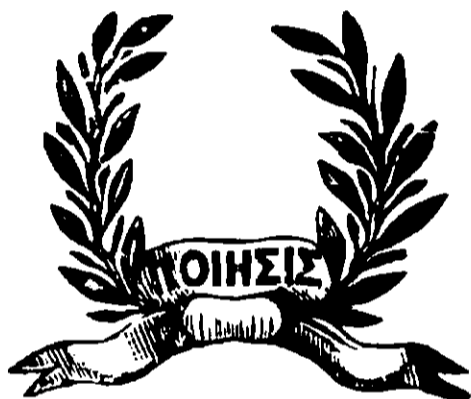
«Τί θέλεις, πλάτανε, τί μοῦ γυρεύεις;
Διῶξε τὸν ἴσκιο σου κ' εἶμαι μικρὴ.
Τ' ἄνθη μου ἐπάγωσαν, μὴν τὰ παιδεύης,
Ἄς τον τὸν Ἥλιο μου νὰ τὰ χαρῆ...»

Ξανθὴ μου Ἀγράμπελη, τί μὲ φοβᾶσαι;
Θέλεις νὰ σέρνεσαι πάντα ὄρφανή,
Μονάχη σου, ἔρημῇ τὴν νύχτα νᾶσαι
Νᾶχης κρεβάτι σου λιθάρι, γῆ;»

Γ' άνθη ζευγάρωσε με την άνδριά μου,
Γένου βασίλισσα κ' έγώ θρονί,
Στηλώσου επάνω μου... τήνάγκαλιά μου,
Κάθε άλλο λούλουδο θά σε φθονή...»

Τήν εξεγέλασε τ' άγριο πλατάνι,
Τήν επερίπλεξε μες 'στά κλαριά...
Τι κρίμα πώδωκες, ξανθό βοτάνι,
Για λίγο ψήλωμα την παρθενιά!

Φτωχή κι' άνύπανδρη 'σ την έρημιά σου
Μούτανε τ' άνθη σου κρυφή χαρά.
Τώρα θ' άρπάζουμε την μυρωδιά σου
Τά νέφη κι' ό άνεμος πούσαι κυρά.

ΑΣΜΑ ΝΑΥΤΙΚΟΝ.

Είς την αύραν τό ιστίον
Πτερά ήνοιξε μακρά,
Κύκνος φαίνεται τανύων
Είς τό κύμα τά πτερά.

Διά πού ώραία νέα;
Διατί χωρείς δειλά;
Κυανόλευκος σημαία
Κυματίζει ύψηλά.

Έγω έρμα μου έν ίον
Ώς σύ κόρη τρυφερόν,
Και άντι άκροστολίων
Δέσμην ρόδων δροσερών.

Έξ έλέφαντος τελείω
Είν' αί κώπαι, εκ χρυσοϋ
Τό πηδάλιον του πλοίου.
Πώς θά τρέξη μετά σου!

Διά πού ώραία νέα,
Διατί χωρείς δειλά;

Κυανόλευκος σημαία
Κυματίζει ύψηλά.

Θέλεις είς την Ίταλίαν,
Είς την γήν των ποιητών,
Θέλεις είς την Ίσπανίαν,
Είς την γήν των ιπποτών,

Πού είπέ, καλή νεάνις,
Νά υπάγης προτιμάς;
Πανταχοϋ θ' απολαμβάνης
Δόξας, τέρψεις και τιμάς.

Άν αυτόν ποθής νά πλεύσης
Τον πλατύν ώκεανόν
Άρκει μόνον νά μοϋ νεύσης,
Και ίδου έγώ κινών.

— Φέρε με, λέγ' είς τό μέρος,
'Η νεάνις, τό γλυκϋ
Όπου πάντοτε ό έρωσ
Είς τά στήθη διαρκεί.

— Άγνοϋ τοιοϋτον μέρος,
Άπαντά γελών αυτός,
Φεύγει, έρχεται ό έρωσ
Κι πετᾶ διά παντός.

Η. ΜΑΤΑΡΑΓΚΑΣ.

ΛΥΣΙΣ

του έν τῷ Η'. φυλλαδίω αίνιγματος
Ψυχή.

Αίνιγμα Η'.

Τῶν εϋχῶν σας είμαι πρώτη και κυρία σας συνήθεια
Άν τά τρία γράμματά μου άφαιρήσης,
Θά μεταβληθῶ είς άνθη πάραυτα και θά με θήσης
Είς τῆς φίλης σου την κόμην και τό στήθος.

Τῷ πρώτῳ εκ τῶν Άθηνῶν, Έπαρχιῶν
και του Έξωτερικοϋ λύτη δωρηθήσεται ή
αξιόλογος ποιητική συλλογή Λυκαυγές.»

Αί συνδρομαί γίνονται,

Έν Άθήναις παρά τῷ βιβλιοπωλείῳ ἀδελφῶν Περρῆ και τῷ τυπογραφείῳ Πάσσαρη κειμένῳ κατά την ὁδόν Εϋριπίδου, ἀριθ. 51.—Έν Σύρῳ παρά τοῖς βιβλιοπώλαις I. Χούμη και Γ. Μέμῳ.—Έν Πύλῳ παρά τῷ Κω Δ. Στονοπούλῳ.—Έν Πάτραις παρά τῷ καθηγητῇ κυρ. Κ. Νεστορίδῃ.—Έν Χαλκίδι παρά τῷ δικηγόρῳ Άλεξ. Οικονόμῳ.—Έν Λεβαδείᾳ παρά τῷ κ. Ν. Μπουφίδῃ.—Έν Ναυπλίᾳ παρά τῷ κ. Κ. Δημητρακοπούλῳ.—Έν Θήβαις παρά τῷ κ. Εϋσταθίῳ Καλόπαιδι.—Έν Κορίνθῳ παρά τῷ Γραμμ. τοῦ Έπαρχείου κ. I. Μοσχούλῳ.—Έν Καλάμαις παρά τῷ δικηγόρῳ κ. Γ. Τσανέτῳ Πόταρῃ.—Έν Μεσολογγίῳ παρά τῷ κ. Χ. Παλαμᾷ.—Έν Λαμία παρά τῷ δικηγόρῳ κ. Άριστ. Ίατροϋ.—Έν Ύδρᾳ παρά τῷ φαρμακοποιῷ Μ. Πολίτῃ.—Έν Λευκάδι παρά τῷ τελώνῃ κ. Γερασίμῳ Μεταξᾷ.—Έν Ζακύνθῳ παρά τῷ κ. Γ. Σφήκᾳ.—Έν Ίθάκῃ παρά τῷ φαρμακοποιῷ κ. Κωνστ. Παυλάτῳ.—Έν Κεφαλληνίᾳ παρά τῷ δικηγόρῳ κ. Γ. Φλωριᾷ.—Έν Χίῳ παρά τῷ κ. Στεφάνῳ Καρτούλῃ.—Έν Σμόρνῃ παρά τῷ κ. Άντωνίῳ Παρακευοπούλῳ.—Έν Λαρίσσει παρά τῷ κ. Χρ. Στυλίδῃ.—Έν Βώλῳ παρά τῷ κ. Ν. Μπαλῆ.—Έν Θεσσαλονίκῃ παρά τῷ δικηγόρῳ κ. Δ. Ζαχαριάδῃ.—Έν Σέρραις παρά τῷ Έλληνι προξένῳ.—Έν Μιτυλήνῃ παρά τῷ Θεμ. Μαρίνου.—Έν Κυδωνίαις παρά τῷ Άναγνωστηρίῳ «αἱ Κυδωνίαι.»—Έν Φιλιππουπόλει παρά τῷ σχολάρχῃ κ. Βλασσίῳ Σκορδέλῃ.—Έν Κοριτσᾷ τῆς Μακεδονίας παρά τῷ σχολάρχῃ κ. Χαρ. Καρμίτση.—Έν Κωνσταντινουπόλει παρά τῷ βιβλιοπωλείῳ Σ. Άνδρείδου και Σας.—Έν Τραπεζοῦντι παρά τῷ συλλόγῳ «ὁ Ξενοφῶν».—Έν Άλεξανδρείᾳ παρά τῷ κ. Παντολ. Καμπούρογλου.—Έν Ρεθύμνῳ Κρήτης παρά τῷ κ. Ν. Άσκούτση.—Έν Πορτ Σαῖτ παρά τῷ κ. Γερασίμῳ Πόγγῃ δικηγόρῳ.—Έν Καλκούττα παρά τῷ κ. Άγγελάστῳ Σακρανδῆ.—Έν Γαλαζίῳ παρά τῷ κ. Σπυρ. Φ. Άντύπα.—Έν Καλαφατίῳ παρά τῷ κ. Γ. Άντύπα.—Έν Βραίλα παρά τῷ κ. Χαρ. Τολμίδῃ.—Έν Βουκουρεστίῳ παρά τῷ γραφείῳ τῆς Έφημερ. «Ίρις».—Έν Manchester παρά τῷ κ. Ξενοφ. Άδαμίδῃ.—Έν Μελίτῃ παρά τῷ κ. Εϋστρ. Πετροκοκκίνῳ.—Έν Λειψία παρά τῷ κ. Άριστ. Άντωνιάδῃ.—Έν Όδυσσῳ παρά τῷ κ. Γεωργίῳ Κουφούδῃ.—Έν Ταϊγανίῳ και Rostoff Don παρά τῷ κ. Μάρκῳ Κανακάρῃ.—Έν Μασσαλία παρά τῷ κ. Πέτρῳ Ίγγλέτση και Κωνστ. Κούπα.—Έν Πετροπόλει παρά τῷ φιλογενεστάτῳ και έξοχωτάτῳ έν ιατροῖς κ. Ίωάν. Συμβουλίδῃ.

ΤΙΜΗ ΕΤΗΣΙΑΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ ΠΡΟΠΑΗΡΩΤΕΑΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Έν Ελλάδι	φράγ. 10, ήτοι δραχ. 11
Έν Τουρκία	» 16
Έν Ρωσσία	ρούβ. άργ. 5
Έν ταῖς Ηγεμονίαις	φλωρ. 1 1/2
Έν τῇ λοιπῇ Εϋρώπῃ έν γένει	φραγ. 17
Έν Ίνδίαῖς	είκοσδραχμον 1

Τά ταχυδρομικά είς βάρος τῆς «Έθνικῆς Βιβλιοθήκης.»

Βιβλία καινοφανή.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ἀπὸ τῆς ὑπὸ τῶν Τούρκων ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπό-
λεως ἐν ἔτει 1453 μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων.

Συγγραφεῖσα ὑπὸ Μενδελσῶνος Βαρθόλδου καὶ μεταγλωττισθεῖσα ἐκ τῆς γερμανικῆς
ὑπὸ

ΜΙΧΑΗΛ Ω. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ

διδάκτορας τὰ νομικά.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ.

Ἀπὸ τῆς ὑπὸ τῶν Τούρκων ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως μέχρι τῆς ναυμαχίας
τῶν Ναυαρίνων.

Περὶ τοῦ ἀξιολόγου τούτου βιβλίου ἐπιφυλαττάμενοι νὰ διηγήσωμεν ἐν τινι τῶν
προσεχῶν ἡμῶν φυλλαδίων, πρὸς τὸ παρὸν περιοριζόμεθα νὰ συστήσωμεν εἰς τοὺς ἡμε-
τέρους συνδρομητὰς τὴν ἀπόκτησιν αὐτοῦ οὐ μόνον διὰ τὰς πολλὰς ἀρετὰς τοῦ πρωτο-
τύπου, καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τῆς ὑποθέσεως, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς μεταφρά-
σεως καὶ τὴν κομψότητα τῆς ἐκδόσεως.

Ἐύρισκεται παρ' ἅπασιν σχεδὸν τοῖς ἐν Ἀθήναις βιβλιοπώλαις καὶ ἀποτελούμενον ἐξ
706 σελίδων ἐκτὸς τῶν τοῦ προλόγου τιμᾶται ἀντὶ δρ. 8

ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΣ μεταγλωττισθεῖσα ὑπὸ Α. Σκαλίδου, ἐν Ἀθήναις δρ 6
ΠΕΡΙ ΔΙΑΔΟΣΕΩΣ ΤΟΥ ΒΛΗΗΝΙΣΜΟΥ ΔΙΑ ΤΟΥ ΠΑΝΙΚΟΥ ΕΚ ΤΗΣ ΒΛΛΑΔΟΣ ὑπὸ
'Αριστείδου Οἰκονόμου.

ΟΙ ΕΚ ΜΙΚΡΩΝ ΤΕΧΝΙΤΩΝ ΜΕΓΑΛΟΙ ΑΝΔΡΕΣ ὑπὸ Σπυρ. Π. Λάμπρου.

ΚΛΖΑΜΙΑΣ Κορνηλιᾶ τοῦ 1873 δρ. 1:50

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΓΟΡΓΙΑΣ μετὰ προλόγου καὶ σημειώσεων ὑπὸ Γ. Μιατριώτου δρ. 5 —

Μετάφρασις ἑμμετρος τῆς ἐν ΔΥΛΙΔΙ ΙΦΙΓΕΝΕΙΑΣ τοῦ Ῥακίνα ὑπὸ Παν. Πανᾶ φρ. 2 —

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ τῆς ΙΤΑΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ ὑπὸ Μ. Π. Περίδου, ἐκδοσις Ε'. δρ. 4:50

ΛΥΚΑΥΓΙΣ ἡτις συλλογὴ λυρικῶν ποιήσεων ὑπὸ Χ. Ἀννίνου, ἐν Κεφαλληνίᾳ δρ. 1:50

Ἀγγέλου Βλάμου ΑΗΛΩΝ καὶ ΙΟΝ, παραλογή δρ. 1 —

ΟΙ ΠΕΤΕΙΝΟΜΥΘΟΙ, κωμωδία μεταφρασθεῖσα ὑπὸ * * ἐν Ἐρμουπόλει δρ. 1 —

Π ΦΕΡΝΑΝΔΗ μυθιστορία Ἀλεξάνδρου Δουμά, μετάφρασις Γ. Α. Ξανθοπούλου καὶ Α.
Πετρίδου· ἐκδοθήσεται ἐν Κωνσταντινουπόλει κατὰ ἐβδομαδιαῖα τεύχη ἐκ δύο τυπο-
γραφικῶν φύλλων.

ΘΟΥΚΙΔΙΔΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ εἰς τὸ ἀπλοελληνικὸν μεθερμηνευθεὶς
ὑπὸ Α. Γ. Σκαλίδου, τύποις Ν. Γ. Πάσσαρη, τόμος Α'.

Τιμὴ τοῦ πρώτου τούτου τόμου καὶ τοῦ ἀμέσως ἐκδοθησομένου δευτέρου δραχ. 8.

Περὶ τὴν θεωροῦμεν πᾶσαν σύστασιν τοῦ εἰς πάντα μὲν ὠφελιμωτάτου τούτου βι-
βλίου, ἰδίως δὲ εἰς τοὺς στρατιωτικοὺς καὶ τοὺς πολιτικούς.

Ἡ διεύθυνσις τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης προθύμως ἀναλαμβάνει νὰ ἐκτελέσῃ πᾶσαν
πρὸς αὐτὴν ἀπευθυνθησομένην παραγγελίαν ἀρεῖ νὰ συνοδεύηται μὲ τὸ ἀνωτέρω ἀν-
τίτιμον.